

Anàlisi de la documentació en relació amb l'objecció de consciència a Espanya durant el franquisme del Fons Garcia-Nieto

Júlia Baltasar Gómez
2n Batxillerat B
Bea Jiménez
INS Martí Dot
Sant Feliu de Llobregat
Setembre del 2023

Si volem la pau, no preparem la guerra, construïm la pau.

A tots, en aquesta nit, la nostra abraçada de pau.

Any de reconciliació, 1975.

Dels Objectors de Can Serra;

Vicente Amurgo Galán,

Ovidio Bustillo García,

Jesús Viñas Cirera,

Guillermo Luis Cereceda,

José Diez Faixat,

i Pepe Beúnza.

Resum i paraules clau

Resum

Aquest treball analitza la documentació en relació amb l'objecció de consciència a Espanya del Fons Utopia de la Fundació Garcia-Nieto. Aquesta documentació no ha estat consultada ni analitzada prèviament, de manera que aporta informació innovadora i completa la història de l'objecció de consciència a Espanya. Addicionalment, s'espera afegir informació respecte a la història dels Objectors de Can Serra, on es troba el focus d'aquesta recerca. Els documents han estat subjectes a un model d'anàlisi que estudia la informació que s'exposa al document i l'ordena segons idees principals, secundàries, institucions i personatges citats, i altres aspectes, com ara el llenguatge en què està escrit el document o el paper de l'autor en la lluita per l'objecció de consciència. Després de dur a terme aquesta anàlisi s'ha pogut observar la discriminació cap a la comunitat dels Testimonis de Jehovà i els Adventistes del Setè Dia, d'acord amb l'omissió sistemàtica que es fa del seu paper en la lluita. Altrament, s'ha obtingut informació nova respecte als Objectors de Can Serra, com ara els motius personals pels quals es van declarar objectors de Can Serra, els judicis de Pepe Beúnza i Jordi Agulló Guerra l'any 1972 o altres aspectes de les experiències personals en l'objecció de consciència a Espanya durant el franquisme.

Paraules clau: objecció de consciència, objectors de Can Serra, Fundació Utopía, memòria històrica, no-violència, moviments civils pacífics.

Abstract

This work analyses the documentation regarding the conscientious objection in Spain of the Utopia Fund of the Garcia-Nieto Foundation. This documentation has not been previously consulted nor analysed, so it provides innovative information and completes the history of conscientious objection in Spain. In addition, it is expected to add information regarding the history of the Objectors of Can Serra, which is where the focus of this research is located. Documents have been subject to a model of analysis that studies the information that is presented in the document and sorts it according to the main ideas, secondary ideas, cited institutions and characters, and other aspects, such as the language in which the document is written or the author's role in the struggle for conscientious objection. Following this analysis, discrimination against the community of Jehovah's Witnesses and Seventh-day Adventists has been observed, in accordance with the systematic omission of their role in the history of conscientious objection in Spain. In addition, new information has been obtained regarding the Objectors of Can Serra, such as the personal reasons for which they

declared themselves objectors, the trials of Pepe Beúnza and Jordi Agulló Guerra in 1972 or other aspects of the personal experiences in the objection of conscience in Spain during the Franco regime.

Key words: conscientious objection, objectors of Can Serra, Fundació Utopia, historical memory, non-violence, peaceful civil movements.

Índex

1. Introducció	6
2. Estat de la qüestió	8
3. Fonaments teòrics	10
3. 1. CONTEXT HISTÒRIC	10
3. 1. 1. Règim franquista (1936-1939). Servei militar obligatori i objecció de consciència.	10
3. 2. PACIFISME, RELIGIÓ I ANTIFRANQUISME.	13
3. 2. 1. Moviments civils pacifistes religiosos del segle XX. Luther King i Lanza del Vasto.	13
3. 2. 2. Testimonis de Jehovà i Església Adventista del Setè Dia. Història i ideologia.	14
3. 2. 3. L'Església catòlica antifranquista. Abadia de Montserrat.	15
4. Disseny de la part pràctica	17
5. Desenvolupament de la part pràctica	19
Document primer.	19
Document segon.	22
Document tercer	25
Document quart	27
Document cinquè	29
Subapartat I	30
Subapartat II	31
Subapartat III	34
Subapartat IV	37
Subapartat V	40
Subapartat VI	43
Subapartat VII	45
Subapartat VIII	48
Subapartat IX	50
6. Anàlisi de resultats	54
6. 1. INFORMACIÓ DELS DOCUMENTS ANALITZATS	54
6. 1. 1. Document primer	54
6. 1. 2. Document segon	55
6. 1. 3. Document tercer	55

6. 1. 4. Document quart	55
6. 1. 5. Document cinquè	56
6. 2. ARTICLE. LA HISTÒRIA DE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA A ESPANYA DURANT EL FRANQUISME (1958-1976).	57
6. 2. 1. L'etapa religiosa (1958-1971).	57
6. 2. 2. El pas a l'etapa política i la conformació del Moviment d'Objecció de Consciència (1971-1974).	58
6. 2. 3. Els Objectors de Can Serra (1974-1976).	59
7. Conclusions	61
Bibliografia i webgrafia	64
Annexos	67
Documents analitzats a la part pràctica	67
Document primer	67
Document segon	69
Document tercer	71
Document quart	72
Document cinquè	73
Altres documents en relació amb l'Objecció de Consciència	96

1. Introducció

L'objecció de consciència al servei militar obligatori es va originar a Espanya a finals del primer franquisme, amb les accions dels Testimonis de Jehovà. Així i tot, l'objecció per motius polítics no es va començar a donar fins que José Luis Beúnza va ser influenciat per uns companys universitaris estrangers per rebutjar les armes i declarar-se no-violent i objector de consciència, convertint-se en el primer objector de consciència per motius polítics a Espanya. Malgrat que el seu cristianisme tingué un paper en aquesta decisió, van ser les idees infundades pels seus companys les que el van portar a declarar-se objector de consciència.

Les idees de no-violència, desarmament i objecció de consciència es van anar popularitzant i, tot i que els objectors eren empresonats sistemàticament, la lluita pel dret a l'objecció de consciència i per un servei civil alternatiu es va continuar desenvolupant, fins i tot després que el règim franquista caigués l'any 1975. Aquest mateix any, un grup de sis objectors d'arreu d'Espanya es van organitzar per dur a terme un servei civil autogestionat, alternatiu al Servei Militar Obligatori, al barri de Can Serra de l'Hospitalet de Llobregat. El grup va ser conegut com els Objectors de Can Serra i, tot i que els membres van ser empresonats el 8 de febrer del 1976, representen un punt d'inflexió en la lluita pel dret a l'objecció de consciència.

Aquest treball se centra en els Objectors de Can Serra, pel fet que la documentació que serà analitzada en la part pràctica d'aquest treball tracta el desenvolupament de la lluita per l'objecció de consciència fins a l'empresonament dels Objectors de Can Serra. D'aquesta manera, la documentació cita els objectors que posteriorment organitzarien el servei civil, exposant els diferents empresonaments d'alguns objectors, com Pepe Beúnza, així com les reclamacions per un estatut que protegís els objectors de consciència o el dret a un servei civil alternatiu al servei militar obligatori, fins a narrar un dels judicis als quals van ser subjectes Pepe Beúnza i Jordi Agulló Guerra. Així mateix, el darrer document és un quadernet anònim que exposa les accions que es van dur a terme a Can Serra, així com breus biografies dels Objectors de Can Serra i les cartes personals que van enviar aquests als capitans generals de les regions militars corresponents declarant-se objectors de consciència, i exposant els motius que els han portat a prendre aquesta decisió.

L'elecció d'aquest tema es deu a l'interès personal de l'autora, per afegiment a la notable escassa recerca que s'ha fet en relació amb els Objectors de Can Serra. Així i tot, cal recalcar que aquesta escassetat de recerca podria ser causada per la falta de fonts, ja

que el fons que s'analitzarà en aquest treball ha estat privat fins recentment, com s'explicarà més extensament en l'apartat *Estat de la qüestió*.

D'aquesta manera, l'objectiu principal d'aquesta recerca és aportar tota la informació possible a la recerca feta dels Objectors de Can Serra, així com omplir els possibles buits que es trobin a la recerca. Aquest treball no es basa en cap hipòtesi, ni tampoc respon a cap pregunta, sinó que té la intenció de fer més extensa la informació que ja consta amb relació als Objectors de Can Serra i la història de l'objecció de consciència a Espanya.

En a part pràctica d'aquest treball es durà a terme una anàlisi de les fonts en referència a l'objecció de consciència del Fons Garcia-Nieto de la Fundació Utopia. Tots els documents seran subjectes el mateix model d'anàlisi, el qual s'exposa en l'apartat *Disseny de la part pràctica*. Tot i que aquest fons no hagi estat consultat prèviament, els documents dels quals hi hagi còpies a altres fons no seran analitzats, de manera que tots els documents siguin innovadors, així com la informació extreta d'aquests.

Cal agrair a l'Arxiu del Baix Llobregat la seva col·laboració en aquest treball en prestar i preservar els documents analitzats, així com per la seva col·laboració en la lluita per la preservació memòria històrica. Altrament, cal agrair a la tutora d'aquest Treball de Recerca, per la seva orientació i assistència durant l'elaboració d'aquest treball. Finalment, és imperant agrair als objectors de consciència que van lluitar clandestinament perquè avui aquest dret universal estigui reconegut a l'Estat Espanyol.

2. Estat de la qüestió

Aquest treball se centra en el moviment d'objecció de consciència, nascut al barri de Can Serra de l'Hospitalet de Llobregat, concretament en l'anàlisi de les fonts del fons Utopia. Aquests documents, que cronològicament daten de l'any 1958 al 1976, van ser donats per la Fundació Utopia a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat el març del 2023¹ i està sent catalogat per aquest des de la data. El fons, al ser d'accés públic molt recentment, ha estat poc consultat prèviament. Així i tot, historiadors com Carmen Molinero han consultat el fons de la Fundació Utopia per l'elaboració d'estudis que han dut a terme, però aquests tracten únicament la qüestió dels moviments obrers aliens a l'objecció de consciència. Un exemple és l'obra *El franquisme al Baix Llobregat*², en la qual la bibliografia indica que s'ha consultat el Fons Utopia, però una secció de documents que no correspon als que seran analitzats en aquest treball. Per tant, pel fet que els documents en relació amb l'organització del moviment d'objecció de consciència al servei militar obligatori que formen part d'aquest fons mai han estat consultats ni analitzats, aquest treball és viable, de manera que aporta l'anàlisi de fonts mai estudiades abans.

A partir de les paraules clau *objecció de consciència*, *antifranquisme*, *Testimonis de Jehovà antifranquistes*, *Abadia de Montserrat franquisme* i *objectors de Can Serra* s'ha fet una cerca als repositoris d'estudis i treballs de recerca Google Acadèmic³ i Recercat⁴ i s'ha pogut concloure que, tot i que l'objecció de consciència al servei militar obligatori i la insubmissió a Espanya durant el procés de transició ha sigut molt estudiat, el tema proposat no ha estat estudiat a cap dels treballs que en fan referència. Tot i això, existeixen articles i estudis que cal tenir en compte, com ara *L'objecció de consciència durant el franquisme i la Transició. Dissidència política i xarxa de suport*⁵, que exposa l'evolució del moviment dels objectors de consciència i com, gràcies al suport de diferents institucions, s'acabaria amb el servei militar obligatori. *Los iniciadores del movimiento de objetores de conciencia*

¹ Butlletí del Govern. Generalitat de Catalunya (7 de març del 2023). *La Fundació Utopia dona el seu fons a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, una documentació per entendre el moviment obrer a Catalunya* [Comunicat de premsa]. Consulta juny 2023.

² L'abadia de Montserrat (2001). *El franquisme al Baix Llobregat*.

³ <https://scholar.google.es/schhp?hl=es> Consulta maig 2023.

⁴ Dipòsit de la recerca de Catalunya. <https://www.recercat.cat/> Consulta maig 2023.

⁵ Ordás, Carlos Ángel. *L'objecció de consciència durant el franquisme i la Transició. Dissidència política i xarxa de suport*. Revista d'Història i de Cultura, 2016, Núm. 4, p. 89-125, <https://doi.org/10.7238/fit.v0i4.3095>. Consulta maig 2023.

(1971-1977)⁶, en el que s'explica els inicis de l'objecció de consciència per motius no religiosos. *Movimiento estudiantil antifranquista, cultura política y transición política a la democracia*⁷, en el qual s'estudia el paper dels estudiants en el moviment antifranquista. Cal destacar que les institucions que donen suport i impulsen la recerca de l'objecció de consciència a Espanya són el Centre d'Estudis de l'Hospitalet, l'Abadia de Montserrat, les associacions veïnals de Can Serra, els antics objectors de consciència, especialment Pepe Beúnza, Jaume Botey, el sacerdot de Can Serra, i la seva dona Maria Pilar Massana, historiadors, periodistes i investigadors com Pedro Oliver, Magda Oranich, Carlos Ángel Ordás i Alberto Carrillo Linares. La preservació de la memòria d'aquests fets es fa des d'institucions antifeixistes i desvinculades del Govern, així com ho és el Centre d'Estudis de l'Hospitalet, que va col·laborar amb associacions del barri de Can Serra en l'elaboració de l'obra *Can Serra— 50 anys. Història d'un barri de l'Hospitalet*⁸.

⁶ Oliver Olmo, Pedro. *Los iniciadores del movimiento de objetores de conciencia (1971-1977)*. Consulta maig 2023.

⁷ Carrillo-Linares, A. (2006). *Movimiento estudiantil antifranquista, cultura política y transición política a la democracia*. *Pasado y memoria: Revista de historia contemporánea*, 5, 149-170. Consulta maig 2023.

⁸ Botey, J., Pau Trayner, M., Massana, M. P., Febrero, B., Berzosa, V. (2016). *Can Serra— 50 anys. Història d'un barri de l'Hospitalet*. Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

3. Fonaments teòrics

Per entendre la documentació del fons Utopia cal entendre el context històric en què s'originen aquestes fonts, així com definir l'objecció de consciència al servei militar obligatori i entendre la història d'aquesta. Pel que fa al context històric, com que la cronologia data de l'any 1958 al 1976, cal comprendre en què va consistir la dictadura franquista a l'estat Espanyol. Així i tot, també és necessari entendre el procés de transició per a poder comprendre la història de l'objecció de consciència a Espanya.

Per poder entendre el moviment d'objecció de consciència cal entendre els moviments que hi van influenciar, així com aquell que el va iniciar. Per aquest motiu, és necessari explicar la ideologia dels Testimonis Cristians de Jehovà, iniciadors del moviment d'objecció de consciència, així com els moviments civils pacifistes i religiosos de Martin Luther King i Lanza del Vasto, que van influenciar directament als primers objectors que no foren Testimonis de Jehovà. Addicionalment, es considera essencial l'explicació de les accions antifranquistes, especialment les que va dur a terme l'Abadia de Montserrat, ja que van tenir un paper clau en el moviment d'objecció de consciència i la iniciació d'aquest a Can Serra.

3. 1. CONTEXT HISTÒRIC

3. 1. 1. Règim franquista (1936-1939). Servei militar obligatori i objecció de consciència.

El franquisme va ser un règim dictatorial feixista implantat pel general Francisco Franco després de guanyar la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Tot i que el franquisme no es regia per una ideologia definida i clara⁹, seguia una política econòmica de liberalisme planificat i defensava el conservadorisme hispànic i el tradicionalisme catòlic. Per aquest motiu, van implantar la *Ley de Reclutamiento y Reemplazo del Ejército* el 8 d'agost del 1940¹⁰, que obligava a tots els joves de vint anys a allistar-se a l'exèrcit i complir dos anys en les files. A més, els vint-i-un anys posteriors al servei militar en les files els joves estaven obligats a estar en reserva.

Tot i que el franquisme imposava el servei militar obligatori (SMO), aquesta política portava vigent a Espanya des de l'any 1770, després que Carles III implantés Reial

⁹ Franquisme. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/franquisme> Consulta juny 2023.

¹⁰ *Ley de 8 de agosto de 1940 por la que se modifica la legislación vigente sobre Reclutamiento*. Boletín Oficial del Estado: 5810 y ss. 22 de agosto de 1940. Extret de <https://boe.es/datos/pdfs/BOE//1940/235/A05810-05814.pdf> Consulta juny 2023.

Ordenança de reemplaçament anual de l'exèrcit obligatori¹¹. El servei militar obligatori va estar vigent durant els diferents governs que es van donar a l'Estat Espanyol fins l'any 2001, donant-se variacions segons quin govern dirigís el país. Així i tot, aquesta va ser una política que s'aplicava pràcticament únicament a les classes treballadores, ja que les classes altes i burgeses podien pagar per ser-ne exempts o fins i tot podien no ser convocats.

La ideologia que rebutjava el servei militar obligatori per motius religiosos, ètics o polítics va ser l'objecció de consciència. Aquesta proposava alternatives pacífiques al servei militar, com ara organitzacions per promoure l'alfabetització, llar d'infants públiques, ajudes a sanitat, o altres serveis civils¹². Els orígens de l'objecció de consciència es troben en la confessió religiosa dels Testimonis Cristians de Jehovà, l'any 1958¹³. Aquests es van negar a fer el servei militar per motius religiosos, i se'ls condemnà, acusant-los de desobediència, a sis mesos de presó. Una vegada complerta la condemna, se'ls tornava a reclamar per a fer el servei militar, i, com que es tornen a negar, eren empresonats un altre cop. Així, van ser empresonats fins a tenir l'edat en la qual finalitza l'edat militar. Tot i que els Testimonis de Jehovà que eren objectors van estar empresonats la major part de la seva vida, no es van organitzar protestes, ni per part seva ni de les seves famílies, perquè la seva religió no s'oposava a la guerra, sinó a la participació dels seus membres en aquesta¹⁴. El gener de 1971 el valencià Pepe Beúnza es declara, influenciat pels moviments civils pacifistes d'Amèrica i per l'acció que estaven duent a terme els Testimonis de Jehovà, el primer objector de consciència per motius polítics¹⁵. Beúnza va ser empresonat i, més tard, obligat a complir el servei militar obligatori, però, tot i això, no va deixar de lluitar pel desarmament i l'objecció de consciència. L'any 1975 Pepe Beúnza, Vicente Amurgo, Ovidi Bustillo, José Díez, Guillermo Cereceda i Jesús Viñas van iniciar el primer projecte de servei pacífic civil autogestionat, alternatiu al servei militar obligatori, al barri de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat. Aquest barri es va convertir en el centre de l'objecció de consciència.

3. 1. 2. Transició.

¹¹ Servei militar. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/servei-militar> Consulta juny 2023.

¹² Objecció de consciència. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/objeccio-de-consciencia> Consulta juny 2023.

¹³ Lafuente del Campo, José Luis et. Viñas i Cirera, Jesús (1977). *Los objetores. Historia de una acción*. Editorial CARES. Consulta juny 2023.

¹⁴ Organització dels testimonis de Jehovà. *¿Por qué no van a la guerra los testigos de Jehová?* <https://www.jw.org/es/testigos-de-jehov%C3%A1/preguntas-frecuentes/por-qu%C3%A9-no-van-a-la-guerra/> Consulta juny 2023.

¹⁵ Tolràs, Jordi (1998). *Objecció, la revolta pacifista*. En Beúnza, Pepe. Els inicis de l'objecció (p. 23). Editorial Columna. Consulta juny 2023.

L'enciclopèdia catalana defineix el procés de transició a Espanya¹⁶ com a aquell període de la història contemporània espanyola durant el qual es va produir el pas de la dictadura franquista a un règim democràtic de monarquia constitucional. La caiguda de la dictadura va ser provocada per la mort del líder Francisco Franco el 20 de novembre del 1975. Els anys previs van implicar un agreujament de la repressió franquista. Així, es van celebrar el procés de Burgos l'any 1970 i les execucions del 1975. Això va ser la resposta del règim a les pressions de l'oposició antifranquista i internacional, a més de l'atemptat en què ETA va assassinar l'almirall Luis Carrero Blanco (1973).

El 22 de novembre del 1975 va ser coronat Joan Carles I rei d'Espanya i cap de l'Estat Espanyol, iniciant la nova època de transició a un govern de monarquia constitucional. El primer govern postfranquista va ser al càrrec d'Arias Navarro, que formava part de l'òrbita franquista, i va caure el juny de 1976. El va succeir Adolfo Suárez, qui va elaborar una Llei de reforma política aprovada prèviament en referèndum el 15 de desembre del 1976. El 14 de juny del 1977 se celebren les primeres eleccions lliures, que guanya per majoria relativa la Unió de Centro Democrático (UCD) de Suárez. Però la inestabilitat política i la situació econòmica portaran el govern a aturar la reforma política i signar els pactes politicoeconòmics de la Moncloa, l'octubre del 1977. Les reformes polítiques d'aquests pactes van permetre el dret a les associacions sindicals, es va derogar la censura, es va il·legalitzar la tortura, es van reconèixer els drets a la llibertat d'expressió i de reunió i associació polítiques, entre altres reformes¹⁷, totes aquestes significatives per al moviment d'objecció de consciència. El mateix mes, el govern aprovarà la llei d'amnistia, en la qual s'indica que l'objecció de consciència al servei militar per motius ètics o religiosos queda amnistiada¹⁸, acabant amb un dels pilars del passat règim. L'any següent s'aprova en referèndum la Constitució del 1978. Finalment, després d'haver patit atemptats terroristes de l'ETA i el GRAPO, una crisi econòmica i un intent de cop d'estat (1981), a les eleccions de 1982 el PSOE va guanyar per majoria absoluta, acabant així amb el procés de Transició. Tot i això, cal dir que molts historiadors consideren la unió de l'Estat Espanyol a les aleshores Comunitats Europees (1986) la fi del procés de Transició.

¹⁶ Transició. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/transicio-1> Consulta juny 2023.

¹⁷ Pactes de la Moncloa. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/pactes-de-la-moncloa> Consulta octubre 2023.

¹⁸ Llei 46/1977, d'Amnistia. 17 d'octubre del 1977. BOE-A-1977-24937.

3. 2. PACIFISME, RELIGIÓ I ANTIFRANQUISME.

3. 2. 1. *Moviments civils pacifistes religiosos del segle XX. Luther King i Lanza del Vasto.*

No podem entendre el moviment pacifista d'objecció de consciència a Espanya sense estudiar els diferents moviments pacifistes del segle XX, com van ser el moviment contra el racisme i la violència de Martin Luther King o la vida de Lanza del Vasto, que va dedicar a lluitar contra l'acció violenta i la indústria armamentística nuclear.

Martin Luther King (1929-1968) va dedicar la seva vida a lluitar per un somni: acabar amb el racisme als Estats Units. Un somni que no era només seu, sinó de tots els ciutadans i ciutadanes negres del país, un somni pel qual ja havien lluitat Rosa Parks i Claudette Colvin amb les seves accions de reivindicació al transport públic¹⁹, o anys abans la revolucionària anarquista Lucy Parsons²⁰. Luther King, pastor de l'església baptista de Montgomery, la mateixa ciutat on Rosa Parks no havia cedit el seu lloc a l'autobús, es va convertir en el líder del moviment en defensa dels drets dels ciutadans i ciutadanes afroamericans. El pastor no només va popularitzar i internacionalitzar el moviment, sinó que el va transformar en una lluita pacifista, en contra de la violència que els negres havien patit durant segles. A més, hi incorporava un element religiós, que es pot detectar en els seus discursos. El seu discurs *I have a dream* del 28 d'agost del 1963 a Washington va portar Luther King a rebre un Premi Nobel de la Pau l'any 1964 pel seu paper en la lluita que representava. Finalment, el 1964 es va declarar, gràcies al somni de Martin Luther King, les feministes negres que portaven lluitant des de l'inici de l'esclavisme, i totes les persones negres que lluitaven dia a dia per la pau i igualtat entre blancs i negres, la Llei de drets civils, que prohibia la segregació racial a les escoles, instal·lacions públiques, llocs de treball i la discriminació racial en el dret a vot.

Giuseppe Lanza del Vasto (1901-1981) va ser un artista, doctorat en filosofia i religiós que va dedicar la seva vida a lluitar per l'acció no violenta²¹. Lanza del Vasto era catòlic i deixeble de Gandi, que va influir molt en la seva decisió de fundar la comunitat no violenta de L'Arca, a través de la qual va voler difondre internacionalment la seva ideologia des d'un punt de vista catòlic, finalment guanyant-se el sobrenom d'apòstol de la

¹⁹ Cònsul, Arnau. *Els moviments civils de resistència pacífica*. SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/temes/mon/els-moviments-civils-de-resistencia-pacifica_14778_102.html Consulta juny 2023.

²⁰ Romero-Delgado, Marta (març 2022). *Lucy Parsons (1851-1942). Antologia de una anarquista olvidada*. Editorial imperdible. Consulta juny 2023.

²¹ *Biografia de Lanza del Vasto (1901 - 1981)*. <https://www.lanzadelvasto.com/es/vida/> Consulta juny 2023.

no-violència. El filòsof va ser defensor de l'amnistia a Espanya, influint molt i participant en l'element catòlic del moviment d'objecció de consciència. Defensava que les persones han de viure en petites comunitats que s'autoregulin per a viure sense guerra ni violència. Finalment, després de viatjar per tot el món, va morir en la comunitat de L'Arca que es troba a Múrcia²².

3. 2. 2. Testimonis de Jehovà i Església Adventista del Setè Dia. Història i ideologia.

L'església dels Testimonis de Jehovà és una confessió religiosa originada l'any 1870, amb la fundació dels Estudiants de la Bíblia de Charles Taze Russell als Estats Units²³. A Espanya, els Testimonis de Jehovà van arribar l'any 1910, però no van tenir un gran impacte al país perquè la població era majoritàriament catòlica. C. T. Russell decideix finançar unes missions de recaptament per aconseguir popularitzar la confessió a Espanya i els catòlics que pensen que la interpretació que fa l'Església catòlica de la Bíblia no és del tot correcta s'hi uneixen²⁴.

L'organització afirma que "La violència té el seu origen en el pitjor enemic de Déu i de l'home, el Diable. Crist mateix va dir assassí al Diable (Joan 8.44). I 1 Joan 5.19 diu que "el món sencer jeu en el poder del Diable". Això explica per què a tanta gent li fascina la violència. Si volem guanyar-nos l'aprovació de Déu, hem d'aprendre a odiar la violència"²⁵. D'aquesta manera, els seguidors d'aquesta religió rebutgen la violència i tot allò a veure amb aquesta, ja siguin les armes, la guerra²⁶, l'exèrcit o el servei militar obligatori, d'entre altres.

A aquesta oposició a la violència se li ha d'afegir la creença que tenen els testimonis de Jehovà que les lleis de Déu, és a dir, les consignes de l'organització que segueixen els

²² Muñoz, Manuel. 17 de gener del 1981. *Murió el filòsofo Lanza del Vasto, "apòstol de la no violència", en Múrcia.* El País. https://elpais.com/diario/1981/01/07/cultura/347670007_850215.html?event=go&event_log=go&prod=REGCRART&o=cerrado Consulta juny 2023.

²³ Testimonis de Jehovà. La Gran Enciclopèdia Catalana. <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/testimonis-de-jehova> Consulta juny 2023.

²⁴ Carmona, Jose (25 de setembre del 2021). *Los testigos de Jehová a los que el franquismo encarceló en un castillo de Cádiz por no querer hacer la mili.* Público. <https://www.publico.es/sociedad/testigos-jehova-franquismo-encarcelo-castillo-cadiz-no-mili.html>

²⁵ Organització dels testimonis de Jehovà (maig del 2015). *¿Qué piensa Dios de la violencia? Lo que dice la Biblia.* <https://www.jw.org/es/biblioteca/revistas/g201505/punto-de-vista-biblico-la-violencia/> Consulta juny 2023.

²⁶ Organització dels testimonis de Jehovà. *¿Por qué no van a la guerra los testigos de Jehová?* <https://www.jw.org/es/testigos-de-jehov%C3%A1/preguntas-frecuentes/por-qu%C3%A9-no-van-a-la-guerra/> Consulta juny 2023.

membres, van per sobre de les lleis de l'Estat. Per aquest motiu, els testimonis de Jehovà van ser els primers a oposar-se al servei militar obligatori a l'Estat Espanyol²⁷, perquè, tot i que fos la llei de l'estat, la llei de Déu els feia negar-se a participar en quelcom que tingués a veure amb les armes, la guerra o la violència.

Els Adventistes del Setè Dia són una congregació religiosa cristiana que creu en el retorn de Jesucrist al món per una apocalipsi. Aquesta congregació sorgeix l'any 1831 amb William Miller, un estudiós i predicador baptista, quan proclama la vinguda de Jesucrist per l'any 1943²⁸. Pel que fa a la indústria de guerra i el servei militar, es declaren en contra de les armes, basant-se en els versos de la Bíblia Lluc 9:56 i Mateu 26:52, i extraient la conclusió que Jesús està en contra de la violència i de la destrucció de vides. Tot i no fer declaracions oficials de la qüestió de la guerra, declaren que estan en contra de qualsevol destrucció de la pau o atemptat contra la vida²⁹.

3. 2. 3. L'Església catòlica antifranquista. Abadia de Montserrat.

La Guerra d'Espanya (1936-1939), tot i que va ser una guerra civil, hi van intervenir altres règims feixistes, com el III Reich alemany o la Itàlia feixista de Mussolini, atacant ciutats com Barcelona³⁰. El seu suport va ser essencial perquè el règim franquista guanyés la guerra. En el cas de Mussolini, el seu suport no implicava només el suport del règim feixista italià, sinó de l'Església catòlica que anava lligada a aquest règim³¹.

Un cop guanyada la guerra i instaurat el règim franquista, es van iniciar les reformes polítiques, socials i econòmiques que va imposar la dictadura. Aquestes estaven controlades per una elit que estava vinculada a organismes com l'Opus Dei³², que defensen el tradicionalisme catòlic³³. D'aquesta manera, el franquisme va atorgar a l'Església catòlica

²⁷ Oranich, Magda (març 1998). Pròleg. En *Objecció, la revolta pacifista* (pàgina 10). Columna Edicions. Consulta juny 2023.

²⁸ Paeria. Cat. Les tradicions religioses i espirituals a Lleida - La Paeria - Ajuntament de Lleida. <https://www.paeria.cat/tradicions/ca/cristianisme/26-esglesia-adventista-sete-dia.asp> Consulta setembre 2023

²⁹ Església Adventista del Setè Dia. Arxiu de declaracions oficials. Església Adventista del Setè Dia. <https://adventista.cat/seccion/declaraciones-oficiales/>

³⁰ Aira, Antoni. *Catalunya sota les bombes durant la guerra civil*. Revista SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/catalunya-sota-les-bombes-durant-la-guerra-civil_13278_102.html Consulta juny 2023.

³¹ Feixisme. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/feixisme-3> Consulta juny 2023.

³² Franquisme. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/franquisme> Consulta juny 2023.

³³ Opus Dei. *Cridats a ser sants*. <https://opusdei.org/ca-es/article/esperit/> Consulta juny 2023.

un privilegi i control sobre l'Estat que encara avui es pot veure. Així i tot, l'esperit reformista que es va difondre al Concili Vaticà II, així com les injustícies que estava patint la societat espanyola i el canvi social que s'havia produït en aquesta, causat pel canvi generacional dels anys 1960, van provocar una popularització de l'antifranquisme en l'Església catòlica. Aquest va ser el cas de l'Abadia de Montserrat, gràcies a l'abat Escarré, la participació de les organitzacions cristianes *Joventud Obrera Cristiana* (JOC) i la *Hermanidad Obrera de Acción Católica* (HOAC) en mobilitzacions obreres, i la manifestació de 130 joves capellans a Barcelona contra els maltractaments que es patia a comissaria l'any 1960³⁴.

L'abadia de Montserrat va ser un punt de referència en la lluita antifranquista durant el règim franquista a Espanya³⁵. L'abat Escarré, junt amb l'ajuda del majordom de l'abadia Agustí Vila-Abadal i el suport de tots els monjos de l'abadia, van donar aixopluc a refugiats que fugien del nazisme i del franquisme. Molts monjos catalans, a més, havien sigut morts durant la guerra pel bàndol franquista, i altres s'havien refugiat a monestirs europeus o en refugis republicans. El Vaticà va vigilar, fins a la mort d'Escarré l'any 1968, l'abadia, interrogant a monjos i investigant si s'estava duent a terme alguna "política" (terme que els feixismes utilitzen per referir-se a polítiques contràries al règim). Tot i això, Franco i Escarré van mantenir una relació diplomàtica durant la vida del dictador, aquest esperant guanyar-se així la simpatia del poble català i, pel que fa a l'abat, volent protegir als refugiats que s'amagaven a Montserrat. L'any 1958 Escarré va pronunciar el sermó de la Immaculada, convertint-se en el que és considerat primer acte de lluita antifranquista. Les reunions d'Escarré amb membres del moviment antifranquista a l'abadia, junt amb el sermó i la sospita sota la qual ja estava Montserrat, va provocar que la vigilància augmentés. El 1963 Escarré es declara al diari francès *Le Monde* en contra del règim franquista³⁶, fent augmentar encara més la vigilància sobre l'abadia de Montserrat. Finalment, Escarré va morir l'any 1968. Després de la seva mort, la comunitat que clandestinament donava suport a Escarré, ho va fer per única vegada fora de la clandestinitat, acabant amb el moviment antifranquista de l'abadia de Montserrat.

³⁴ García Sebastián, M., Gatell Arimont, C., Risques Corbella, M. (2022). *HB Història 2n Batxillerat*. Editorial Vicens Vives.

³⁵ Casas, Sònia. *Les maniobres per allunyar l'abat Escarré de Montserrat durant el franquisme*. Revista SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/abat-escarre_202689_102.html Consulta juny 2023.

³⁶ Novais, J. A. (14 de novembre del 1963). *Le régime espagnol se dit chrétien mais n'obéit pas aux principes de base du christianisme*. *Le Monde*. Consulta juny 2023.

4. Disseny de la part pràctica

La part pràctica d'aquest treball es dedicarà a analitzar els documents de l'objecció de consciència al servei militar obligatori procedents del fons de la Fundació Utopia. Aquestes fonts, com s'ha explicat a l'estat de la qüestió, no han estat mai analitzades ni consultades. L'anàlisi de les fonts es durà a terme seguint el següent model, originat en una taula d'anàlisi de documents de l'Arxiu Nacional de Catalunya³⁷ i les pautes per omplir aquesta.

Adicionalment, es redactarà un article on es reconstruirà la història de l'Objecció de Consciència a Espanya del 1958 al 1976 afegint les aportacions i la informació innovadora de la documentació.

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	<i>El títol que porta el document Si el document no té títol, es posa el que consta com a títol en la fitxa de descripció de l'arxiu o centre documental en què es conserva el document.</i>	
	Autor	<i>Persona, organisme o entitat.</i>	
	Cronologia (data i lloc)	<i>Data i lloc on es va fer el document.</i>	
	Tipologia documental	<i>Citar el tipus de document que s'està analitzant: Carta, fotografia, testament, etc.</i>	
	Font	<i>Citar l'arxiu i nom del fons documental.</i>	

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	<i>La font és original o una còpia?</i>	
	Llengua	<i>En quin llenguatge està escrit el document?</i>	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	<i>Es dona un ús de simbologia en el document? Quina? Quin significat té?</i>	

³⁷ CASAS BERMEJO, L. Observació i anàlisi de fonts textuais. Col·lecció Fem parlar les fonts. Núm. 4. Arxiu Nacional de Catalunya. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

ANÀLISI	Context cronològic	<i>Data de la font.</i>	<i>Context espacial</i>	<i>Lloc d'origen de la font.</i>
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☐ Privat	
	A qui s'adreça	<i>A qui s'adreça el document?</i>		
	Idees fonamentals	<i>De quin tema tracta? Què vol dir? Què expressa? De vegades el missatge s'expressa de manera indirecta; per exemple: pot haver-hi una amenaça sota un text aparentment afable, o una ironia sota una redacció formal... Per copsar el missatge cal tenir en compte el document de manera global, l'autor, la data, el receptor, el llenguatge, etc, ja que el missatge es construeix amb tots aquests elements.</i>		
	Temes secundaris	<i>A quins altres temes fa referència el document?</i>		
	Personatges citats	<i>Breu introducció als personatges que cita el document.</i>		
	Institucions citades	<i>Breu introducció a les institucions que cita el document.</i>		
	Funció	<i>Tenint en compte el document, de manera global, per a què serveix el document? Amb quina finalitat es va fer?</i>		
	Posició de l'autor	<i>Persona, organisme o entitat i càrrec que ocupa, institució, etc.</i>		
	Omissions	<i>Informació que no apareix, però és rellevant en el context i en la recerca que s'està duent a terme. Per exemple, noms que no apareixen, però que gràcies a la recerca prèvia se sap a qui fan referència.</i>		
	Transcendència	<i>La importància de la font en la història de l'objecció de consciència. Aporta coneixement diferent del qual s'havia treballat? Confirma una reunió o un fet que forma part del relat dels testimonis?</i>		
	Elements de suport	<i>La font textual està acompanyada de fotografies, dibuixos, o altres elements?</i>		
Síntesi	<i>Conclusions de l'anàlisi i resum de la informació que aporta i de la importància que té en la recerca.</i>			

5. Desenvolupament de la part pràctica

Document primer.

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Apoyo a la objeccion de conciencia
	Autor	Jose Luis Beúnza Vázquez
	Cronologia (data i lloc)	Espanya. Entre juny del 1970 i gener del 1971.
	Tipologia documental	Full volant
	Font	Fundació Utopia. Fons Garcia-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☒ Posteriors
	Ús de símbols	Segells a la primera pàgina dels arxius que han preservat el document (E.S.A.D.E. i Fundació Utopia). Any datat posteriorment (amb llapis) i numeració de les pàgines (amb llapis). Numerologia (65-2) escrita amb bolígraf.	

ANÀLISI	Context cronològic	Entre juny del 1970 i gener del 1971	Espanya	Espanya
	Àmbit d'ús	☒ Públic	☐ Privat	
	A qui s'adreça	S'adreça al públic lector del full volant.		
	Idees fonamentals	Història i aspectes jurídics en relació amb		

		l'objecció de consciència al servei militar a Espanya, proposta d'un servei civil autogestionat alternatiu detalladament i ordenadament. Presentació de Jose Luis Beunza.
	Temes secundaris	Definició de l'objecció de consciència al servei militar i aspectes jurídics d'aquesta breument als EUA, Anglaterra, Holanda, Rússia, Suïssa, Grècia i Portugal, i comparació entre aquests països. Comparació entre la posició de Lenin i Stalin respecte al servei militar obligatori. Menció a la carta de l'11 de juny de València per reclamar un servei civil al govern espanyol. Menció a l'Església catòlica i a l'Assemblea del Consell d'Europa de l'octubre del 1970 a Kyoto.
	Personatges citats	Es menciona a Einstein tant que la cita que inicia el text és seva. Els noms de Lenin i Stalin apareixen quan es compara la legislació de l'URSS durant el govern de cadascun d'aquests. Jose Luis Beúnza Vázquez és l'autor d'aquest text i se'n fa una breu presentació dins d'aquest text, així com de la seva ideologia i de la seva història sent el primer objector de consciència per motius polítics.
	Institucions citades	El text parla dels Testimonis de Jehovà i dels Adventistes, tant que són els iniciadors de l'objecció de consciència al servei militar a Espanya. S'explica el Projecte de Llei que van proposar el Consejo de Ministros a la Comisió de Defensa per exemptar als objectors de consciència per motius religiosos del servei militar obligatori. El Govern d'Espanya i l'Exèrcit són essencials en aquesta explicació, perquè l'objecció de consciència defensa una reivindicació contra aquestes dues institucions. L'Església catòlica, el Consell d'Europa i la Comisión Internacional de Juristas fan una aparició al text quan es parla de l'Assemblea en què es reuneixen aquestes institucions, a més de la conferència de Totes les Esglésies, a la ciutat de Kyoto l'any 1970.
	Funció	La funció d'aquest text se centra a reclamar un servei civil alternatiu al servei militar obligatori i un estatut que protegeixi als objectors de consciència espanyols.

	Posició de l'autor	El valencià José Luis Beúnza Vázquez, autor d'aquest text, és considerat el primer objector de consciència per motius no religiosos. Era defensor del Moviment Universitari de València i estudiant d'enginyeria agrícola a la Universitat de València. Va ser empresonat múltiples vegades per objectar al servei militar, tot i que finalment va haver de complir amb aquest.
	Omissions	<p>Quan el text parla de la carta escrita per onze objectors de consciència des de València reclamant un servei civil alternatiu només cita com a autor a en Pepe Beúnza i omet els noms dels altres deu objectors. A més a més, hi ha un fragment del text censurat, que coincideix amb la part que ha d'explicar la condemna que van patir els Testimonis de Jehovà i els Adventistes.</p> <p>El fragment del text titulat <i>Situación en España</i> exposa el projecte de llei que exemptaria del servei militar als objectors per motius religiosos. S'explica que aquest projecte de llei és molt restringit, afirmant que és únicament vàlid per "una determinada confesión religiosa". Aquesta confessió, tot i que no s'especifica al text, es pot demostrar que és l'Església catòlica, ja que és la confessió religiosa del règim franquista.</p>
	Transcendència	<p>En tota la recerca feta i els documents que ja havien estat analitzats en referència al moviment d'objecció de consciència mai s'havia esmentat la presència de l'Església Adventista del Setè Dia. A més, se n'aporta dades, afirmant que el juny del 1970 hi ha 160 objectors empresonats, 158 d'aquests Testimonis de Jehovà i 2 Adventistes. D'altra banda, el text demostra que l'Església catòlica està incomplint les declaracions fetes a l'Assemblea de Kyoto del 1970, en la que la conferència de Totes les esglésies va reconèixer el dret a l'objecció de consciència per motius religiosos.</p> <p>Finalment, es fa una proposta detallada i ordenada d'un servei civil alternatiu al servei militar obligatori.</p>
	Elements de suport	No n'hi ha.
	Síntesi	Aquest document exposa la definició de l'objecció de consciència al servei militar, així com la diferència de la legislació quant a

		<p>l'objecció de consciència entre Espanya i altres països, i la lluita i reivindicació que s'està donant a Espanya per canviar la situació. La proposta d'un servei civil, i el recull i exposició d'informació de la situació a Espanya demostren una recerca i interès profund en la lluita, així com la participació de l'autor en el mateix moviment d'objecció de consciència.</p> <p>Aquest document representa l'inici d'un canvi en la direcció i els objectius del moviment d'objecció: ja no s'objecta únicament per motius religiosos, sinó que la lluita ara representa a tots els objectors, indiferentment als motius que els hagin portat a objectar. Així i tot, la religió encara té un paper important en l'objecció de consciència, tot i que ja no sigui el centre de la lluita.</p>
--	--	---

Document segon.

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	CARTA DE LOS CAMINANTES DE LA «MARCHA A LA PRISION» a los Ministros de Justicia y del Ejército.
	Autor	Gonzalo Arias, Lluís Fenollosa, Santiago A. del Riego Juan, Mara Gonzalez.
	Cronologia (data i lloc)	27 de març del 1971. Toulouse, França.
	Tipologia documental	Article.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.
	Llengua	Llengua castellana.

	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☒ Posteriors
	Ús de símbols	Segells a la primera pàgina dels arxius que han preservat el document (Fundació Utopia). Any datat posteriorment (amb llapis) i numeració de les pàgines (amb llapis). Numerologia (65-2) escrita amb bolígraf.	

ANÀLISI	Context cronològic	27 de març del 1971	Espanya.	Toulouse, França.
	Àmbit d'ús	☒ Públic	☐ Privat	
	A qui s'adreça	S'adreça al públic lector de l'article i al Govern espanyol.		
	Idees fonamentals	L'article exposa situació a Espanya respecte als objectors de consciència, tant en l'aspecte jurídic com el social. L'explicació inicial serveix d'introducció per a una proposta d'un estatut per als objectors de consciència.		
	Temes secundaris	A més de definir l'objecció de consciència i explicar les diferents motivacions que poden portar a ser objector, l'article descriu la marxa en protesta per l'empresonament de Pepe Beúnza i altres objectors que s'està duent a terme.		
	Personatges citats	En el primer paràgraf de l'article se citen les declaracions del ministre d'exèrcit Castañón de Mena en tant a la proposta d'un estatut pels objectors de consciència. A més, també es parla de José Luis Beúnza, el primer objector per motius polítics, explicant que en el moment està empresonat i que la marxa organitzada és un senyal de solidaritat per a ell i els altres objectors de consciència empresonats.		
	Institucions citades	Per entendre la proposta de l'estatut i la situació dels objectors a Espanya, s'explica la posició i el paper del Govern, l'exèrcit i de Las Cortes Generales.		

		L'article va ser publicat pels Amics de Nogaret, una comunitat del poble de Nogaret (França). Els membres dels Amics de Nogaret també formen part de la comunitat de l'Arche, una comunitat fundada per Lanza del Vasto que segueix la ideologia de Gandi.
	Funció	L'article té com a objectiu reclamar al govern d'Espanya un estatut pels objectors de consciència. La publicació de l'article en la data en la qual és publicada forma part d'un pla que es detalla a l'article, de manera que quan els participants en la marxa arribin a Espanya l'11 d'abril del 1971 per Puigcerdà la proposta de l'estatut ja hagi arribat al govern i aquest ja tingui una resposta preparada.
	Posició de l'autor	Els autors del text són participants actius en la lluita per la no-violència a Espanya. Gonzalo Arias, Lluís Fenollosa i Santiago A. del Riego Juan van ser objectors de consciència, mentre que la periodista Mara Gonzalez va dedicar la seva carrera a donar veu als moviments de lluita de les minories, com ara el moviment de l'objecció de consciència. Maria Àngels Recasens és membre dels Amics de Nogaret, l'organització que va publicar l'article.
	Omissions	Tot i que el text defensa els objectors de consciència i la seva lluita per la no-violència, només dona veu a una confessió religiosa: el catolicisme. D'aquesta manera, ignora els centenars de Testimonis de Jehovà i Adventistes del Setè Dia empresonats prèviament a Beúnza.
	Transcendència	La importància d'aquest article es deu a la proposta detallada de l'estatut pels objectors de consciència i la detallada cronologia que aporta l'article. El vincle amb les organitzacions pacífiques de l'Arche, fundada per Lanza del Vasto, i dels Amics de Nogaret, així com el vincle amb la ideologia de Gandi, demostra la influència d'aquests en el moviment.
	Elements de suport	No n'hi ha.
	Síntesi	L'article analitzat és determinant en el moviment d'objecció de consciència. No només exposa el

		<p>moment en què es comença a mobilitzar la població en solidaritat a la lluita dels objectors, sinó que també es pot observar l'opressió i el silenci que van patir els pioners de l'objecció de consciència a Espanya, els Testimonis de Jehovà.</p> <p>La proposta de l'Estatut pels Objectors de Consciència també tindrà un paper en el moviment, però no tan significatiu. A l'arribada de la marxa a Espanya van rebre la resposta del Govern, una esperada negació. Això va provocar que el moviment d'objecció es popularitzés encara més i es comencés a estendre, encara durant el règim franquista.</p>
--	--	---

Document tercer

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Sense títol.	
	Autor	Anònim.	
	Cronologia (data i lloc)	Anotat posteriorment, març del 1972.	
	Tipologia documental	Full volant.	
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.	

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☒ Posteriors
	Ús de símbols	Segells a la primera pàgina dels arxius que han preservat el document (Fundació Utopia). Any i mes datat posteriorment i numeració de les pàgines (amb llapis). Numerologia (65-2) escrita amb bolígraf.	

ANÀLISI	Context cronològic	Març del 1972.	Espanya.	Espanya
	Àmbit d'ús	☒ Públic	☐ Privat	
	A qui s'adreça	Al públic.		
	Idees fonamentals	El text fa una descripció del judici de José Luis Beúnza Vázquez i de Jordi Agulló Guerra, així com de les sentències d'ambdós objectors.		
	Temes secundaris	Al final del text es fa una breu comparació entre les sentències dels dos objectors. Cal destacar la considerable diferència entre la quantitat d'informació que es dona de cada judici, sent considerablement major la del judici de José Luis Beúnza.		
	Personatges citats	Se cita als objectors Jordi Agulló Guerra i José Luis Beúnza. A aquest últim també s'hi refereix com a Pepe. Ambdós objectors van ser participants en el projecte de Can Serra.		
	Institucions citades	Se cita al Consell de Guerra que jutja a Pepe Beúnza.		
	Funció	La funció d'aquest full volant és d'informar el lector de les sentències dels objectors i dels judicis.		
	Posició de l'autor	Desconeguda.		
	Omissions	Al text es pot veure un paràgraf d'unes cinc línies. El contingut del text censurat és desconegut. La informació del judici de Jordi Agulló és molt breu.		
Transcendència	Aquest text conté una informació mai reconeguda abans, ja que els mateixos objectors no expliquen els fets amb tant detall ni precisió pel que fa a la cronologia, i el ministeri de justícia no guarda documents oficials dels judicis que siguin d'accés públic.			
Elements de suport	No n'hi ha.			

	Síntesi	El contingut del text analitzat ha sigut desconeguda fins a aquesta anàlisi. L'aportació d'aquesta informació determina que la lluita clandestina no es va aturar després de l'empresonament del líder del moviment, Pepe Beúnza. Així i tot, la censura d'un fragment del text indica que posteriorment aquest text ha estat modificat.
--	---------	--

Document quart

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Carta abierta a la opinion publica.
	Autor	Anònim
	Cronologia (data i lloc)	1972. Datat posteriorment, març del 1972.
	Tipologia documental	Full volant.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.	
	Llengua	Llengua castellana	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☒ Posteriors
	Ús de símbols	Segells a la primera pàgina dels arxius que han preservat el document (Fundació Utopia). Any i mes datat posteriorment i numeració de les pàgines (amb llapis). Numerologia (65-2) escrita amb bolígraf.	

ANÀLISI	Context cronològic	Març 1972	Espanya	Espanya
---------	--------------------	-----------	---------	---------

	Àmbit d'ús	☒ Públic	☐ Privat
	A qui s'adreça	Al públic.	
	Idees fonamentals	<p>El text fa un breu resum cronològicament dels diferents projectes de llei que s'han plantejat per solucionar el problema que suposa l'objecció de consciència al Govern, i com aquest, junt amb Las Cortes, els ha negat tots. Seguidament, s'explica la llei actual que s'aplica en l'objecció de consciència.</p> <p>El text finalitza amb una conclusió en la qual s'exposa l'objectiu del moviment d'objecció de consciència i del text mateix.</p>	
	Temes secundaris	<p>Es planteja la posició del Govern en dilema de la legislació que s'aplica a l'objecció de consciència: "¿cómo es posible que después de haber sido reconocida la necesidad de dar solución a este problema se continúe pensando a los objetores?".</p> <p>El text també presenta el cas de Diaz Merino, un objector de consciència Testimoni de Jehová que va ser empresonat onze anys, alliberat, cridat a files, i en tornar a objectar va ser empresonat uns altres sis anys.</p>	
	Personatges citats	Diaz Merino, un objector de consciència Testimoni de Jehová que va complir condemna a presó un total de disset anys.	
	Institucions citades	Se cita al Govern d'Espanya i a Las Cortes, ja que són aquestes institucions les que neguen la reforma de la llei per deixar de condemnar als objectors de consciència.	
	Funció	La funció d'aquest text, com s'exposa a la conclusió d'aquest, és reclamar una solució al problema que suposa la llei que s'aplica a l'objecció de consciència, així com acabar amb les condemnes i empresonaments dels objectors. Es considera aquesta reclamació urgent i radical, perquè, tot i que es reconeix que hi ha molts drets encara per reclamar a Espanya, el dret a l'objecció de consciència fa molts anys que espera per ser reconegut i, per tant, això el fa el més urgent de tots.	

	Posició de l'autor	Desconegut.
	Omissions	Tot i que el text no parla directament de cap objector de consciència a banda de Diaz Merino, no es considera necessària cap informació adient, ja que tota la informació necessària per a aquest text ja està esmentada en el mateix.
	Transcendència	El text analitzat aporta, per primera i única vegada en la recerca feta de l'objecció de consciència a Espanya, el nom d'un objector de consciència Testimoni de Jehovà. Aquesta comunitat no acostuma a ser reconeguda en la recerca de l'objecció de consciència, i quan ho és, mai es presenten noms, tot i que en escasses ocasions s'ha donat la presència de dades.
	Elements de suport	No n'hi ha.
	Síntesi	<p>El document analitzat fa una breu anàlisi de la legislació en referent a l'objecció de consciència a Espanya, i el paper del Govern en aquesta. Així, planteja la situació com a problema i reclama una solució justa per als objectors de consciència.</p> <p>Aquest text és innovador tant que no ignora els Testimonis de Jehovà, qui van iniciar l'objecció de consciència a Espanya, i tampoc omet els múltiples esforços per la banda del govern per posar remei al problema que suposa la llei respecte a l'objecció de consciència. A més, fa una reflexió reivindicativa i radical, a través de la qual reclama la urgència de solucionar el problema perquè els objectors deixin de ser condemnats i empresonats sistemàticament en objectar.</p>

Document cinquè

El document cinquè és un quadern conformat per 28 pàgines, de les quals 23 són inèdites i, per tant, seran analitzades, i les cinc restants ja han estat analitzades prèviament. Tant que aquest document és més extens i conté una quantitat més gran d'informació que els documents analitzats prèviament, ha estat dividit en subapartats perquè l'anàlisi sigui més precís i extregui tota la informació possible.

La divisió del document s'ha fet no segons el mateix sumari del document, sinó que s'ha dividit segons els blocs d'informació que conté el quadern. D'aquesta manera, el primer subapartat és la presentació del document. El segon, anomenat *Objeció de consciència y Servicio Civil*, defineix l'objecció de consciència i exposa els objectius d'aquest moviment. Els subapartats restants, del tercer al novè, s'han dividit segons els autors d'aquests. D'aquesta manera, el tercer correspon a Ovidio Bustillo, el quart a Vicente Amurgos, el cinquè a Jesus Viñas, el sisè a Guillermo Luis Cereceda, el setè a José Diex Faixat, el vuitè a Esteban Zabaleta, i el novè a Jose A. Monteserin. La bibliografia del quadern no serà analitzada, tot i que formi part de les pàgines de l'últim subapartat.

Subapartat I

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Presentacion	
	Autor	Anònim	
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Febrer del 1976.	
	Tipologia documental	Quadern.	
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.	

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	No n'hi ha.	

ANÀLISI	Context cronològic	Febrer del 1976.	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	

	A qui s'adreça	Estudis.
	Idees fonamentals	En la presentació del document, s'explica l'objectiu del quadern, què és el servei civil que es planteja. També s'exposa breument el contingut del quadern.
	Temes secundaris	Es presenta el sumari del quadern.
	Personatges citats	Cap.
	Institucions citades	El text cita a l'Estat espanyol, per explicar breument què és el servei civil.
	Funció	La funció d'aquest text és fer una breu presentació del quadern.
	Posició de l'autor	Desconeguda.
	Omissions	El sumari classifica el fragment del text que parla dels objectors de Can Serra com a "Cartas a los Capitanes Generales".
	Transcendència	Aquesta presentació és necessària perquè exposa la importància d'aquest quadernet.
	Elements de suport	No n'hi ha.
	Síntesi	La presentació del quadern ens introdueix a un document que es presenta necessari. Tot i que sigui breu, la presentació exposa l'objectiu del document així com l'objectiu de la lluita per l'objecció de consciència.

Subapartat II

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Objecion de conciencia y Servicio Civil
	Autor	Anònim

	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Febrer del 1976.
	Tipologia documental	Quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Original.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☒ Pròpies document	del ☐ Posteriors
	Ús de símbols	A la pàgina 7 es troben dues imatges. La de l'esquerra, una caricatura que critica l'ús de les armes sota el text "salgamos de la prehistoria". A la dreta, el símbol en defensa del Servei Civil.	

ANÀLISI	Context cronològic	Febrer del 1976.	Espanya.	Barcelona.	
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat		
	A qui s'adreça	Estudis.			
	Idees fonamentals	<p>Aquest text defineix l'objecció de consciència i explica la situació per als objectors de consciència a Espanya, tant en l'àmbit social com en el legal. Seguidament, s'exposa que és l'anomenat "Voluntariado para el desarrollo", així com la història del projecte i l'objectiu d'aquest.</p> <p>Finalment, el text explica el projecte de Can Serra, un servei civil que es durà a terme al barri de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat. S'exposa punt per punt el programa del projecte i els motius que porten a dur-lo a terme al barri de Can Serra, així com la fi del projecte quan els</p>			

		objectors que hi participen són empresonats per desobediència civil.
Temes secundaris		<p>El text parla de la marxa de Ginebra a València en protesta a l'empresonament de Pepe Beúnza, així com la relació d'aquesta amb el futur projecte de Can Serra.</p> <p>Cal destacar que el text segueix un ordre cronològic, exposant punt per punt l'evolució del moviment d'objecció de consciència, des dels primers objectors del 1959, Testimonis de Jehovà, fins a la fi del projecte de Can Serra.</p>
Personatges citats		<p>Al text es menciona múltiples vegades a Pepe Beúnza, deguda a la seva importància en el moviment de l'objecció de Can Serra. També parla de Gonzalo Arias, un participant en la marxa de Ginebra a València i en la proposta del projecte de Can Serra.</p> <p>A més d'aquests dos objectors, el text parla breument d'una dona que col·labora amb els objectors del Projecte de Can Serra.</p>
Institucions citades		El text parla en múltiples vegades del Govern espanyol, de Las Cortes i, fins i tot, dels governs d'altres països, tant que compara la legislació d'aquests en respecte a l'objecció de consciència amb la d'Espanya.
Funció		La funció d'aquest text és exposar tots els diferents temes que tracta i redactar cronològicament el moviment d'objecció de consciència a Espanya.
Posició de l'autor		Desconeguda.
Omissions		<p>Mentre que el text parla dels Testimonis de Jehovà i de com aquests inicien el moviment d'objecció de consciència a Espanya, no parla en cap moment dels objectors Adventistes del Setè Dia que també van ser empresonats, així com els Testimonis de Jehovà.</p> <p>A més, quan parla de la dona que col·labora amb els objectors de Can Serra, no es diu el seu nom ni cap informació diferent de què viu a Can Serra i dona suport als objectors.</p>

	Transcendència	Aquest text té una importància excepcional perquè exposa cronològicament l'evolució del moviment d'objecció de consciència a Espanya. Addicionalment, exposa dades desconegudes fins al moment.
	Elements de suport	A la pàgina 7 es troben dues imatges. La de l'esquerra, una caricatura que critica l'ús de les armes sota el text "salgamos de la prehistoria". A la dreta, el símbol en defensa del Servei Civil.
	Síntesi	El text analitzat és un resum de la història de l'objecció de consciència durant franquisme fins a la fi del projecte de Can Serra. No només aporta dades noves i una cronologia precisa, sinó que exposa cronològicament aquestes.

Subapartat III

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Ovidio Bustillo Garcia
	Autor	Ovidio M. Bustillo Garcia
	Cronologia (data i lloc)	Madrid. 10 d'octubre del 1976
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.
	Llengua	Llengua castellana.

	Formes gràfiques	☒ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	A la pàgina 12 s'hi troba un dibuix que simbolitza unes mans trencant una arma per la meitat, volent reivindicar el desarmament.	

ANÀLISI	Context cronològic	10 d'octubre del 1976	Espanya.	Madrid.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	
	A qui s'adreça	Carta al Sr. Capità General de la 7a regió militar. En el quadern, d'ús privat, per a estudis.		
	Idees fonamentals	<p>La carta és un text extens on l'autor reconeix que està duent a terme un acte de desobediència i insubmissió, i exposa els motius que l'han portat a fer-ho. D'aquesta manera, exposa que és impossible aconseguir la pau mitjançant la violència, i per aquest motiu defensa la no-violència i el desarmament.</p> <p>Defineix la pau com a justícia, igualtat, llibertat, cultura, i defensa a la Pàtria, i nega que la pau sigui el punt contrari a la guerra, afirmant que tot i que no hi hagi guerra encara és present l'opressió, les desigualtats, la pobresa i la repressió.</p> <p>En la qüestió del jurament a la bandera, fa ús d'una metàfora en què la bandera representa l'Estat Espanyol. D'aquesta manera, es nega a fer el jurament a una bandera que no representa els drets de tots els homes. Així i tot, defensa a la Pàtria, i la defineix com a servir al poble espanyol. Per aquest motiu, exposa la seva participació en el projecte de Can Serra, afirmant que era un servei per a la Pàtria.</p> <p>L'autor del text també reflexiona sobre la religió, afirmant que és cristià, i que la seva confessió religiosa és un dels principals motius que el porten a ser objector de consciència, ja que, segons els manaments cristians, ha de defensar el desarmament i estar en contra de l'assassinat, inclús si és per motius de guerra.</p>		

		<p>Així i tot, l'autor declara que el desarmament no és sinònim de passivitat, defensant que es pot alliberar a un poble oprimat des del desarmament. Resumeix tots els motius en relació amb la religió que el porten a defensar l'objecció de consciència afirmant que l'Evangelí parla d'un Regne de Pau i Justícia, i d'aquesta manera, és incompatible amb la violència i les altres forces similars.</p> <p>L'últim motiu que porta l'autor a ser objector és la qüestió econòmica, advocant que els diners que s'inverteixen en la guerra i la preparació per aquesta s'haurien d'invertir en l'educació i la posada en pràctica de tècniques no-violentes de resistència a la injustícia i l'opressió.</p> <p>Finalment, l'autor exposa l'objectiu de la seva lluita: trobar nous camins de convivència sense que el centre sigui l'odi i la violència, sinó que el respecte, el diàleg, la comprensió i la fraternitat siguin les bases d'una societat més justa.</p>
	Temes secundaris	<p>El primer fragment del text, que no forma part del contingut de la carta, és una breu biografia de l'autor d'aquesta.</p> <p>Quan està exposant els motius referents a la religió que el porten a ser objector, parla de la Santa Inquisició, afirmant que les accions que va dur a terme estaven en contra de l'Evangelí. Seguidament, fa una comparació entre els crims que va dur a terme la Santa Inquisició amb els crims que es duen a terme en temps de guerra.</p> <p>Al final de la carta, l'autor reconeix el seu respecte al capità al qual la carta és dirigida i a tots els homes que han fet o estan fent el Servei Militar, i es disculpa si ha ofès a algú amb la seva carta, declarant que la seva intenció mai ha estat aquesta.</p>
	Personatges citats	El text no cita a cap personatge.
	Institucions citades	El text no cita a cap institució.
	Funció	La funció d'aquest text és negar-se a fer el servei militar mitjançant una carta al Capità General corresponent.

	Posició de l'autor	Ovidio Bustillo (1952, Palència), va ser un objector de consciència membre del grup d'objectors que van participar en el projecte de Can Serra. Era un cristià devot i va estudiar Teologia a Madrid, on resideix actualment.
	Omissions	La carta no compta amb cap omisió que es pugui destacar, ja que exposa els motius personals de l'autor per a convertir-se en objector de consciència.
	Transcendència	Amb aquest text es pot entendre a un nivell personal els motius que portaven els objectors a dur a terme actes d'insubmissió i desobediència, siguin polítics, morals o religiosos.
	Elements de suport	A la pàgina 9 del quadern trobem una fotografia d'Ovidio Bustillo a la Mafaldería que van obrir al barri de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat.
	Síntesi	Amb aquesta carta es pot entendre a un nivell personal els motius que portaven els objectors a lluitar per la no-violència. Mentre que aquest document no aporta informació nova a la recerca, té una importància característica, ja que és l'experiència personal d'un objector.

Subapartat IV

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Vicente Amurgos Galán
	Autor	Vicente Amurgos Galán
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Octubre del 1975.
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	No n'hi ha.	

ANÀLISI	Context cronològic	Octubre del 1975	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	
	A qui s'adreça	La carta s'adreça al capità general corresponent. El quadern és privat, d'ús per a estudi.		
	Idees fonamentals	<p>El primer fragment del text, prèviament a l'exposició de la carta, és una biografia de l'autor d'aquesta, on s'explica que va ser educat per l'Església catòlica, però en la seva joventut, després de sentir un discurs de Lanza del Vasto, va entendre el cristianisme des d'un altre punt de vista. Per aquest motiu, es va unir a la comunitat de l'Arca, viatjant a França. Durant aquest temps es van formar i desenvolupar les seves idees de no-violència. Per aquest motiu, va convertir-se en un dels objectors de consciència que va participar en el projecte de Can Serra per a evitar ser forçat a participar en el Servei Militar Obligatori, a més d'evitar jurar bandera, un acte al qual s'havia negat des de la seva infantesa.</p> <p>Pel que fa a la carta, l'autor es declara objector de consciència i exposa els motius que l'han portat a prendre aquesta decisió. Aquests són morals, a causa de la seva ferma creença en la no-violència i el desarmament, però especialment religiosos, ja que declara que el cristianisme comporta la defensa de la pau, i que aquest és el punt més important per a ell.</p> <p>Reclama fer un servei civil alternatiu al servei militar, defensant que les activitats que hauria de dur a terme si fes el servei militar serien forçades, en tot cas que les fes, mentre que les activitats d'un servei civil, a banda de ser d'una</p>		

		duració de temps més extensa, serien més productives perquè comptarien amb la seva voluntat.
	Temes secundaris	<p>L'autor cita a l'inici de la seva carta que s'hauria d'haver presentat a la caserna de Cerro Murciano el 18 d'octubre del 1975.</p> <p>Per finalitzar la seva carta, cita al discurs que va donar el Papa Pablo VI en defensa de la no-violència i el desarmament a l'ONU el 4 d'octubre del 1965.</p>
	Personatges citats	<p>En el fragment inicial de la biografia de l'autor, se cita a Lanza del Vasto, fundador de la comunitat de l'Arche, de la qual l'autor en forma part.</p> <p>En el fragment de la carta, a banda del Papa Pablo VI, a qui anomena citant el seu discurs de l'ONU del 1965, l'autor també cita unes paraules de l'arquebisbe Dom Helder Câmara.</p>
	Institucions citades	Se cita a la comunitat dels Amics de l'Arca, una comunitat cristiana que defensa els valors de no-violència de Gandi, fundada per Lanza del Vasto.
	Funció	La funció de la carta és la declaració d'objector de consciència al capità general corresponent de l'autor.
	Posició de l'autor	Vicente Amurgos Galan (Andújar, Jaén. 3 de juliol de 1950) va ser un dels primers objectors de consciència en poder fer un servei civil alternatiu al servei militar, ja que va participar en el projecte de Can Serra.
	Omissions	No es poden declarar omissions en aquest text, pel fet que és l'experiència personal d'un objector de consciència.
	Transcendència	El contingut d'aquest text confirma la relació entre Lanza del Vasto i la Comunitat de l'Arche amb el moviment d'objecció de consciència a Espanya, a més d'aportar l'experiència personal d'un objector de consciència.

	Elements de suport	A la pàgina 13 del quadern es troba una fotografia de l'autor ensenyant artesanía al barri de Can Serra de l'Hospitalet de Llobregat durant la seva participació en el projecte de Can Serra com a servei civil alternatiu al servei militar.
	Síntesi	El text analitzat no només exposa l'experiència personal d'un objector de consciència, sinó que a més confirma la relació amb la comunitat de l'Arche de Lanza del Vasto.

Subapartat V

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Jesus Viñas Cirera	
	Autor	Jesus Viñas Cirera	
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Febrer del 1976.	
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.	
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.	

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.	
	Llengua	Llengua castellana	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	No n'hi ha.	

ANÀLISI	Context cronològic	Febrer 1976.	del	Espanya.	Barcelona.
---------	--------------------	-----------------	-----	----------	------------

	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat
	A qui s'adreça	<p>La carta va dirigida al Capità General de la primera regió militar.</p> <p>El quadern és d'ús privat per a estudis.</p>	
	Idees fonamentals	<p>El text inicial, que no forma part de la carta, és una breu biografia de l'autor, on s'explica com la situació de pobresa de la ciutat on creix, Terrassa, així com l'educació en consciència de classe gràcies a la lectura de la novel·la La peste d'Albert Camus i una xerrada dels gitanos del Camp de la Bota, el porten a declarar-se agnòstic i fer-se "scout". Això el portarà a conèixer un ermità de Montserrat, qui l'educa en pacifisme i no-violència. Per aquest motiu, s'uneix a un grup reivindicatiu de no-violència i s'acaba declarant objector de consciència i participant en el projecte de Can Serra.</p> <p>Pel que fa a la carta, l'autor es declara objector de consciència un mes abans de la data en què s'hauria de presentar a la caserna. Exposa que els motius principals que l'han portat a prendre aquesta decisió són les seves idees de pacifisme i la seva ferma negació a matar a cap home. Així, expressa que no podria matar a cap persona per defensar una pàtria amb la qual no s'identifica. Argumenta que el poble tampoc s'hi identifica, i durant tot l'extens de la carta relaciona tots els seus punts amb la situació de desigualtats, pobresa i fam en la qual viu la gran majoria de la població. Un altre dels principals motius que el porten a declarar-se objector de consciència és el negoci de guerra, el qual el Papa Pablo VI s'hi declara en contra.</p> <p>Finalment, proposa un Servei Civil per ajudar a la població en situació desafavorida, així com les ajudes a persones grans, persones discapacitades intel·lectualment o reduir l'analfabetisme.</p>	
	Temes secundaris	<p>L'autor exposa breument que un dels motius pels quals defensa fermament el pacifisme és la creença cristiana de no-violència. També expressa la seva creença que el concepte de fronteres i estrangers és artificial i fals, i que, per consegüent, no existeixen enemics estrangers.</p> <p>En un breu fragment de la carta, l'autor reclama</p>	

		el reconeixement del dret a l'objecció de consciència, així com exposa l'acció que està duent a terme al barri de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat. Així, declara la seva intenció de continuar dos anys més amb el Servei Civil en el qual participa en la llar d'infants del barri.
Personatges citats		L'autor cita a Albert Camus, en el fragment de la seva biografia, per exposar que és un dels dos elements que l'eduquen en consciència de classe, gràcies a la seva obra <i>La peste</i> . P. Estanislau és el monjo de Montserrat ermità que l'educa en no-violència i pacifisme. En el fragment de la carta que critica al negoci de guerra cita al Papa Pablo VI.
Institucions citades		No se cita cap institució.
Funció		La funció d'aquesta carta és que l'autor es declari objector de consciència al capità general corresponent, a més de reclamar el dret a l'objecció de consciència i a dur a terme un servei civil alternatiu.
Posició de l'autor		Jesus Viñas Cirera (Manresa, 25 de desembre del 1953) va ser un dels primers objectors de consciència en participar en un servei civil alternatiu al servei militar.
Omissions		No es poden destacar omissions al text, tant que és l'experiència personal d'un objector de consciència.
Transcendència		El cas de l'autor d'aquest text és el primer cas analitzat en què es troba que cap dels motius que el porten a declarar-se objector de consciència són religiosos. Tot i que el negoci de guerra el critica defensant les declaracions del Papa Pablo VI, i menciona que les seves idees de pacifisme coincideixen amb el pacifisme cristià, en cap fragment del seu testimoni es declara que la religió sigui un dels motius pels quals prendrà la decisió d'objectar al servei militar.
Elements de suport		A la pàgina 15 del quadern trobem una

		fotografia de l'autor jugant a la Mafaldería amb un infant. La Mafaldería va ser la llar d'infants que van organitzar els objectors participants en el projecte de Can Serra com a part del seu Servei Civil.
	Síntesi	<p>El text analitzat exposa l'element no religiós en els inicis de l'objecció de consciència, ja que el testimoni d'aquest autor no exposa la religió com a un dels motius que el porten a declarar-se objector de consciència. Així, expressa que els motius pels quals pren aquesta decisió són la situació social de desigualtats, pobresa i fam en què es troba Espanya, així com la seva ideologia de no-violència i pacifisme.</p> <p>En la qüestió referent al projecte de Can Serra, l'autor explica breument la seva participació en la Mafaldería, la llar d'infants que van organitzar els objectors al barri després de la sol·licitud de l'Associació de Dones del barri.</p>

Subapartat VI

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Guillermo Louis Cereceda
	Autor	Guillermo Louis Cereceda
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Febrer del 1976.
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.
	Llengua	Llengua castellana.

	Formes gràfiques	☒ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	A la pàgina 18 del quadern, es troba una vinyeta caricaturesca en referent a la carrera armamentística.	

ANÀLISI	Context cronològic	Desembre del 1975.	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	
	A qui s'adreça	La carta s'adreça al capità general de la primera regió militar. El quadern és d'ús privat, per a estudis.		
	Idees fonamentals	<p>El text inicial, que no forma part del contingut de la carta, és una breu biografia de l'autor d'aquesta, on s'exposa que l'autor es va criar en una família de classe mitjana i catòlica, però va perdre la fe en la seva joventut. Així i tot, l'últim any de la seva carrera universitària es va unir a un grup defensor de la no-violència, on va tornar a connectar amb les seves idees religioses i es va educar en la lluita pacifista.</p> <p>Durant l'extens de la carta, l'autor reconeix múltiples vegades el seu respecte i admiració per aquells que fan el servei militar, però nega la seva participació en aquest i proposa un servei civil alternatiu. Els seus motius, exposats breument, són religiosos, defensant que Jesús va ser partidari del desarmament. Així i tot, expressa que el desarmament universal per ell és una utopia, però que el desarmament individual no ho és.</p>		
	Temes secundaris	<p>En el fragment biogràfic, s'explica que l'autor va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres a la Universidad Autónoma de Madrid.</p> <p>Pel que fa a la carta, l'autor explica un mes previ a la data en què s'ha de presentar a la caserna militar la seva decisió de declarar-se objector de consciència.</p>		

	Personatges citats	El text no cita a cap personatge.
	Institucions citades	El text no cita a cap institució.
	Funció	Amb aquesta carta, l'autor es declara objector de consciència.
	Posició de l'autor	Guillermo Luis Cereceda (Madrid, 15 de maig del 1952) va ser un dels primers objectors de consciència en participar en un servei civil alternatiu al servei militar obligatori, gràcies en la seva participació en el projecte de Can Serra.
	Omissions	No es poden destacar omissions perquè aquest text exposa l'experiència personal d'un objector de consciència.
	Transcendència	Aquest text exposa el primer cas analitzat en què l'objector no es declara en contra del servei militar, sinó que reconeix el seu respecte i admiració, però, tot i això, defensa l'objecció de consciència i la proposta d'un servei civil.
	Elements de suport	A la pàgina 17 del quadern trobem una fotografia de l'autor participant en el Club de Gent Gran que van organitzar els objectors de consciència que van participar en el projecte de Can Serra. A la pàgina 18 del quadern, es troba una vinyeta caricaturesca en referent a la carrera armamentística.
	Síntesi	El text analitzat exposa un testimoni d'objecció de consciència molt característic, ja que és el primer cas en què un objector no es declara en contra del servei militar obligatori, sinó que respecta aquesta opció, però proposa un servei civil perquè considera que les dues vies són necessàries en la mateixa mesura.

Subapartat VII

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Jose Diez Faixat
	Autor	Jose Diez Faixat

	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. Desembre del 1975.
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	No n'hi ha.	

ANÀLISI	Context cronològic	Desembre del 1975.	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	
	A qui s'adreça	La carta s'adreça al Capità General de Canàries. El quadern és privat, d'ús per a estudis.		
	Idees fonamentals	El fragment inicial del text és una biografia de l'autor de la carta, i no forma part del contingut d'aquesta. En la biografia s'explica que l'autor va ser criat en un nucli familiar reduït, burgès, catòlic i de dretes. A la universitat es trasllada al Col·legi Major Covarrubias, on comença a educar-se en consciència de classe i en teoria de no-violència i teologia de l'alliberació, estudiant obres de Gandi i de Luther King, d'entre altres. Quan descobreix el cas de Beúnza, comença a pensar a declarar-se objector de consciència. L'any 1975 finalitza els seus estudis universitaris i decideix participar en el projecte de Can Serra i declarar-se objector de consciència.		

		En el fragment de la carta l'autor declara la seva decisió de fer-se objector de consciència al capità general corresponent, i exposa els motius que l'han portat a prendre aquesta decisió. Explica que, per a ell, l'objecció de consciència és una reivindicació de les injustícies del món, així com una lluita contra l'exèrcit com a institució i el servei militar obligatori. Addicionalment, explica que, com a catòlic, defensa la no-violència i justícia, i que no es pot lluitar per la justícia amb violència, a més de criticar el negoci de guerra.
	Temes secundaris	En el fragment de la carta, l'autor defensa el dret a l'objecció de consciència i reclama el dret a un Servei Civil, i exposa, breument, les accions que està duent a terme al barri de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat.
	Personatges citats	No se cita a cap personatge, a banda dels autors de les obres que influencien a l'autor.
	Institucions citades	No se cita a cap institució a banda de l'exèrcit.
	Funció	La funció d'aquesta carta és la declaració que l'autor és objector de consciència.
	Posició de l'autor	Jose Diez Faixat (Gijón, 6 de gener del 1952) va ser un dels primers objectors de consciència que va poder participar en un Servei Civil, a més de ser un dels objectors que van formar part del projecte de Can Serra.
	Omissions	No es poden destacar omissions, perquè aquest text parla de l'experiència personal d'un objector de consciència.
	Transcendència	Per primera vegada un objector de consciència confirma la influència de Luther King en el moviment de no-violència i objecció de consciència.
	Elements de suport	A la pàgina 19 del quadern es troba una fotografia de l'autor saludant a Xirinacs, un membre del moviment no-violent a Espanya.
	Síntesi	Per primera vegada en l'anàlisi trobem un objector que parla de la influència del moviment

		no-violent liderat per Luther King, d'afegitó a ser el primer testimoni que prové d'una família benestant i, així i tot, s'educa en objecció de consciència i participa en el moviment d'objecció de consciència.
--	--	---

Subapartat VIII

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Esteban Zabaleta Cestau.
	Autor	Esteban Zabaleta Cestau.
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. 27 de gener del 1976.
	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.	
	Llengua	Llengua castellana.	
	Formes gràfiques	☒ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	A la pàgina 22 del quadern, es troba el símbol del servei civil, a l'esquerra en euskera i a la dreta en català.	

ANÀLISI	Context cronològic	27 de gener del 1976.	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	

	A qui s'adreça	<p>La carta s'adreça a Coloma Gallegos, el Capità General de la primera Regió Militar.</p> <p>El quadern és privat, d'ús per a estudis.</p>
	Idees fonamentals	<p>A la carta l'autor expressa la seva decisió d'unir-se al grup d'objectors de consciència que participen en el projecte de Can Serra. Expressa que els motius que l'han portat a prendre aquesta decisió són ideològics, així com la defensa del desarmament, argumentant que les armes provoquen més violència i desigualtat, i la lluita per la igualtat en drets i la llibertat de creences. Per aquests motius, reclama el dret a un servei civil alternatiu al servei militar, defensant que hi ha serveis necessaris a Espanya que poden ser coberts per aquest servei civil. Exposa el cas del projecte de Can Serra per a enfortir el seu argument.</p> <p>Finalment, l'autor es declara objector i la seva participació en el projecte de Can Serra des del dia 22 de gener del 1976.</p>
	Temes secundaris	<p>El breu fragment inicial és una biografia de l'autor de la carta, on s'explica que ha estat criat i educat catòlic. L'any 1974 viu a una comuna, a on coincideix amb Ovidio Bustillo. El criden a incorporar-se a files el 21 de gener del 1976, i s'uneix al grup d'objectors del projecte de Can Serra el 22 de gener per a no incorporar-se.</p>
	Personatges citats	<p>El fragment biogràfic cita a Ovidio Bustillo, objector de consciència participant en el projecte de Can Serra. L'autor i ell van coincidir en una comuna l'any 1974, i posteriorment en el projecte de Can Serra.</p>
	Institucions citades	<p>No se cita a cap institució.</p>
	Funció	<p>La funció d'aquesta carta és la declaració de l'autor en la seva participació en el projecte de Can Serra i en el moviment d'objecció de consciència. Altrament, l'autor reclama el dret a un servei civil alternatiu al servei militar obligatori.</p>
	Posició de l'autor	<p>Esteban Zabaleta Cestau (Navarra, 12 de juliol del 1948) va ser un dels primers objectors de consciència en participar en un servei civil</p>

		alternatiu, ja que va participar en el servei d'ajudes per a gent gran del projecte de Can Serra.
	Omissions	No es poden trobar omissions en aquest text perquè es tracta de l'experiència personal d'un objector de consciència.
	Transcendència	La carta d'aquest objector destaca perquè en cap moment declara que la seva motivació per objectar sigui religiosa, tot i que a la seva biografia s'indica que ha estat criat i educat en l'Església catòlica. Addicionalment, a l'inici del text de la carta l'autor indica informació molt detallada sobre la seva persona, així com el nom del Capità General de la primera Regió Militar.
	Elements de suport	A la pàgina 21 del quadern trobem una fotografia de l'autor treballant al servei civil en el qual va participar a Can Serra. A la pàgina 22 del quadern, es troba el símbol del servei civil, a l'esquerra en euskera i a la dreta en català.
	Síntesi	El text analitzat és un testimoni d'objecció de consciència característic tant que exposa els motius ordenadament i en cap moment cita les seves creences religioses, però, així i tot, reclama el dret a la llibertat religiosa. Altrament, aquest objector exposa un dels serveis que van dur a terme els objectors de Can Serra: les ajudes a la gent gran.

Subapartat IX

IDENTIFICACIÓ	Títol del document	Jose Antonio Monteserin Fernandez.
	Autor	Jose Antonio Monteserin Fernandez.
	Cronologia (data i lloc)	Barcelona. 30 de gener del 1976.

	Tipologia documental	Carta. Dins del quadern.
	Font	Fundació Utopia. Fons García-Nieto.

DESCRIPCIÓ	Original/còpia	Còpia.	
	Llengua	Llengua castellana	
	Formes gràfiques	☐ Pròpies del document	☐ Posteriors
	Ús de símbols	No n'hi ha	

ANÀLISI	Context cronològic	30 de gener del 1976.	Espanya.	Barcelona.
	Àmbit d'ús	☐ Públic	☒ Privat	
	A qui s'adreça	La carta s'adreça al capità general corresponent. El quadern és privat, d'ús per a estudis.		
	Idees fonamentals	<p>En el fragment inicial s'introdueix a l'autor de la carta amb una breu biografia, on s'explica que és orfe des dels nou anys, i ha viscut en orfenats tota la seva vida. Aquesta experiència l'ha portat a desenvolupar una sensibilització per les injustícies que pateix la societat espanyola i un rebuig a la guerra i a les institucions relacionades amb la guerra. Finalment, es declara objector i s'adhereix al projecte de Can Serra, a l'Hospitalet de Llobregat.</p> <p>En el fragment de la carta, l'autor es declara objector de consciència i exposa els motius que l'han portat a prendre aquesta decisió per ordre numèric. En primer lloc, la seva creença del cristianisme el porta a pensar que la violència contra la humanitat és la negació del missatge de Jesucrist. Pel que fa a les seves creences individuals, l'autor declara el seu rebuig a la violència contra altres homes, argumentant que haver crescut en comunitat l'ha portat a</p>		

		<p>reflexionar que l'ús de la violència és un atemptat contra la dignitat humana i un crim contra la humanitat.</p> <p>Pel que fa a la qüestió de l'exèrcit espanyol, l'autor exposa en tres punts que està en contra de la guerra i de totes aquelles institucions que la preparen, i per aquest motiu, donat que l'exèrcit fa ús de la violència per aconseguir els seus objectius, rebutja a aquesta institució.</p> <p>Finalment, l'autor reclama el dret a fer un servei civil alternatiu al servei militar, exposant el cas del projecte de Can Serra, defensant que és una solució a les urgents necessitats que té l'Estat Espanyol.</p>
	Temes secundaris	<p>En el fragment de la carta, l'autor fa una breu crítica al negoci de la guerra i defensa el desarmament universal. Defineix la guerra com a un crim fet per homes i contra els homes.</p> <p>En la qüestió de la defensa al servei civil, l'autor exposa el projecte de llei que va ser signat per 1.250 joves, destacant que també va ser signat per dones. Pel que fa al projecte de Can Serra, l'autor destaca el manifest dels objectors de consciència que van presentar els objectors de Can Serra la nit de Nadal del 1975.</p>
	Personatges citats	El text no cita a cap personatge.
	Institucions citades	El text no cita a cap institució diferent de l'exèrcit nacional i el Govern.
	Funció	L'objectiu d'aquesta carta és la declaració d'objector de consciència de l'autor.
	Posició de l'autor	Jose Antonio Monteserin Fernandez (León, 1 de desembre del 1951) va ser un dels primers objectors que van participar en un servei civil alternatiu, ja que va participar en el projecte de Can Serra. Va estudiar la carrera de Filosofia i Lletres a Madrid, i es va declarar objector en acabar els seus estudis.
	Omissions	No es poden destacar omissions en el text perquè exposa el testimoni d'un objector de consciència.

	Transcendència	Aquesta carta exposa el primer cas en la recerca en la qual es dona reconeixement a les dones que van col·laborar en la lluita per l'objecció de consciència Espanya. Altrament, l'autor cita el manifest dels objectors de consciència, que cap altre objector ha citat en la seva carta declarant-se objector de consciència.
	Elements de suport	A la pàgina 23 del quadern trobem una fotografia de l'autor de la carta davant d'un jutjat militar.
	Síntesi	El text analitzat expressa els motius personals de l'autor per declarar-se objector de consciència. Així i tot, per argumentar aquests, exposa fets mai citats prèviament, com ara la participació de les dones en la lluita per l'objecció de consciència, o el manifest dels objectors de consciència.

6. Anàlisi de resultats

En aquest apartat es presentarà, primerament, la informació que aporta cada document en la història de l'objecció de consciència a Espanya, respectivament. Aquesta informació s'exposarà en l'ordre d'aparició de cada document.

En una segona fase de l'anàlisi de resultats es redactarà un article que explicarà, cronològicament, la història d'objecció de consciència a Espanya, des dels inicis d'aquesta el 1958 fins a l'empresonament dels Objectors de Can Serra el 1976, afegint la informació extreta dels documents analitzats a la informació que ja constava prèviament a aquesta recerca.

6. 1. INFORMACIÓ DELS DOCUMENTS ANALITZATS

6. 1. 1. Document primer

L'objecció de consciència al servei militar obligatori es defineix múltiples vegades en la documentació analitzada, així com la història d'aquesta i els aspectes jurídics d'Espanya. En el primer document analitzat, un full volant escrit entre el juny del 1970 i el gener del 1971, no només s'exposen aquestes definicions, també es compara la legislació del servei militar d'Espanya amb els dels Estats Units, Anglaterra, Holanda, Rússia (tant el govern de Lenin com l'estalinista), Suïssa, Grècia i Portugal.

Altrament, s'exposa com els Testimonis Cristians de Jehovà van ser els iniciadors del moviment d'objecció de consciència a l'Estat Espanyol, seguits dels membres de l'Església Adventista del Setè Dia. Beúnza fa constar en aquest text que el juny del 1960 hi ha 158 Testimonis de Jehovà i 2 Adventistes empresonats, així com el Projecte de Llei que va proposar el Consejo de Ministros, rebutjat per la Comisión de Defensa, que proposava exemptar als objectors de consciència religiosos del servei militar. Les condemnes d'aquests objectors es troben censurades al text.

A l'assemblea celebrada a Kyoto l'any 1970, la conferència de Totes les esglésies, de la qual forma part l'Església catòlica, va reconèixer el dret a l'objecció de consciència per motius religiosos. A l'Estat espanyol la institució de l'Església catòlica no va donar suport ni aixopluc als objectors de consciència que van ser perseguits i castigats per les seves creences religioses, ni durant el règim franquista ni tampoc posteriorment. Tot i això, algunes esglésies com Montserrat sí que van donar el seu suport als objectors de consciència i a altres organitzacions contra el franquisme clandestines.

6. 1. 2. *Document segon*

Al segon document analitzat es fa constar un dels dos Projectes de Llei en defensa del dret a l'objecció de consciència que van ser rebutjats pel govern espanyol: un estatut per als objectors de consciència. Tot i que la primera reclamació d'aquest consta en una carta escrita per onze objectors de consciència des de València, en aquest article publicat per la comunitat de l'Arca el març del 1971 els objectors que organitzen la marxa per la llibertat de Beúnza reclamen al govern espanyol un estatut pels objectors de consciència, esperant tenir una resposta del govern quan la marxa entri a Espanya per Puigcerdà. L'objectiu de tenir un estatut és que es deixi de castigar sistemàticament als objectors de consciència, empresonant-los fins que o bé facin el servei militar, o deixin d'estar en edat militar.

En la qüestió referent a la marxa per la llibertat de Pepe Beúnza, la primera reivindicació en solidaritat amb els objectors de consciència organitzada a Espanya, el text presenta el recorregut de la marxa i explica breument la situació a Espanya respecte als objectors de consciència, tant en l'aspecte jurídic com en el social. Altrament, s'exposa la intenció de què quan la marxa entri a Espanya per Puigcerdà el govern espanyol ja tingui una resposta a l'article preparada.

6. 1. 3. *Document tercer*

El document tercer analitzat és un full volant que narra el judici de Pepe Beúnza del 1972 i exposa, breument, el judici de Jordi Agulló Guerra de la mateixa data. Entre el fragment del text que explica el judici de Beúnza i el que explica el d'en Agulló Guerra s'hi troba un paràgraf d'unes quatre línies censurat. Així i tot, el text afirma que la lluita per la llibertat dels objectors de consciència no s'aturarà malgrat l'empresonament d'aquests dos objectors. A més, l'autor presenta a Beúnza com a líder del moviment per l'objecció de consciència. Per aquest motiu, la informació respecte al judici de Beúnza és considerablement més extensa que la informació del judici d'Agulló Guerra.

6. 1. 4. *Document quart*

El text analitzat fa un breu resum cronològicament dels diferents projectes de Llei que s'han plantejat per solucionar el problema que suposa l'objecció de consciència al Govern, i com aquest, junt amb Las Cortes, els ha negat tots. Seguidament, s'explica la Llei actual que s'aplica en l'objecció de consciència. El text finalitza amb una conclusió en la qual s'exposa l'objectiu del moviment d'objecció de consciència i del text mateix.

Altrament, es presenta el cas de Diaz Merino, l'únic cas que es troba en tota la recerca feta en el qual s'anomena a un objector de consciència Testimoni de Jehovà. Merino

va ser empresonat un total de disset anys, castigat per no presentar-se quan va ser cridat a files defensant les seves creences religioses.

6. 1. 5. Document cinquè

El document cinquè està conformat, d'una banda, d'una introducció que presenta la definició de l'objecció de consciència, així com la jurisdicció que hi afecta i la història d'aquesta a Espanya, d'una banda, i d'altra, de les cartes en les quals els Objectors de Can Serra es declaren objectors de consciència als Capitans de les Regions Militars corresponents. En aquestes cartes, els objectors exposen els motius que els porten a declarar-se objectors de consciència, així com les accions que van dur a terme en l'àmbit individual durant el transcurs del projecte de Can Serra.

La religió és un dels motius més comuns que porten a objectar. Els objectors citen al Papa Pablo VI, declaren que va en contra del cinquè manament de l'Evangeli Cristià: "no mataràs" i afirmen que va en contra de la paraula de Jesucrist. Així i tot, la gran majoria d'objectors rebutgen l'Església catòlica com a institució, expressant que aquesta hauria de protegir i defensar el dret a l'objecció de consciència. A l'element religiós se li afegeix la creença en la ideologia Gandiana de no-violència i desarmament que comparteixen tots els objectors. Aquesta, que ha estat infundada no només per l'estudi que duen a terme els objectors en Gandi, sinó que també en Lanza del Vasto, el seu deixeble, i la comunitat de l'Arche, fundada per aquest últim. L'Arche dona suport i veu a la situació a Espanya respecte a l'objecció de consciència des de Nogaret (França) i col·labora amb els objectors de consciència publicant un article per reclamar al govern espanyol un estatut pels objectors de consciència.

L'element definitiu perquè els objectors estiguin disposats a ser empresonats per declarar-se objectors de consciència és l'educació. Els objectors de consciència són joves que han estudiat, alguns, com Beúnza, han estudiat fins i tot estudis universitaris. Els estudis i les vivències pròpies els porten a adquirir una consciència de classe i a adquirir significació política. Per aquest motiu, a més de negar-se a fer el servei militar obligatori, els objectors també es neguen a fer mai el jurament a la bandera.

6. 2. ARTICLE. LA HISTÒRIA DE L'OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA A ESPANYA DURANT EL FRANQUISME (1958-1976).

6. 2. 1. L'etapa religiosa (1958-1971).

El problema de l'objecció de consciència no l'arreglaran els homes amb les seves lleis; la solució ha de venir "de dalt".

José Luis Lafuente del Campo

L'objecció de consciència a Espanya va ser iniciada pels homes cridats a files que seguien la confessió religiosa dels Testimonis de Jehovà. Consta que des de l'any 1958, als inicis de la fase tecnocràtica del franquisme, els primers objectors de consciència van decidir oposar-se pacíficament al servei militar obligatori seguint les seves creences religioses, específicament el quart manament de la Bíblia, que llegeix: "No mataràs".

A més dels Testimonis de Jehovà, s'ha trobat referències en la documentació analitzada de la Fundació Utopia que membres de l'Església Adventista del Setè dia també van tenir presència en els inicis de la lluita pel dret a l'objecció de consciència. D'aquesta manera, el juny del 1960 ja hi ha constància que hi havia dos objectors de consciència empresonats que fossin Adventistes, junt amb uns altres 158 Testimonis el juny del 1960. Aquests joves no es declaraven objectors perquè estiguessin en contra de la guerra, sinó que ho feien perquè estaven en contra de participar-hi. Així, durant la primera etapa de l'objecció de consciència a Espanya, a la que s'anomenarà etapa religiosa, centenars de Testimonis de Jehovà i Adventistes van ser empresonats i torturats, però no va haver-hi cap moviment civil en la seva defensa, ni cap reclamació de llibertat de les seves famílies.

A partir de la documentació analitzada també s'ha trobat l'únic cas d'un objector de consciència d'aquesta etapa del qual se'n conegui el nom. Diaz Merino va ser un jove Testimoni de Jehovà que va estar empresonat un total de disset anys i va ser subjecte, com la resta d'objectors fins al 1971, del mètode d'empresonament de "condemnes per cadena". Aquest s'anomena així perquè els objectors passaven pel mateix procés de ser cridats a files, declarar-se objectors, ser empresonats entre dos mesos i tres anys, ser alliberats per ser cridats a files una altra vegada, repetint el cicle fins que complien els trenta-set anys, edat en la qual se'ls considerava fora d'edat militar.

Malgrat que els Testimonis de Jehovà i els Adventistes del Setè Dia van ser pioners a Espanya, no se'ls té en compte, o se l'esmenta fa molt breument, en els documents que tracten l'objecció de consciència a Espanya. D'aquesta manera, la poca informació que consta de l'objecció de consciència durant el franquisme ignora els inicis d'aquesta lluita. Tot

i que s'iniciés purament per motius religiosos, l'objecció de consciència a Espanya no s'hauria pogut consolidar com a moviment durant el règim franquista si no fos per la repressió que van viure els Testimonis de Jehovà i els Adventistes empresonats durant la fase tecnocràtica del franquisme (1959-1969).

6. 2. 2. El pas a l'etapa política i la conformació del Moviment d'Objecció de Consciència (1971-1974).

Els desastres ocasionats per la violència són un dels motius pels quals em nego a buscar la pau amb el fusell a la mà o al volant d'un tanc.

Ovidio Bustillo

Pepe Beúnza (1957, Jerez) és el primer objector de consciència a Espanya per motivacions polítiques. Mentre està estudiant a la Universitat de València, l'any 1964, participa en el moviment estudiantil per la democràcia. L'estiu del 1967 visita la comunitat de l'Arca, a França, on s'assabenta de l'objecció de consciència i la possibilitat d'un servei civil alternatiu. Quan torna a la Universitat, lidera el moviment estudiantil per la democràcia, sent víctima de brutalitat policial. A més, inspirat per les accions que estan duent a terme els Testimonis de Jehovà en silenci, decideix que quan li arribi el moment per afegir-se a les files, es declararà objector de consciència. Per aquest motiu, el gener del 1971 és empresonat, i serà víctima del sistema de condemnes per cadena que s'aplicava als objectors de consciència fins al desembre del 1972, quan el condemnen a formar part d'un batalló al desert del Sàhara. El març del 1974 torna a Espanya del Sàhara i començarà, junt amb un grup d'objectors, a organitzar la companyia del "Voluntariado para el desarrollo".

Durant els tres anys que Beúnza va ser empresonat, la lluita per l'objecció de consciència es va anar popularitzant arreu d'Espanya, donant-se a conèixer casos com els de Diaz Merino, Pepe Beúnza, Rafael Rodrigo o Jordi Agulló Guerra. Aquest últim consta que va ser jutjat i empresonat el 16 de març del 1972 a Cartagena, després de declarar-se objector de consciència i no afegir-se a la marina. Va ser condemnat a tres anys de presó.

El 1971 s'organitza una marxa per la llibertat de Pepe Beúnza des de Ginebra a la presó de Figueres, on està empresonat. Els caminants d'aquesta marxa escriuen una carta dirigida als Ministres de Justícia i de l'Exèrcit reclamant un estatut que reconegués i protegís els drets dels objectors de consciència i la llibertat d'aquells empresonats. A la vegada que s'està duent a terme la marxa, s'elaboren dos projectes de llei a favor de l'objecció de consciència: el primer, que va proposar el Consejo de Ministros i va rebutjar per la Comisió de Defensa, proposava exemptar als objectors de consciència religiosos del servei militar. El segon Projecte de llei és el que es reclama en la carta dels caminants (document primer):

un estatut pels objectors de consciència que els permetés dur a terme un servei civil autogestionat. Aquest és rebutjat per Las Cortes.

6. 2. 3. *Els Objectors de Can Serra (1974-1976).*

Can Serra, amb la seva Associació de Veïns, és un barri combatiu que es mou, des de fa temps, en una línia no-violenta, no perquè ells hagin optat ideològicament per aquesta línia, sinó perquè és l'única des de la qual és possible fer front a l'Administració.

José Luis Lafuente del Campo

Tot i que el projecte per dur a terme un servei civil autogestionat o “Voluntariado para el desarrollo” va ser rebutjat per les Corts, després d’una reunió a l’abadia de Montserrat el 1975 sis objectors de consciència provinents de diferents parts d’Espanya, Pepe Beúnza, Ovidio Bustillo Garcia, Vicente Amurgos Galan, Jesus Viñas Cirera, Guillermo Luis Cereceda i Jose Diez Faixat, van organitzar i dur a terme un servei civil alternatiu, ignorant la negació de la proposta del govern. La decisió de dur a terme el projecte a Can Serra va derivar de les tres condicions acordades prèviament: havien d’anar a un barri amb necessitats, que no fos un barri de persones marginades socialment i que, igualment, la seva població fos diversa, sense estar dominada per un grup religiós o partit polític. Així, Jesús Viñas va parlar amb un amic seu, Martí Olivella, que s’havia de presentar a files en els següents dos mesos, qui li proposa el barri de Can Serra, on havia viscut els últims dos anys. Els objectors estudien el barri i determinen que és exactament el que buscaven. Martí Olivella decideix declarar-se objector de consciència i, d’aquesta manera, el grup dels Objectors de Can Serra queda conformat. L’estiu de 1975 iniciarien el projecte, durant el qual van fer un casal d’estiu pels infants del barri i van crear una Escola d’Adults per a tractar de millorar el problema d’analfabetisme, a mesura que més objectors s’afegien al projecte: Esteban Zabaleta Cestau i Jose Antonio Monteserin Fernández. Els objectors col·laboraven amb les associacions i grups dels barris, així com el Grup de Dones de Can Serra, qui van suggerir que els objectors organitzessin una llar d’infants perquè elles poguessin treballar i estudiar a l’escola d’adults. L’octubre del 1975 es va inaugurar aquesta llar d’infants, a la que van anomenar la Mafaldería. També participaven en el centre de dia per a gent gran i feien visites a domicili a aquells qui ho necessitessin.

Amigos objetores: gracias y un abrazo. Estoy con vosotros, aunque desde mis setenta años... No cejeis, no dejeis que el impacto de lo vuestro en viejos oídos os desvíe. Sois profetismo.

Desconegut. Pozo del tío Raimundo.

Tot i les accions dels objectors al barri, el problema que suposava l'objecció de consciència a Espanya no se solucionava: la llei no canviava, la ideologia de la població espanyola tampoc. Declarar-se objector de consciència estava mal vist, i els Objectors de Can Serra patien discriminació al barri pel qual treballaven, tot i que una altra part del barri col·laborés amb ells.

La nit de Nadal del 1975 es va llegir a la missa del gall d'Esglésies d'arreu d'Espanya el Manifest dels Objectors de Consciència, que havia estat redactat pels Objectors de Can Serra. Aquests, que havien signat amb el seu nom el Manifest, tot sabent que els empresonarien, van decidir dur a terme aquest acte de rebel·lió per a fer una crida als espanyols i al Govern. El 8 de febrer del 1976 tots els Objectors de Can Serra havien estat empresonats i s'havia acabat el projecte. Així i tot, els objectors van aconseguir el seu objectiu, perquè durant els següents anys es van dur a terme diferents serveis civils clandestins arreu d'Espanya, així com moviments i associacions en defensa de l'objecció de consciència.

7. Conclusions

L'anàlisi de la documentació amb relació a l'objecció de consciència del fons Garcia-Nieto de la Fundació Utopia ha revelat informació innovadora i, com a conseqüència, destacable per a la història de l'objecció de consciència a Espanya, així com dels Objectors de Can Serra.

En la qüestió dels orígens de l'objecció de consciència, les dades innovadores consten els 158 empresonats l'any 1960, junt amb els 2 Adventistes del Setè Dia. Així i tot, s'ha pogut observar una repetida omisió de la silenciosa lluita que van dur a terme els objectors Testimonis i Adventistes, ja sigui en l'aportació d'informació en citar-los o en el fet de citar-los completament. Alguns dels documents analitzats, així com el quadern o l'article, ignoren els inicis de l'objecció de consciència a Espanya, i posicionen, erròniament, a Pepe Beúnza com a primer objector de consciència. Aquest, però, en el document del qual n'és l'autor dona crèdit als Testimonis de Jehovà i ofereix dades al respecte, a més de parlar dels Testimonis de Jehovà com a pioners del moviment d'objecció de consciència. La discriminació infligida sobre els Testimonis de Jehovà encara ressona en la recerca actual respecte l'objecció de consciència, tant que diversos articles ignoren que l'origen de la lluita es trobi en aquesta confessió religiosa. Així i tot, cal destacar que no hi havia cap dada respecte a quants Testimonis van ser empresonats, així com l'únic nom que es coneix d'un d'aquests objectors: Diaz Merino. Pel que fa als Adventistes, l'aparició d'aquesta església en la recerca de l'objecció de consciència ha estat completament innovadora, tant que aquesta ha sigut la primera vegada que han aparegut en un document en la totalitat de la recerca.

La marxa per la llibertat de Pepe Beúnza, tot i que ja era coneguda prèviament a aquesta recerca i se'n troben fotografies i articles, no havia estat vinculada prèviament a la comunitat de l'Arca ni a Lanza del Vasto. Malgrat que ja es tenia coneixement que aquesta comunitat va donar aixopluc i suport als objectors de consciència, no s'havia analitzat cap document que establís una relació entre la comunitat de l'Arche i els objectors de consciència espanyols, únicament les declaracions fetes per membres de la comunitat. Per aquest motiu, l'article publicat per l'Arca a Nogaret (França), escrit pels objectors espanyols que van organitzar la marxa per la llibertat de Beúnza, demostra que aquesta relació es va donar i fins a quina mesura.

Pel que fa a l'estatut dels objectors, exposat en aquest article, i al projecte del "Voluntariado para el desarrollo", ambdós Projectes de Llei van ser revocats per les Cortes, però aquest últim va ser organitzat i dut a terme clandestinament pels Objectors de Can Serra. El quadern exposa l'acció dels Objectors de Can Serra a un nivell personal, així com

les motivacions que porten els objectors a declarar-se'n. Aquestes cartes són completament innovadores, de la mateixa manera que la informació que aporten. Els motius que porten a objectar hi són exposats punt per punt, expressant les seves creences religioses individuals, la defensa de la no-violència i el desarmament derivades de la ideologia Gandiana, així com la influència de Martin Luther King, Lanza del Vasto, Albert Camús o el Papa Pablo VI d'entre altres.

Com a resultat de l'anàlisi dels documents s'ha complert l'objectiu d'aquest treball: aportar més informació a la recerca de la història de l'objecció de consciència a Espanya. La informació extreta dels documents ha resultat ser innovadora i omplir buits pendents en la història de l'objecció de consciència a Espanya. Així i tot, encara queden molts buits per omplir, tant que la lluita pel dret a l'objecció de consciència va ser resultat d'una xarxa clandestina per tot l'Estat Espanyol iniciada durant la dictadura franquista. Encara hi ha molts objectors que van lluitar en silenci, com els Testimonis de Jehovà i els Adventistes, o els centenars d'objectors que finalment es van presentar a files per a no ser empresonats fins als trenta-set anys. Cal reconèixer, però, la seva lluita silenciosa, i continuar investigant per què la recerca sigui més completa.

Els Objectors de Can Serra van organitzar el primer servei civil alternatiu al servei militar obligatori clandestí, però després del seu empresonament i de la lectura del seu manifest a les esglésies d'arreu d'Espanya la nit de Nadal del 1975 van inspirar a altres objectors a seguir el seu exemple a altres llocs d'Espanya. Aquest treball se centra en el projecte de Can Serra, però convida a obrir noves vies d'investigació respecte als serveis civils posteriors, que consten que es van dur a terme, com ara al barri d'Orriols, a València. Si s'ampliés la recerca en aquests serveis civils, sorgirien els noms de més objectors, que van col·laborar de la mateixa manera en la lluita pel dret a l'objecció de consciència.

Aquest treball de recerca ha volgut donar atenció a una part de la història d'Espanya de la que no se'n parla, però que es va dur a terme recentment, ja que el servei militar va deixar de ser obligatori a Espanya l'any 2001. Així i tot, no es reconeix a aquells objectors que van ser empresonats per negar-se a participar en el servei militar, als objectors que van fugir del seu país d'origen per a no ser obligats a aixecar una arma, als Testimonis de Jehovà i els Adventistes del Setè Dia que, no només van ser discriminats per la seva confessió religiosa, sinó també per declarar-se objectors de consciència, a les Associacions de Veïns i Veïnes que van col·laborar amb els objectors de consciència, a les Esglésies que van protegir als objectors de consciència i van donar suport a la seva lluita, ni als centenars d'objectors oblidats després de lluitar en silenci perquè avui el dret a l'objecció de consciència es consideri un dret universal. Aquest treball no representa tota la lluita per

l'objecció de consciència, ni tan sols una part d'aquesta, sinó que vol donar veu a una petita part de la lluita, aportant tota la informació possible per a perseverar la memòria d'una lluita que està sent oblidada. La lluita per l'objecció de consciència no és una lluita religiosa, ni una lluita nacionalista, ni una lluita d'una comunitat. És una lluita universal i radical que reclama els drets de la humanitat, i que encara és necessària.

Bibliografia i webgrafia

«Ley de 8 de agosto de 1940 por la que se modifica la legislación vigente sobre Reclutamiento.». Boletín Oficial del Estado: 5810 y ss. 22 de agosto de 1940. Extret de <https://boe.es/datos/pdfs/BOE//1940/235/A05810-05814.pdf> Consulta juny 2023.

Aira, Antoni. Catalunya sota les bombes durant la guerra civil. Revista SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/catalunya-sota-les-bombes-durant-la-guerra-civil_13278_102.html Consulta juny 2023.

Biografía de Lanza del Vasto (1901 - 1981). <https://www.lanzadelvasto.com/es/vida/> Consulta juny 2023.

Botey, J., Pau Trayner, M., Massana, M. P., Febrero, B., Berzosa, V. (2016). Can Serra— 50 anys. Història d'un barri de l'Hospitalet. Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

Butlletí del Govern. Generalitat de Catalunya (7 de març del 2023). La Fundació Utopia dona el seu fons a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, una documentació per entendre el moviment obrer a Catalunya [Comunicat de premsa]. Consulta juny 2023.

Carmona, Jose (25 de setembre del 2021). Los testigos de Jehová a los que el franquismo encarceló en un castillo de Cádiz por no querer hacer la mili. Público. <https://www.publico.es/sociedad/testigos-jehova-franquismo-encarcelo-castillo-cadiz-no-mili.html>

Carrillo-Linares, A. (2006). Movimiento estudiantil antifranquista, cultura política y transición política a la democracia. Pasado y memoria: Revista de historia contemporánea, 5, 149-170. Consulta maig 2023.

CASAS BERMEJO, L. Observació i anàlisi de fonts textuais. Col·lecció Fem parlar les fonts. Núm. 4. Arxiu Nacional de Catalunya. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Casas, Sònia. Les maniobres per allunyar l'abat Escarré de Montserrat durant el franquisme. Revista SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/epoca-historica/historia-contemporania/guerra-civil-i-franquisme/abat-escarre_202689_102.html Consulta juny 2023.

Cònsul, Arnau. Els moviments civils de resistència pacífica. SÀPIENS. https://www.sapiens.cat/temes/mon/els-moviments-civils-de-resistencia-pacifica_14778_102.html Consulta juny 2023.

Dipòsit de la recerca de Catalunya. <https://www.recercat.cat/> Consulta maig 2023.

Església Adventista del Setè Dia. Arxiu de declaracions oficials. Església Adventista del Setè Dia. <https://adventista.cat/seccion/declaraciones-oficiales/>

Feixisme. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.encyclopedia.cat/gran-encyclopedia-catalana/feixisme-3> Consulta juny 2023.

Franquisme. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.encyclopedia.cat/gran-encyclopedia-catalana/franquisme> Consulta juny 2023.

García Sebastián, M., Gatell Arimont, C., Risques Corbella, M. (2022). HB Història 2n Batxillerat. Editorial Vicens Vives.

Google Scholar <https://scholar.google.es/schhp?hl=es> Consulta maig 2023.

Lafuente del Campo, José Luis et. Viñas i Cirera, Jesús (1977). Los objetores. Historia de una accion. Editorial CARES. Consulta juny 2023.

L'abadia de Montserrat (2001). El franquisme al Baix Llobregat.

Muñoz, Manuel. 17 de gener del 1981. Murió el filòsofo Lanza del Vasto, "apòstol de la no violència", en Murcia. El País.

https://elpais.com/diario/1981/01/07/cultura/347670007_850215.html?event=go&event_log=go&prod=REGCRART&o=cerrado Consulta juny 2023.

Novais, J. A. (14 de novembre del 1963). Le régime espagnol se dit chrétien mais n'obéit pas aux principes de base du christianisme. Le Monde. Consulta juny 2023.

Objecció de consciència. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.encyclopedia.cat/gran-encyclopedia-catalana/objeccio-de-consciencia> Consulta juny 2023.

Oliver Olmo, Pedro. Los iniciadores del movimiento de objetores de conciencia (1971-1977). Consulta maig 2023.

Opus Dei. Cridats a ser sants. <https://opusdei.org/ca-es/article/esperit/> Consulta juny 2023.

Oranich, Magda (març 1998). Pròleg. En Objecció, la revolta pacifista (pàgina 10). Columna Edicions. Consulta juny 2023.

Ordás, Carlos Ángel. L'objecció de consciència durant el franquisme i la Transició. Dissidència política i xarxa de suport. Revista d'Història i de Cultura, 2016, Núm. 4, p. 89-125, <https://doi.org/10.7238/fit.v0i4.3095> Consulta maig 2023.

Organització dels testimonis de Jehovà (maig del 2015). ¿Qué piensa Dios de la violencia? Lo que dice la Biblia. <https://www.jw.org/es/biblioteca/revistas/g201505/punto-de-vista-biblico-la-violencia/> Consulta juny 2023.

Organització dels testimonis de Jehovà. ¿Por qué no van a la guerra los testigos de Jehová? <https://www.jw.org/es/testigos-de-jehov%C3%A1/preguntas-frecuentes/por-qu%C3%A9-no-van-a-la-guerra/> Consulta juny 2023.

Organització dels testimonis de Jehovà. ¿Por qué no van a la guerra los testigos de Jehová? <https://www.jw.org/es/testigos-de-jehov%C3%A1/preguntas-frecuentes/por-qu%C3%A9-no-van-a-la-guerra/> Consulta juny 2023.

Paeria. Cat. Les tradicions religioses i espirituals a Lleida - La Paeria - Ajuntament de Lleida. <https://www.paeria.cat/tradicions/ca/cristianisme/26-esglesia-adventista-sete-dia.asp> Consulta setembre 2023

Romero-Delgado, Marta (març 2022). Lucy Parsons (1851-1942). Antología de una anarquista olvidada. Editorial imperdible. Consulta juny 2023.

Servei militar. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/servei-militar> Consulta juny 2023.

Testimonis de Jehovà. La Gran Enciclopèdia Catalana. <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/testimonis-de-jehova> Consulta juny 2023.

Tolràs, Jordi (1998). Objeció, la revolta pacifista. En Beúnza, Pepe. Els inicis de l'objecció (p. 23). Editorial Columna. Consulta juny 2023.

Transició. La Gran Enciclopèdia Catalana. Extret de <https://www.enciclopedia.cat/gran-enciclopedia-catalana/transicio-1> Consulta juny 2023.

Annexos

Documents analitzats a la part pràctica

Document primer

[1970]

65-2

APDOYO A LA OBJECION DE CONCIENCIA

INSTITUTO ESTUDIOS LABORALES
E. S. A. D. E.
Avda. Victoria, 60-7
BARCELONA

Einstein: "Los pioneros del mundo sin guerra son los jóvenes que rechazan el servicio militar."

La objeción de conciencia consiste en la desobediencia radical y deliberada de una institución, ley o autoridad alegando motivos de conciencia. Es radical porque no acepta situaciones de compromiso y es deliberada porque partiendo de una reflexión profunda se aceptan las consecuencias que se derivan de esta desobediencia.

Desde siempre la objeción de conciencia más señalada ha sido la dirigida en contra del Servicio Militar que consiste en el rechazo absoluto en tiempo de paz a formar parte del ejército u a participar en toda guerra.

Los motivos que alegan los objetores de conciencia son varios: No-violentos, Pacifistas, Éticos, Religiosos, Políticos ect...

Ya en la constitución de E.E.U.U. se reconoce este derecho a raíz de la presión de los cuáqueros. Lenin también lo hizo en Rusia en el año 1918 hasta que Stalin en 1933 lo anuló. En Europa occidental, actualmente todos los países han reconocido la Objeción de conciencia excepto España, Suiza, Grecia y Portugal (En Suiza la pena es de pocos meses de prisión); he aquí, por ejemplo, varios tipos de Estatutos en vigor:

a).- Inglaterra: se prepara una lista de objetores en la que constan los motivos alegados; un jurado la examina; si los motivos parecen serios, el objetor es destinado a un trabajo civil o a un servicio en una unidad militar no combatiente. No hay recargo.

b).- Holanda.- Las mismas formalidades que en Inglaterra. Recargo de Ocho meses de servicio suplementario si el objetor se incorpora a una unidad militar no combatiente. Doce meses si solicita prestar un Servicio Civil.

c).- U.S.A.- Constitución de expediente como en Inglaterra y juicio de un tribunal local sobre la autenticidad de los motivos de conciencia o religiosos alegados y sobre la moralidad del sujeto; elección entre un servicio civil del Estado o un servicio no combatiente del ejército. No hay recargo.

SITUACION EN ESPAÑA

En España existe según la última relación de Julio de 1970, 160 objetores de conciencia, todos testigos de Jehova excepto dos Adventistas que deben cumplir, al no estar reconocido jurídicamente el derecho a la objeción de conciencia por cualquier motivo de los anteriormente citados, penas de cárcel hasta la edad de 30 años en la que según la legislación vigente finaliza la edad militar. Se les condena por desobediencia militar.

En Abril de 1970 el Consejo de Ministros remitió a la Comisión de Defensa de las Cortes un Proyecto de Ley sobre prestación del Servicio Militar de los objetores al mismo por motivos de confesión religiosa, que pese a ser muy restringida

- Únicamente válida para una determinada confesión religiosa
- Prevee el Servicio Civil en Unidades Especiales y durante un periodo de tres años

fue devuelta al gobierno por veintiún votos en contra y una abstención

Utopía
D'ESTUDIS SOCIALS
MOLINS DE REUS

FONS: GARCIA-NIETO

¿En que consistiría un servicio civil?

En una carta enviada por un grupo de personas el 11 de Junio de 1970 desde Valencia a los procuradores encargados de informar la ponencia se expresaban las líneas generales de un servicio civil en los siguientes términos:

- Ajeno a todo caracter militar(ni en el Ejército ni para el Ejército).
- Ser de caracter social: Ayuda a los más necesitados.
- Ser de tal variedad que lo pudiesen desempeñar objetores de cualquier nivel cultural.
- Que no aisle de la Sociedad.
- Que sean trabajos que no interfirieran en zonas o sectores afectados por el paro. En España hay un millón de niños sin escuela y casi dos millones de mujeres analfabetas. La alfabetización sería el mejor y más urgente servicio civil en caso de no perjudicar a la multitud de maestros en subempleo.
- Trabajar en Albergues de Juventud
- Trabajos Forestales(corta fuegos, repoblación, etc)
- Arreglo de carreteras en lugares mal comunicados.

Esta carta estaba firmada entre otros por Joseluis Beunza Vazquez, que en el recemplazo de Enero de 1971 tendrá que incorporarse al servicio Militar declarandose en ese momento objetor de conciencia y negandose a realizar el mismo.

PRESENTACION

Me llamo José Luis Beúnza Vazquez, estoy terminando la carrera de Ingeniero Técnico Agrícola, he estado detenido tres veces por la policía por mis actividades en favor del Movimiento Universitario en Valencia, pues hace ya varios años que lucho por la libertad y la justicia en un país en el que no existen en el grado que yo considero necesario.

Soy no-violento y considero que las guerras son desastres que es necesario evitar así como toda preparación a las mismas.

Mi acción tiene como objetivo:

- La consecución de un ESTATUTO LEGAL para objetores de conciencia, en el que se les reconozca y respeta.
- Un SERVICIO CIVIL en vez de un Servicio ~~MILITAR~~ Militar.
- Que se implante urgentemente para remediar la situación actual y no se les siga enviando a prisión.

Esto debe reconocerse a todos y cada uno de los objetores sea cual fuere su motivo, religión o creencia.

Soy católico y es para mí muy desagradable ver como los católicos hasta ahora no se han planteado este problema. Creo que la búsqueda de la paz por estos medios no es un capricho, sino una respuesta urgente a la injusta situación actual. AFIRMO EL DERECHO DE TODO HOMBRE A NEGARSE A APRENDER A MATAR Y A DESTRUIR.

José Luis Beúnza Vazquez.

El derecho a la objeción de conciencia por motivos religiosos o cualquier otra convicción profunda ha sido reconocido por la Asamblea del Consejo de Europa, la Comisión Internacional de Juristas y la conferencia de Todas las Iglesias(Incluida la Católica, y por tanto la española) reunidas en Kioto en octubre del año 1970.

Document segon

3

1971 65-2

CARTA DE LOS CAMINANTES DE LA « MARCHA A LA PRISION » a los Ministros de Justicia y del Ejército.

Toulouse, 27 de marzo de 1971.

Excelentísimos Señores,

Por la prensa hemos conocido las declaraciones del teniente general Castañón de Mena, Ministro del Ejército, referentes a la próxima presentación a las Cortes de un proyecto de estatuto de los objetores de conciencia.

Como sin duda saben ya ustedes, los firmantes estamos realizando, junto con numerosos compañeros de diversos países, una marcha que desde Ginebra deberá conducirnos a Valencia, en cuya prisión provincial se encuentra el primer objetor de conciencia católico español, José Luis Beúnza. Nuestra acción quiere ser una manifestación de solidaridad nacional e internacional con la persona que en nuestro país ha tenido el valor de plantear por primera vez en sus términos justos la lucha contra toda causa de guerra.

En estos momentos en que se habla de resolver de manera humanitaria el problema jurídico que plantean aquellos que por razones de conciencia se niegan a hacer el servicio militar, y cuando la falta de información hace que se considere a menudo a los objetores como seres excéntricos que merecen la reprobación o la conmiseración de los buenos ciudadanos, creemos necesario explicarles las razones profundas que nos llevan a expresar nuestra oposición de principio al servicio militar obligatorio.

Es posible que el Gobierno y el ejército español estuvieran dispuestos a mostrar una mayor tolerancia con nosotros si limitáramos nuestras razones « de conciencia » al fuero interno de la persona, si — como hacían los primeros cristianos — declararíamos que nuestra actitud se debe exclusivamente a la preocupación de mantener nuestras manos limpias de sangre humana. Pero si eso hiciéramos no obraríamos lealmente, pues ocultaríamos al menos la mitad de nuestro pensamiento.

No creemos que el ejército y la preparación de los ciudadanos a la guerra sean la mejor manera de promover la paz y de defender los valores espirituales y materiales de la nación. Lo decimos llanamente, sin ningún ánimo de injuria, y con todo el respeto que nos merecen las personas que de buena fe profesan otras ideas. No creemos — y acaso no lo crean tampoco muchos militares — que la principal función de nuestro ejército sea defendernos contra ataques exteriores. Una defensa armada contra un ataque de una gran potencia, en la era atómica, sería un suicidio. Por otra parte, las grandes potencias tienen hoy otros medios más taimados de invasión contra los cuales nada vale el ejército, cuando no es cómplice consciente o inconsciente del invasor; y no falta quien opina que nuestra patria es hoy víctima de una de esas usurpaciones de soberanía. El ejército español, hoy, se da como justificación, explícita o implícitamente, la función que se suele describir como « defensa de la patria contra sus enemigos interiores ». Para nosotros, esto equivale a decir defensa de unos españoles contra otros españoles. Y da la casualidad de que los españoles defendidos son los que detentan el poder político o económico en nuestra sociedad, mientras que los que están enfrente son los más desfavorecidos.

Dicho esto, es preciso añadir que sería un error atribuir a la actitud de los objetores de conciencia una motivación « política » en sentido estricto. Los objetores de conciencia (al menos aquellos en cuyo nombre hablamos) dicen « no » al ejército tanto si el régimen al que éste sirve es de derechas como si es de izquierdas. Saben que los pretendidos « ejércitos populares » se convierten con demasiada facilidad en instrumentos de opresión del pueblo. Quieren trabajar por la justicia y por la paz, pero se niegan en todo caso a servirse de la violencia armada, pues están convencidos de que la humanidad ha alcanzado ya el grado suficiente de madurez para que puedan experimentarse con éxito medios no-violentos de lucha y de transformación social.

Acaso piensen ustedes que con tales ideas, radicalmente incompatibles con la ética militar, es imposible que la objeción de conciencia sea admitida por el ejército. En el plano de los principios, tal incompatibilidad es patente, y no pretendemos ocultarla. Pero en la práctica, el diálogo viene facilitado por el hecho de que los objetores de conciencia, en acto o en potencia, son una infima minoría. Sería absurdo que pretendiéramos imponer nuestras concepciones a una masa nacional que no las comparte. No sólo sería absurdo, sino contrario a nuestros mismos principios de respeto de la conciencia ajena. Por eso nos limitamos a pedir igual respeto para todos los objetores de conciencia. Un respeto que, lejos de menguar el prestigio o el honor del ejército, sería interpretado como un acto de nobleza y mostraría que siempre es posible la convivencia basada en el reconocimiento mutuo de la dignidad entre hombres de buena voluntad.

Lamentaríamos que el proyecto de estatuto que actualmente se prepara incurriera en el pasado error de no escuchar debidamente a los más interesados. Es importante que el futuro estatuto, para ser viable, recoja la experiencia de los países europeos más adelantados y prevea los casos y las situaciones que indudablemente se presentarán en los próximos años. Consideramos que es un derecho natural nuestro el intervenir de alguna manera en la preparación de una ley que directa o indirectamente nos afecta. Permitánnos que contribuyamos modestamente a la reflexión necesaria con la siguiente enumeración de principios que hemos elaborado de acuerdo con los objetores de diversos países que nos acompañan en la marcha:

Principios básicos para un Estatuto de la Objeción de Conciencia

1. *Quedará exento del servicio militar todo español que se declare opuesto a él por razones de conciencia o convicción profunda, tanto en tiempo de paz como de guerra, y todo aquel que por los mismos motivos se niegue a participar en una guerra concreta.*

Comentario - No es justo, en efecto, limitar la objeción a las motivaciones religiosas. La conciencia del librepensador o del ateo merece tanto respeto como la del creyente. Y el mismo

Utopia
D'ESTUDIS SOCIALS
DEL BARRI LLIBERTARI

FONS: GARCIA - NIETO

respeto merecen aquellos que, siguiendo la orientación de la teología escolástica, distinguen entre guerras, justas e injustas y se creen obligados a oponer su negativa únicamente a éstas.

2. Se creará un servicio civil de carácter social para combatir la miseria, la ignorancia y la injusticia, causas de conflictos y de guerras. A este servicio civil estarán obligados todos los españoles que reúnan las siguientes condiciones:

- e) Acogerse expresamente a las disposiciones del Estatuto;
- b) No haber realizado el servicio militar o haberlo realizado parcialmente;
- c) No estar exento del servicio militar por motivos distintos de los previstos en el Estatuto.

Comentario - Aunque el ideal sería que cada ciudadano sirviera a la sociedad de la manera que él mismo juzgue más apropiada a su capacidad y a sus aptitudes, parece imprescindible dar carácter obligatorio al servicio civil mientras el militar tenga el mismo carácter. Sin embargo, no parece lógico obligar a aquellos que actualmente están exentos del servicio militar (eclesiásticos, mineros, mujeres, etc.) a servir a la comunidad con una actividad distinta de la que ya desarrollan.

3. El servicio civil estará bajo la dependencia de organismos no militares, nacionales o internacionales, públicos o privados. Se pondrá especial cuidado en que los trabajos realizados no interfieran en zonas o sectores afectados por el paro.

Comentario - Los objetores de conciencia rechazan netamente, como es natural, la hipótesis de un servicio en organismos auxiliares del ejército (construcción de edificios militares, sanidad militar, etc.). Tampoco desean ser motivo de crisis o malestares sociales, cuando precisamente su gran preocupación es la justicia social.

4. La duración del servicio civil será la misma que la del servicio militar, excepto en los casos en que, por las propias características y necesidades del trabajo que se realice, y con la conformidad expresa del objetor, el servicio civil deba tener una duración mayor.

Comentario - La experiencia de los países que admiten la objeción de conciencia muestra que no es necesaria la imposición de una mayor duración del servicio civil para garantizar la sinceridad de las motivaciones de los objetores. Debe evitarse, en todo caso, el presentar el servicio civil como un castigo para ciudadanos de segundo orden.

5. Podrán acogerse a las disposiciones del Estatuto todos los españoles varones que se encuentren en edad militar, tanto si no han sido llamados aún a filas como si están movilizados o en la reserva. Aquellos que se declaren objetores de conciencia después de haber cumplido una parte de su servicio militar estarán obligados a cumplir un servicio civil de duración equivalente al periodo de servicio militar que les quedara por cumplir.

Comentario - No hay motivo para dudar de la sinceridad de aquel cuya conciencia se despierta a los problemas morales de que aquí se trata sólo después de haber servido durante cierto tiempo en el ejército. El caso es frecuente, dada la temprana edad de los reclutas en el momento de su incorporación a filas.

6. Aquellos que, después de la promulgación del Estatuto, sigan negándose a hacer tanto el servicio militar como el servicio civil, no podrán ser juzgados ni condenados más de una vez y por un solo delito, y la pena que se les imponga no podrá ser superior a un periodo de prisión equivalente a la duración del servicio militar.

Comentario - Tanto en los medios jurídicos como en los militares se tiene conciencia de lo inhumano del mecanismo actual de procesos y condenas sucesivos que pueden mantener a un hombre en la cárcel durante más de diez años por no querer ser soldado, cuando el que se mutila con el mismo fin incurre en penas menores. Es previsible, por otra parte, que el estatuto no pondrá fin al problema que presentan los refractarios a todo servicio, procedentes en especial de una determinada confesión religiosa.

Creemos haber expresado con bastante claridad nuestra posición y nuestras peticiones. Hemos querido hacerlo por escrito y con suficiente anticipación a la llegada de nuestra marcha a tierra española (Puigcerdá) para que en ese momento, el 11 de abril, el Gobierno de que ustedes forman parte tenga en sus manos los datos necesarios para tomar una decisión meditada respecto a nosotros. Nuestro propósito es proseguir después nuestra marcha hasta llamar a las puertas de la prisión de Valencia, pues queremos pedir para nosotros la misma represión inmerecida de que es objeto nuestro compañero, para poner así más claramente de manifiesto la injusticia con que son tratados los objetores.

La continuación de nuestra lucha y nuestra actitud ulterior dependerán de la medida en que las autoridades respondan a las peticiones antes enumeradas. Dadas las comprensibles lentitudes del proceso de elaboración de una ley, a las que aludía el teniente general Castañón de Mena en su declaración de Alicante, nos permitimos señalar que, en espera de la promulgación del Estatuto, el Gobierno podría dar una prueba de su voluntad de resolver el problema poniendo en libertad provisional a todos los objetores.

Confiamos en que no vean ustedes en la llana sinceridad con que nos expresamos nada que sea contrario a la corrección debida, les deseamos la paz dinámica de los justos.

Gonzalo ARIAS
San Lorenzo del Escorial
Sarmiento de Bengoa 25
Madrid

Lluís FENOLLOSA
Rocafort 78 bis
Barcelona 15

Santiago A. DEL RIEGO JUAN
Santa Emilia 2
Pozuelo de Alarcón
Madrid 23

Mara GONZALEZ
Rodrigo Botet 3
Valencia 2

Maria Angels RECASENS
L'Arche Nogaret
34-Le Bousquet-d'Orb
Francia

5

1972 03 6 L

ULTIMAS NOTICIAS.-

El día 9 de marzo, tuvo lugar el juicio de Jose Luis Beunza, acusado de desertión, tras el que fué condenado a un año de prision militar con la pena accesoria de incorporar una vez cumplida la condena a un batallion disciplinar para cumplir el servicio militar,

El Consejo de Guerra que no duro mas de 8 minutos, se desarrolló con unanimidad expresa de criterios entre el Fiscal y el supuesto defensor. Ninguno de los dos hizo alusión a la OBJECCION DE CONCIENCIA.

Pepe, cuando le interrogaron, si tenía algo que añadir, se expresó en estos términos: "Quiero que conste en acta que nunca he tenido ni tengo voluntad de desertar y por lo tanto considero que ni se me puede acusar ni en consecuencia defender de haber cometido este delito. Yo me he negado a cumplir el servicio militar por motivos de conciencia. Soy por lo tanto OBJETOR DE CONCIENCIA y lo seguiré siendo mientras tenga fuerzas. Mi conducta debe juzgarse en tal sentido.

(Al llegar a este punto, le cortó el presidente, pidiendole que se cifera a lo expuesto por el Fiscal y el Defensor, siempre que tuviera algo nuevo que añadir).

Pepe prosiguió: "No voy a decir ningun discurso, pues el del otro Consejo de Guerra solo me dejaron iniciarlo y porque ademas mis ideas son las mismas. Quiero pedirle unicamente, que si en el animo de Vds. está el hacer justicia, que en virtud del artículo 183 del Codigo de Justicia Militar, eleve petición al Gobierno, para que con urgencia regule de manera clara y justa, el derecho a la OBJECCION DE CONCIENCIA, y hasta ese momento exijo mi puesta en libertad. Si son capaces de condenarme, prefiero que me den la pena máxima, pues estoy orgulloso de ser Objeto de Conciencia y estar preso por este motivo".

(De nuevo le interrumpieron para decirle que no estaba dentro de sus facultades elevar tal petición al Gobierno)

Pepe terminó: "Por una deficiencia de las leyes, debo estar en la cárcel por condenas sucesivas hasta la edad de 38 años, por lo tanto considero inutil perdida de tiempo defenderme de una petición de dos años de cárcel, como ha manifestado el Fiscal, por el delito de desertión"

=====

Faded typed text, possibly a signature or administrative note.

~~~~~

El 16 de marzo lo juzgaron a JORDI ACULLO GUERRA en Cartagena. Llevaba en prisión preventiva desde el 10 de mayo del año pasado. No tenemos datos concretos del desarrollo del juicio. Solo sabemos que duró casi 40 minutos. Que el defensor lo hizo muy brillantemente apoyando toda su defensa sobre la OBJECCION DE CONCIENCIA y pidiendo la absolucion de JORDI. La condena definitiva ha sido de 3 años y un día, es decir lo que pedía el Fiscal y la pena que normalmente ponen la primera vez a los OBJETORES que juzgan por la MARINA. No así los militares de tierra que suelen pedir dos años.

De todas formas extraña esta diferencia entre ambas sentencias. No tenemos de momento mas detalles que puedan darnos mas luz sobre este asunto.

FONS: GARCIA - NIETO

Mano 72

Document quart

6 abierta a la opinion publica.

1972

65-2

En el mes de Mayo de 1970 era enviado a Cortes un Proyecto de Ley con el que se esperaba quedase solucionado el problema planteado -y aún sin resolver- por los objetores de conciencia, que victimas de la conculcacion de un derecho, han padecido y continuan padeciendo penas de prision que aumentan cada vez que el objetor "sale libre". Dicho proyecto fue devuelto al Gobierno por las Cortes al estimarse que dejaba al arbitrio de éste una gran parte del problema.

En el mes de Julio de 1971 el Gobierno envia a las Cortes un nuevo proyecto de Ley. Dicho proyecto fue retirado esta vez por el propio Gobierno, debido a que el mal trato que estaba recibiendo hubiera llegado a convertirlo en un proyecto contra los objetores, por lo que se hacia totalmente inaceptable.

En Octubre de 1971 se concede un indulto general en virtud del cual a muchos objetores les es concedida la "libertad", al mismo tiempo que se les ordena vuelvan a presentarse en el correspondiente Cuartel, con objeto de cumplir el S. M., lo que supone nueva negativa, con el consiguiente procesamiento, juicio y condena, que en este caso tiene el "aliciente" de ser agravante por reincidencia. Por tanto, el tal celebrado indulto, no solamente no los ha beneficiado (como a otros procesados mas conocidos), sino que les ha perjudicado claramente.

Ante esto, cabe preguntarnos el por qué de esta contradictoria actitud por parte del Gobierno: ¿como es posible que despues de haber sido reconocida la necesidad de dar solucion a este problema se continúe pensando a los objetores?

Desde hace casi dos años que se presento el primer proyecto, mas de 250 objetores continuan en prision. ¿Existe realmente el proposito de solucionar este problema? En tal caso la paradoja es evidente y desproporcionada. ¿No seria la medida mas acorde para corroborar la veracidad de la actitud manifestada por el Gobierno, dar libertad a los objetores mientras se solucionan los problemas?

Desde cualquier angulo que se mire, la situacion es contradictoria, pues si bien podemos comprender que el proceso de elaboracion de una Ley lleva cierto tiempo, tambien reconocemos que es injusto hacer victimas, con ello, a personas, que por seguir las exigencias de su conciencia, han sufrido durante muchos años tan injusta represion. Recordemos el caso de Diaz Marino, testigo de Jehova, que despues de 11 años de carcel, fue puesto en libertad por indulto personal del Jefe del Estado, y poco despues llamado por el ejercito y condenado a 6 años mas.

La situacion de injusticia en la que se encuentra actualmente el objetor, que por motivos de conciencia se niegue a hacer el S. M., es manifiesta: puede estar siendo juzgado sucesivamente desde que entra a filas, hasta los treinta y ocho años, y despues de cumplir la ultima condena, quizá a los cuarenta o cuarenta y cuatro años, quede ya en libertad.

Por todo ello, urgimos la inmediata solucion del problema, y hasta hallarla, el cese radical de las condenas y los encarcelamientos a los objetores.

Esta urgencia, que consideramos indispensable para evitar la marcha seguida hasta ahora, no radica en la creencia de que este es el unico y principal problema que existe en nuestro pais, pero creemos, que aunque existen muchos derechos por reconocer, por todo lo expuesto anteriormente, este ya ha esperado bastante.

Marzo 72

P R E S E N T A C I O N

La razón de este cuaderno es dar a conocer la acción de unos jóvenes que luchan por conseguir el reconocimiento de uno de los derechos humanos fundamentales: la libertad de conciencia.

Por primera vez en el Estado español, la objeción de conciencia se plantea de un modo colectivo y con una alternativa: El Servicio Civil.

Se han incluido las cartas por considerar que son, cada una en su estilo, auténticos documentos que expresan un modo de pensar y de hacer que abre una puerta de esperanza en un mundo que se muerde la cola envuelto en la espiral de violencia que él mismo ha creado y agranda de día en día.

S U M A R I O

– Objeción de conciencia y Servicio Civil	3
– Cartas a los Capitanes Generales	9
– Bibliografía de la objeción de conciencia	25
– Bases del "Voluntariado para el Desarrollo"	26
– Manifiesto de los objetores de conciencia	27

D. L. B-9359/76

Barcelona, febrero 1976

Edita: "PAX"

USO PRIVADO: MATERIA DE ESTUDIO

OBJECION DE CONCIENCIA Y SERVICIO CIVIL

La objeción de conciencia es uno de los derechos humanos que más tarde se está reconociendo en el mundo. Como los demás derechos, se conseguirá tras una larga lucha por las libertades democráticas, y después de que los primeros objetores hayan pasado largos períodos en la cárcel. (En España han cumplido ya más de mil años).

Si bien es cierto que en algunos países el derecho a la objeción de conciencia figura desde hace años en la Constitución, en España ha sido desconocido el problema hasta hace muy pocos años.

En Europa Occidental está reconocido este derecho, pudiendo realizar los objetores un Servicio Civil generalmente de unos meses más de duración que el militar. Son excepción Grecia y Portugal, donde ha habido amnistía, y Suiza, donde el objetor es encarcelado unos meses.

LA OBJECION EN ESPAÑA

Los primeros casos de objetores se dan en el año 1959, cuando dos Testigos de Jehová se niegan a vestir el uniforme militar al llegar al cuartel. Desde entonces, unos 500 objetores (en su inmensa mayoría Testigos de Jehová) han pasado o están pasando unos años de su juventud en la cárcel.

Pero el problema no sale a la luz pública hasta que, en 1971, surge un objetor no-violento, Pepe Beúnza, primer católico que en España se declara objetor. El problema de la objeción pasa de ser individual a convertirse en lucha por un derecho humano al que aún no tenemos derecho. Tras el encarcelamiento comienza una campaña de apoyo, solidaridad y lucha por Pepe Beúnza y el derecho a la objeción, de la que fue máximo exponente la marcha desde Ginebra hasta Valencia, donde se hallaba encarcelado. Los caminantes pedían ser encarcelados con Pepe por ser culpables del mismo delito: pensar que la objeción de conciencia es un derecho.

LEGISLACION ACTUAL

Al no existir ningún artículo en el Código de Justicia Militar para quienes rechazan el reclutamiento, se les aplica el artículo 328 y se les condena por desobediencia de seis meses a seis años de prisión. Cumplida la condena, son llamados de nuevo a filas, a lo que lógicamente se vuelven a negar, aplicándose de nuevo el mismo artículo y así, en condenas en cadena, hasta los 38 años, en que finaliza la edad militar.

En 1973, tras dos proyectos de ley frustrados para dar una mínima solución al problema, y tras una intensa campaña de apoyo a la objeción, se aprueba un nuevo proyecto. Condena a los objetores a una pena única de 3 a 8 años de cárcel y al quedar en libertad se ven privados de todos los derechos políticos, sin posibilidad de trabajar en entidades públicas, estatales o paraestatales, y sin posibilidad de ejercer una labor de docencia.

UN NUEVO PROYECTO

En 1974, cuando Pepe sale definitivamente de la cárcel, el problema está en silencio. Hay que comenzar de nuevo. La idea la propone Gonzalo Arias, participante de la marcha Ginebra-Valencia. Se lanza el proyecto de crear un cuerpo de voluntarios para desarrollar tareas sociales, lo que se ha llamado "Voluntariado para el Desarrollo" y que tiene en cuenta por una parte las grandes necesidades sociales de nuestro país, donde hay un millón de niños sin escuela, un alto porcentaje de analfabetismo, barrios enteros sin asfaltar, pueblos sin luz ni agua, 250.000 ancianos que viven en condiciones precarias por encontrarse solos, un 5 por ciento de la población son subnormales y minusválidos y están insuficientemente atendidos, falta de guarderías, bibliotecas populares, centros culturales... sin olvidar las graves necesidades del Tercer Mundo.

Por otra parte el proyecto tiene en cuenta la angustiada situación en que se encuentran los objetores de conciencia, siendo en este momento más de 300 los que cumplen condena en diversas cárceles como quien es delincuente.

Con este proyecto, los voluntarios que realizaran un Servicio Civil durante dos años quedarían exentos del Servicio Militar, teniendo así los objetores la posibilidad de realizar una tarea constructiva para el país y dejando de ser, en la cárcel, un peso más para la gran comunidad que debe mantenerlas.

Dicho proyecto fue presentado por la Comisión Nacional Justicia y Paz al Gobierno el 5 de mayo de 1975, avalado por más de 1.200 firmas de jóvenes que estarían dispuestos a realizarlo si el Gobierno lo aprobara.

La contestación del Gobierno es que lo ha recibido y mandado a los organismos interesados. Por lo tanto, hay que esperar. Sin embargo, las órdenes de incorporación a filas siguen llegando y la situación de los objetores sigue siendo angustiada.

Ante la negativa práctica del Gobierno para dar una solución al problema, cinco jóvenes en edad militar, firmantes del "Voluntariado para el Desarrollo" se deciden a poner en práctica el servicio que habrían pedido al Gobierno.

LA ACCION

En una reunión llevada a cabo a primeros de julio, se concretan unas normas generales para la acción:

1. Estar abiertos en nuestra lucha a la crítica y al diálogo con cualquier persona o grupo.
2. Dentro de la discreción a que la situación nos obliga, respetar la verdad y no utilizar la mentira en nuestras declaraciones y principios.
3. Respetar en todo momento, de obra y de palabra, la persona del adversario.
4. Utilizados repetidamente y vista la lentitud de los medios legales, pasar de forma autogestionada a realizar el Servicio Civil.
5. Creemos que para esta lucha la eficacia de la desobediencia civil (negativa de ir a la mili) consiste en que se haga públicamente asumiendo los riesgos que esto lleve consigo.
6. Respetar en todo momento el objetivo fijado de antemano y seguir luchando por él hasta haberlo conseguido.
7. La acción está abierta a todos aquellos que, de cualquier ideología o religión, están dispuestos a aceptar estas normas generales.

l
E
1
bl
cin
ma
apa
El e
llama
En es
tentar
Recon
tarea.

El primer
Bajo el lem
Una exposi
ron cierre a

Las necesidades existentes son inmensas. Es necesario centrarse en un lugar concreto. La idea de realizar un Servicio Civil en una zona rural es atractiva ante la realidad del subdesarrollo existente en grandes zonas. Pero la acción tiene también una vertiente reivindicativa: se trata de conseguir un Servicio Civil, el derecho a la objeción de conciencia y, en este sentido, la ciudad tiene posibilidades de acogida y comprensión que el campo no podría ofrecer. Así pues, dado que los barrios periféricos se caracterizan por sus tremendas necesidades, la acción se centra en torno a Barcelona, más concretamente en un barrio de L'Hospitalet: Can Serra.

EL BARRIO

L'Hospitalet, con 350.000 habitantes y una densidad de 275 habitantes por Hectárea, es una típica ciudad-dormitorio-colmena, fruto de una larga especulación privada de los constructores, permitida por el Ayuntamiento. Entre los casados mayores de 20 años, el 73 por ciento de las mujeres y el 54 por ciento de los hombres no tienen ni el certificado de Estudios Primarios.

El déficit de plazas públicas gratuitas para la edad preescolar es del 91 por ciento, y de E.G.B. el 64 por ciento, con sólo dos institutos de Enseñanza Media y una enseñanza profesional casi nula.

Con dos dispensarios, dos ambulatorios y tres consultorios, faltan 30 médicos de Medicina General y casi 200 especialistas.

A pesar de tener unos 25.000 jóvenes entre 15 y 19 años apenas existen centros de reunión y zonas deportivas, lo que, además de la falta de escuelas antes citada, crea un gran problema de delincuencia infantil y juvenil.

El barrio de Can Serra queda configurado dentro de la línea general de la ciudad. Con 18.000 habitantes, no cuenta con el mínimo de servicios necesarios. La densidad de población es de 800 habitantes por hectárea. Entre los servicios que la Asociación de Vecinos del barrio viene reclamando, se cuentan la necesidad de guarderías, escuelas, Formación Profesional, biblioteca, mercado, hogar de ancianos, centro cívico, parques, aparcamientos.

El esfuerzo de los vecinos ha construido un centro de cultura, de animación y de culto, llamado "Casa de la Reconciliación".

En este contexto de necesidades y de participación popular, es donde los objetores intentan llevar a cabo su proyecto. Puestos en contacto con miembros de la Casa de la Reconciliación y la Asociación de Vecinos, comienzan a primeros de agosto de 1975 su tarea.

LA PUESTA EN PRACTICA

El primer trabajo fueron 20 días de colonias infantiles en el barrio con unos 100 niños. Bajo el lema "aprender jugando" se hicieron trabajos manuales, danzas, música, teatro... Una exposición de los trabajos manuales y una velada con gran asistencia de padres dieron cierre a este "Casal d'Estiu".

12

Los ancianos del barrio disponían de un local muy reducido y en unas condiciones tales que apenas permitían juntarse un grupo de ellos. Es necesario encontrar un nuevo local. En contacto permanente con la Asociación de Vecinos y la Casa de la Reconciliación, el equipo de objetores se encarga de pintarlo y hacer que sea un local acogedor así como de instalar un pequeño bar. Es inaugurado en un ambiente de fiesta popular, encargándose de su animación y del servicio del bar el equipo de objetores. Cada mañana y sobre todo por la tarde, un buen grupo de ancianos puede pasar sus ratos libres jugando a las cartas, charlando o compartiendo un económico vaso de vino.

El pequeño grupo de objetores comienza a ser más ampliamente conocido. En una reunión tenida con los vecinos del barrio para informarles de su trabajo y aspiraciones, un grupo de mujeres expresan la necesidad de una guardería. Tras superar las primeras dificultades y realizar los trabajos previos el proyecto se convierte en una realidad llamada "Mafaldería", pues no quiere dedicarse sólo a "guardar" niños. Es un proyecto en acción continua, animado constantemente por dos objetores que se encargan de la educación integral de más de 25 niños, y en el que colabora el grupo de mujeres de la asociación de vecinos. Algunas de ellas acuden por las mañanas a la guardería para compartir con los objetores la tarea, pero la participación de los padres en la tarea educativa, así como su formación en este sentido, continúa siendo un proyecto urgente del que no se han dado más que los primeros pasos.

En todas estas tareas colabora constantemente una chica que dedica generosamente sus mañanas.

Unidos a los proyectos y realizaciones del barrio, entre otros trabajos, los objetores colaboran también en la Escuela de Adultos dando clases de alfabetización y artesanía.

A pesar de todo, los objetores tienen conciencia de que su aportación no ha solucionado problemas que el barrio tiene planteados. Es una solución de urgencia a necesidades de las que el Gobierno debe hacerse cargo. Sin embargo, el trabajo de los objetores es una pequeña muestra de lo que jóvenes en edad militar podrían realizar en bien de la sociedad con una subvención y apoyo real del Estado. Esta falta de apoyo es lo que ha hecho que los servicios no hayan podido ser mejores y más efectivos. Por otra parte, la falta de una subvención para el mantenimiento de los objetores (recuérdese que los soldados también son mantenidos) ha hecho que algunos de ellos hayan tenido que dedicarse a trabajos remunerados fuera del barrio, lo que ha impedido dedicarse por completo a realizar un Servicio Civil.

A esto hay que añadir la necesidad de integración ya que, al proceder los objetores de distintos puntos del Estado Español, así como de diferentes ambientes, el proceso de integración en el barrio ha restado esfuerzos e iniciativas por lo que es de esperar que, en adelante, los objetores puedan desarrollar sus energías y sus servicios en necesidades de sus propios ambientes. Es en este contexto en el que el Servicio Civil adquiere un profundo sentido, ganando a la vez en eficacia y contenido humano.

6

La
"U
amp
Al m
envió
bién h.

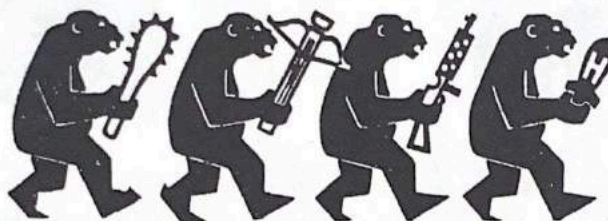
Las vac
un tiemp
miento)
abrir la gu
rrados por
se dejó de i

El reclutam
ñol) hace au
al pequeño g
Así es como
Un trabajo du
boca, bañarlos,
el paso.

El silencio gubér
durante dos años
dería, ya que el n
nuevos grupos en
aprender.

Todo esto queda co
detenidos por la Gua
día 10 a la prisión mi

SALGAMOS DE LA PREHISTORIA....

UN PASO MAS: LA DESOBEDIENCIA CIVIL

La noche del 24 de diciembre de 1975, los 5 objetores hicieron público su manifiesto "Un camino hacia la paz" que fue difundido en varias ciudades españolas y divulgado ampliamente por la prensa.

Al mismo tiempo fueron informados los respectivos Capitanes Generales a quienes se envió el manifiesto así como las cartas personales en que exponían sus motivos. También han sido informadas las principales autoridades del Estado Español.

Las vacaciones de Navidad fueron un tiempo de espera; transcurridas éstas y con ellas un tiempo que se consideró suficiente tanto para una respuesta negativa (su encarcelamiento) como para una positiva (un reconocimiento legal del Gobierno), se volvió a abrir la guardería, se volvieron a incorporar a la Escuela de Adultos, que habían sido cerrados por vacaciones, y se continuó con el Hogar de Ancianos que en ningún momento se dejó de atender.

El reclutamiento de enero (uno de los cuatro que hay anualmente en el Estado Español) hace aumentar el grupo: dos jóvenes que debían incorporarse al ejército, lo hacen al pequeño grupo de objetores, viendo en él un camino para ser fieles a su conciencia. Así es como estos dos últimos comienzan a trabajar en el Asilo del Parc de Barcelona. Un trabajo duro: a los ancianos hay que darles de comer, llevándoles la comida a la boca, bañarlos, acostarlos, pero para ellos es más positivo esto que aprender a marcar el paso.

El silencio gubernamental hace suponer que podrán seguir efectuando su Servicio Civil durante dos años (como ellos pedían al Gobierno). Se piensa incluso en abrir otra guardería, ya que el número de madres que tienen necesidad de ella va creciendo. Se crean nuevos grupos en la Escuela de Adultos ante la necesidad creciente de gente que quiere aprender.

Todo esto queda cortado bruscamente. En la madrugada del domingo 8 de febrero son detenidos por la Guardia Civil, ingresando en la Cárcel Modelo y siendo trasladados el día 10 a la prisión militar de Figueres.

En la Mafaldería

OVIDIO BUSTILLO GARCIA

Nace en el año 1952, en un pequeño pueblo de la provincia de Palencia, Dehesa de Romanos. Hijo de la pobreza y el subdesarrollo rural.

"Allí tuve mis primeros contactos con el dolor, la naturaleza, la tierra áspera, el cielo ancho y el calor del fogón".

Penúltimo de siete hermanos, se siente privilegiado de haber podido estudiar en un colegio de la montaña palentina, en Cervera de Pisuerga, con los Misioneros de la Sagrada Familia. Más tarde pasa a Madrid, donde continúa los estudios de Teología. Diferencias sobre el modo de ver la vida religiosa les lleva a un grupo a salir de la congregación y comenzar juntos una experiencia comunitaria de barrio.

"Una experiencia enriquecedora y decisiva para mi vida. Con ella perdía uno de los privilegios que el

Estado ofrece a la Iglesia a cambio de su complicidad: perdía el privilegio de estar exento del servicio militar".

Este viene a arrancarle de la comunidad, impidiéndole seguir estudiando Teología. Hacer objeción a esta forma de *servicio*, no se le presenta como algo improvisado, aunque sí difícil. Después de superados los primeros temores, se suma a la campaña por un Servicio Civil.

En Agosto comienza con un grupo de objetores de conciencia a realizar dicho servicio. En octubre es llamado a filas, negándose en una carta al Capitán General y continuando el Servicio Civil.

"En este tiempo he madurado lo que antes de algún modo intuía.

Un temor es que veo tan clara la objeción de conciencia que se me están olvidando los argumentos.

Una constatación, que todo ideal, al ser llevado a la práctica crea un cierto vacío por la diferencia de nivel.

Una admiración, a Helder Cámara.

Un vicio, la poesía.

Una manía, al fútbol.

Un miedo, a ser "manejado".

Una ingenuidad, creer que la buena voluntad es suficiente.

Un dolor, la Iglesia como institución.

Un desaliento, Chile.

Una ilusión, la lucha no-violenta.

Un sueño, la paz.

Una utopía, ser hermano de todos.

Una esperanza, en el sentido común del hombre."

Madrid, 10.10.76

Estimado Sr. CAPITAN GENERAL
DE LA 7.ª REGION MILITAR

Siento mucho tener que dirigirme a Vd. nombrándole por su cargo. Soy Ovidio Bustillo García, natural de Dehesa de Romanos (Palencia), D.N.I. núm. 14.898.213, citado por la Caja de Reclutas núm. 751 de Palencia, para efectuar mi incorporación a filas con el 4.º llamamiento del Reemplazo de 1974 el día 16 de octubre del corriente.

Llevo meses pensando sobre la posibilidad de mi incorporación a filas, y casi tantos convencido de que no lo debo hacer, de que no lo voy a hacer y espero que así sea. Por este vez he renunciado a ser despersonalizado, a ser un número, a vestir un uniforme, a convertirme en un robot que cumple órdenes, a militarizar mi conciencia, a aprender el manejo de las armas, a jurar bandera, a aprender a obedecer sin más, a convertirme en soldado-masa y quizá algo más que en estos momentos no recuerdo.

Como puede ver, mi actitud es de desobediencia e insumisión a la ley del Servicio Militar, por lo que me declaro culpable (según sus leyes) por cometer el "delito" de objeción de conciencia al servicio militar.

Si me perdona que sea un poco pesado, le expondré las razones fundamentales del porqué me declaro objetor.

Ante una expresión tan vieja y aceptada como "Si quieres la paz, prepara la guerra", siento decirle que estoy en total desacuerdo. En efecto, éste ha sido el camino que la humanidad ha tomado. Si recorremos la historia solamente desde que Julio César pronunció esta frase, vemos que efectivamente los preparativos para la guerra han sido un afán constante, su éxito está hoy claro: existen bombas atómicas para destruir ocho veces la tierra. Después de buscar durante 2.000 años la paz, nos encontramos con este panorama, con recuerdos como el Vietnam o los 50 millones de muertos en la segunda guerra Mundial, o las bombas de Hiroshima y Nagasaki, o los tristes sinsabores de la guerra civil española.

Este es uno de los motivos por los que me niego a buscar la paz con el fusil en la mano o al volante de un tanque. Como espero que pueda comprender, mis deseos de paz me han hecho buscar otros medios para conseguirla. Unos medios que respeten la integridad física, moral y cultural de toda persona, unos medios que no vayan a conseguir la eliminación del adversario, sino la reconciliación, unos medios que vayan de acuerdo con el fin, pues ¿es posible por la violencia conseguir un fin tan noble como la paz? Pienso que ésta sólo puede conseguirse realmente por medios no-violentos.

Al hablar de paz, no entiendo con esto la mera ausencia de guerra declarada. Mientras exista una mayoría silenciosa y silenciada, mientras existan en las cárceles personas privadas de libertad por el hecho de pensar distinto de quienes están en el poder, mientras mantener la ignorancia de la mayoría siga siendo un arma política, mientras muchas personas honradas no puedan vivir sino en el temor, mientras la compleja carrera y comercio de armamentos siga poniendo en peligro la convivencia y la misma existencia de la humanidad, a costa de mantener una clase que no tiene lo necesario para subsistir, o a costa de mantener el hambre o la miseria en los países del tercer mundo, estoy convencido de que no existe la paz.

Por esto, al hablar de paz, no puedo menos de tener presente otra palabra paralela a ella: justicia. Pues, ¿es posible la paz mientras exista tanta injusticia, mientras unas personas vivan en la opulencia y otras en la miseria, no sólo económica, sino también cultural? De ahí que mis esfuerzos en la búsqueda de la paz se concreten en la búsqueda de la justicia (ésta no siempre coincide con la justicia de las leyes), por lo cual me comprometo a trabajar por y con los más pobres y oprimidos, tratando de desvelar y hacer pública toda injusticia. Desgraciadamente, no siempre será así. Habrá momentos de debilidad humana en los que el miedo me hará callar, o la comodidad cómplice del silencio. Pero si alguna vez me aparto de la línea expuesta, entonces pienso realmente que puede acusáreme de traidor y apátrida. Pues si la Patria y el servir a la Patria no es principalmente servir y trabajar por el progreso integral de las personas concretas con las que convivimos, renuncio también a toda otra idea de

Patria. Por la Patria, tal como lo he expuesto, sí estoy dispuesto a dar hasta la última gota de sangre.

Con esto queda para mí claro que tampoco juraré fidelidad a otra bandera que no sea la fidelidad en cada momento y a cada persona: mi bandera son los derechos del hombre y de cada hombre, los derechos promulgados y los que cada uno llevamos dentro.

Mi intento de ir haciendo realidad lo que pienso, me ha llevado a trabajar por la paz y servir a la Patria en uno de esos barrios necesitados que existen en nuestras ciudades, prestándome a cubrir algunas de esas necesidades para las que no llegan los presupuestos. Por lo cual considero que estoy realizando un servicio civil, sustitutorio del servicio militar, tal como la Comisión Justicia y Paz ha expuesto y pedido al gobierno que sea aprobado.

Como cristiano no he podido menos que examinar mi postura a la luz de la fe. En ella encuentra mi actitud tomada su raíz más profunda.

El amor y la fraternidad que predicó Jesucristo me exigen ir caminando en este sentido. No es para mí posible llamar a Dios "Padre nuestro" si en mi vida no intento que esto sea una realidad. Por eso, intentando cada vez sentirme realmente hermano de los hombres, no puedo tomar unas armas que no sirven sino para su destrucción. No me planteo ya si en algún caso es justo violar el mandamiento "No matarás", que supondría un planteamiento de la fe en una visión negativa. Es la dinámica constructiva del amor, que va exigiendo, cada vez más, la que me impulsa a rechazar el servicio militar y ponerme al servicio de los hermanos más necesitados.

En el Evangelio he encontrado el valor que el hombre tiene: el ser en su sentido profundo imagen de Dios. Una mínima exigencia me lleva a no atentar contra la vida de ningún hombre, por noble que sea la causa, por justa que sea la defensa, por malvado que sea el enemigo. El amor predicado y vivido por Jesús tiene como cumbre el amor al enemigo, que lleva a desear el bien para aquellos por quienes se puede ser odiado, perseguido, golpeado o encarcelado.

Aun sin exigir haber llegado a tal meta, creo que un mínimo de sensibilidad es suficiente como para sentir repugnancia cuando se enseña cómo hay que pisar al enemigo para poder clavarle mejor la bayoneta o en qué parte el golpe puede ser más efectivo. Esto es un ejemplo mínimo si consideramos las estrategias militares que buscan cómo destruir mejor una ciudad o qué arma bacteriológica puede producir más muertes.

Incluso en el mejor de los casos, aunque se tratase de una guerra claramente defensiva, producida por una injusta invasión, o la guerra pudiese tomar el nombre de "cruzada", no estoy dispuesto a participar en ella. Como cristiano, heredero también de una historia, siento en mí el peso, el dolor, el justo reproche de haber justificado en nombre de Cristo la violación de los más elementales derechos del hombre y las violencias más atroces. Esto me lleva a gritar ¡Nunca más la "Santa Inquisición"! ¡Nunca más querer implantar el Reino de Dios con la espada en una mano y la cruz en la otra! ¿No supone una falta de fe y una traición al mensaje de Jesús el haber creído que la fuerza del amor es insuficiente para construir un Reino de Paz y de Justicia? El haber confiado en otras fuerzas como la violencia, ha supuesto la negación de lo que para mí es la esencia misma del Evangelio.

En el primer caso, si se tratase de una guerra defensiva o de una reivindicación de los derechos de un pueblo violados por otro pueblo o por una minoría opresora, me negaría también a tomar las armas. Esto no significa optar por la pasividad.

Desgraciadamente, apenas se ha confiado que técnicas no-violentas puedan ser efectivas. ¿A qué grado de sensibilidad y humanización hubiéramos llegado si parte del dinero empleado en preparar la guerra se hubiera empleado en el estudio y puesta en práctica de técnicas no-violentas de resistencia a la injusticia y a la opresión? Quien realmente mantiene al invasor o al tirano es nuestra colaboración con él. Desgraciadamente, siempre hemos confiado que el mejor modo de destruir la invasión o la tiranía es destruir al tirano o al invasor físicamente, entrando así en el juego de la violencia. Ciertamente que el empleo de técnicas no-violentas como la no colaboración o la desobediencia civil llenarían las cárceles e incluso no evitarían algunas muertes: la muerte de los que están dispuestos a morir, no a matar. Pues, ¿es posible conseguir la libertad sin una capacidad de sacrificio propio? Mis esfuerzos se dirigen en este sentido. No es una huida, no pretendo con ello cubrirme las espaldas, pues al rechazar la violencia no se deja de ser blanco de la violencia.

Creo que en todo lo expuesto se encuentran razones suficientes como para comprender el porqué me niego a hacer el servicio militar.

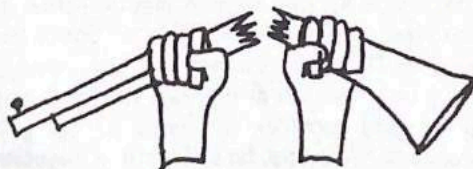
En cuanto a usted, nada me hace dudar de su buena voluntad, de que esté dedicando su vida al servicio de la paz y la convivencia humana, por lo cual merece mi mayor respeto. Pero, aunque nuestros fines puedan ser idénticos, los medios son diferentes, más bien opuestos. Por eso no puedo colaborar en su tarea participando del servicio militar.

Con esta carta no pretendo ofenderle a usted ni a nadie. Si alguien se siente ofendido que examine por qué. En ella expongo lo que pienso y no puedo dejar de anunciarlo, por doloroso que pueda ser. Quizá en algunos momentos mi tono pueda ser ofensivo. No lo he pretendido, pero si es así, no lo considero un valor sino algo negativo por mi parte.

Tampoco pretendo con esto juzgar a tantos jóvenes que han optado por el servicio militar, si realmente ha sido un acto libre y responsable. No me toca a mí juzgar sobre los demás. Lo que pretendo es buscar nuevos caminos de convivencia entre los hombres, donde el odio y la violencia dejen de ocupar un lugar preponderante, donde el respeto, el diálogo, la comprensión y el amor fraterno sean las bases de la sociedad más justa que todos estamos buscando.

Quizá también con estas bases podamos encontrar juntos nuevos caminos. Con estos buenos deseos y un saludo fraternal, me despido de usted.

OVIDIO M. BUSTILLO GARCIA

19

Enseñando artesanía

VICENTE AMURGOS GALÁN

Nace en Andújar (Jaén) el 3 de julio de 1950. La educación recibida en el colegio de monjas donde realiza sus primeros estudios, y luego más tarde en los jesuitas, le marcarán fuertemente.

A los 17 años va a Jaén. Allí vive con unos amigos y pierde la fe, que no sabe si algún día tuvo.

El encuentro con un sacerdote da un nuevo sentido a su vida. Se incorpora al movimiento "scout" y se va preguntando si ese cristianismo que empieza a descubrir no le compromete a algo más.

"Creo que fue entonces cuando me sentí llamado a la vida religiosa. Tenía entonces 20 años. Pero al cabo de cuatro años de vida religiosa, había cosas que seguían estando oscuras. Me preguntaba sobre el verdadero sentido de ese Evangelio en el que el Hijo del Hombre no tiene donde reclinar la cabeza. Por otra parte, como le ocurriera a Gandhi, las bienaventuranzas eran para mí algo definitivo".

En estos tiempos ya se planteaba por qué los religiosos tenían que tener unos privilegios superiores a los demás, y desde entonces ya pensaba en negarse a jurar bandera (único acto a que está obligado militarmente un religioso).

Casualmente, asiste a una charla de Lanza del Vasto, fundador de la Comunidad del Arca, que le hace entender aún más el Evangelio tal cual lo intuía.

"Fue para mí una experiencia muy positiva, y trabajé desde entonces con grupos de Amigos del Arca, tratando de profundizar en la no-violencia. Textos de Gandhi y sobre los derechos humanos iban abriéndome cada vez más los ojos".

El verano de aquel año asiste al campamento que la comunidad del Arca hace cada año en España, y un año más tarde, decide hacer una experiencia fuera de su comunidad religiosa. Va a Francia y allí, en la comunidad del Arca vive un tiempo que le marca profundamente.

"Desde entonces vi el camino que debía seguir: un camino de pobreza evangélica y no-violencia absoluta; un decir *no* cuando no se está de acuerdo. Este espíritu de no-violencia me llevaba ahora a ver de un modo claro que debo negarme a hacer el servicio militar, desobedeciendo una ley que considero injusta".

A la vuelta de esta experiencia deja definitivamente la comunidad religiosa. Alguien le propone una manera simple de librarse de la "mili", pero él tiene claro lo que tiene que hacer:

"Hacer objeción realizando un Servicio civil, no es sólo decir *no* a las armas, a la violencia, es demostrar que se pueden construir cosas positivas. Así es como, con un grupo de objetores, estoy realizando desde el mes de octubre un servicio civil. Esta es mi aportación a la paz: no prepararme en el arte de matar, sino proclamar una libertad de conciencia".

Muy Sr. mío:

Yo, Vicente Amurgos Galán, que en el pasado 18 de octubre tenía que presentarme en el cuartel de Cerro Muriano, aquí le expongo mis causas, por las cuales no me presenté ni tengo intención de hacerlo.

Me declaro objetor de conciencia por considerarme no-violento, y querer vivir toda la vida conforme a estas ideas, y quiero aceptarlas con todas las consecuencias que me traigan. Por ello me hago solidario con todos aquellos hombres que padecen prisión por esta causa y con todos los que creen en la no-violencia como arma para cambiar la sociedad, con todos los que luchan por conseguir un mundo más justo, donde reine la paz y el amor.

20

También porque pienso que mi incorporación a filas no aportará nada positivo a la Patria ni a mí personalmente, ya que todo me será impuesto y me verá obligado a hacerlo por la fuerza, ya que no estoy dispuesto a aprender el manejo de las armas ni el modo de aprender a matar a los demás.

Por el contrario, pienso que en vez de estar haciendo algo inútil e incomprendible para mí, sería mucho más positivo para todos que yo trabajara en un Servicio Civil (asistencia a enfermos, ancianos, subnormales, alfabetización ...), incluso por un tiempo más largo que en el Servicio Militar. Algo que sea un servicio a la sociedad, siempre y cuando el trabajo no perjudique a los demás obreros parados.

Porque como cristiano, y este es el punto más importante para mí, como discípulo de Cristo, quiero colaborar para hacer un mundo más justo. Por el Mensaje o Testamento de "os dejo la paz", esta PAZ tengo que transmitirla sin ninguna mancha.

Porque me pregunto si Cristo empuñaría un arma contra sus hermanos. Porque siendo mensajero de Cristo en su mensaje de AMOR y de PAZ, me considero hermano de todos los hombres, tanto de los de dentro de nuestras fronteras, como de los de fuera. Y porque no puedo, y no quiero jurar fidelidad a una bandera, y menos "en nombre de Dios", la cual tendría que defender a costa de la sangre de los demás, puesto que no soy dueño de la vida de los demás, ni tampoco Vd.

"El mundo chorrea sangre y llama homicidio a un crimen cuando este es cometido por un particular, pero le llama virtud gloriosa cuando es cometido en nombre del Estado. No es la inconciencia, sino la enormidad de la salvajada lo que asegura la impunidad" (San Cipriano, obispo de Cartago, siglo III).

Mientras el mundo está en guerra, no podemos tener nuestras conciencias tranquilas, mientras la sociedad viva alimentada de la violencia, donde unos pocos siguen manteniendo su poder sobre la violencia y el odio, y mientras en nuestra sociedad civilizada se siguen dando órdenes de pena de muerte, todos tenemos nuestra conciencia manchada de sangre.

Y yo pregunto: ¿por qué todos los hombres, tanto los de dentro como los de fuera, no podemos ser hermanos?

¿Por qué no escuchamos la voz de los profetas de la no-violencia, los cuales dieron su vida por la fraternidad de todos los hombres?

Quisiera acabar esta carta con tres frases de Pablo VI, con las que me siento plenamente identificado, y que seguramente Vd. conocerá:

"Si queréis ser hermanos, dejad que caigan las armas de vuestras manos. No se puede amar con armas ofensivas en vuestras manos".

"... La paz, bien lo sabéis, no se construye tan sólo mediante la política y el equilibrio de fuerzas e intereses, sino con el espíritu y las ideas de paz".

"No más guerras, no más guerras. Es la paz, la PAZ la que debe guiar el destino de los pueblos y de toda la Humanidad". (Discurso de Pablo VI en la ONU).

La no-violencia es creer, más que en la fuerza de las armas y del odio, en la fuerza de la Verdad, de la Justicia y del Amor, en palabras de Dom Helder Cámara.

Por la gran estima que tengo a todos los hombres, mis hermanos, rezo a Dios por Vd., para que pueda transmitir algún día este mensaje de paz.

Atentamente, le saluda,

VICENTE AMURGOS GALAN

"I
pa
poi

Por
el P.
cubri

Así e
parroq
concie

Esta bú
las cade

"Mi obje
tico conc.

"Para mí,
tiene que r

"Mis ideale
justicia".

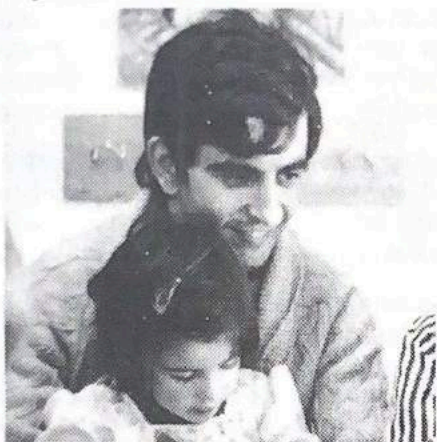
Excmo. Sr. C

Dentr
y es para mí u

Si uste
rechazo al servi
cho o una locur.

En prime
nista de base. H
amar y respetar a
sobre la postura p

Jugando en la Mafaldería

JESUS VINAS CIRERA

Nace en Manresa el día de Navidad de 1953, pero pronto se traslada a Tarrasa, "una ciudad triste, llena de fábricas" como él mismo dice. Es una ciudad de emigrados, donde las diferencias entre ricos y pobres son muy claras. Él se va haciendo consciente de todo esto, ayudado por la educación que recibe en el colegio de los escolapios. Quiere buscar una solución práctica a estos descubrimientos teóricos. Poco a poco va dejando su antiguo grupo de amigos y comienza solo un camino de búsqueda.

Dos hechos muy importantes en esta primera etapa de su camino: el conocimiento, a través de una charla con diapositivas, de los gitanos del Campo de la Bota (barrio de chabolas de Barcelona) y con ellos, toda una sociedad marginada, y la lectura de

"La Peste" de Camus. En aquella época se declara agnóstico y conoce a otros que "sorprendentemente para mí, estaban tan insatisfechos como yo". De ahí surgió la idea de la vida en comunidad. Se incorpora al movimiento "scout", que le ayudará a descubrir la naturaleza.

Por aquel tiempo tiene lugar el hecho más importante de su vida: conoce en Montserrat a un ermitaño el P. Estanislau. "Con él aprendí que todo es UNO, y que en el universo sólo hay una realidad por descubrir: la ley del amor".

Así es como en la búsqueda de esta unidad va trabajando en diversos niveles: grupo de plegaría, la parroquia, un centro juvenil, y, finalmente, en grupos de no-violencia, que le llevarán a la objeción de conciencia.

Esta búsqueda se concreta en dos puntos: lucha y contemplación (Taizé). "Lucha para liberarnos de las cadenas que nos oprimen, y contemplación para sacar las fuerzas para esta lucha".

"Mi objeción, pues, tiene una dimensión personal, pero al mismo tiempo se encarna en un campo político concreto.

"Para mí, en estos momentos mi campo de lucha es el de la objeción, que es un derecho humano que tiene que respetarse.

"Mis ideales: amar al pueblo, buscar la unidad, vivir la libertad, gozar de la vida y luchar por la justicia".

Excmo. Sr. Capitán General de la I Región Militar:

Dentro de un mes voy a ser llamado para cumplir el servicio militar obligatorio y es para mí un deber de conciencia informarle de que no voy a incorporarme.

Si usted lo desea y le interesa, en esta carta quiero mostrarle que mi actitud de rechazo al servicio militar es fruto de una larga y mesurada reflexión y no de un capricho o una locura.

En primer lugar he de decirle que mi postura tiene la raíz en una ética humanista de base. He intentado comprender, pero no he podido, que la mejor manera de amar y respetar al prójimo sea matarle. Tampoco las bienaventuranzas me dejan dudas sobre la postura pacífica del cristiano.

Por otra parte, me parece difícil determinar quienes son mis enemigos en caso de guerras. Se me ha dicho que el ejército sirve para defendernos de las invasiones extranjeras, pero para mí no existen extranjeros ni fronteras. El hambre y la miseria no tiene patria y si los que las sufren, los desarraigados, la tuviesen, ésta sería la mía.

Y si se me obliga a buscar enemigos no tengo dudas en afirmar que estos serían la minoría de privilegiados que en nuestro país y en todos los países viven a expensas del sufrimiento del pueblo. Me niego a matar a una persona, a quitarle el derecho a vivir para defender unos intereses que no son los del pueblo ni los míos.

Además, el escándalo del "negocio de la guerra", como afirma el propio Pablo VI, es para mí "intolerable". Los países ricos encuentran inmensos mercados en los países del tercer mundo sembrando el hambre, la desolación y el terror. En esta lógica irracional, se busca la paz en el equilibrio de la fuerza, de las armas. Y así éstas se multiplican y se perfeccionan hasta extremos inconcebibles, injustificables en todos los sentidos humanos.

Tanto es así que solamente con el 20 por ciento de los gastos militares en el mundo se acabaría con el azote del hambre, problema fundamental de la humanidad. España se sitúa en este eje, debiendo el pueblo cargar con su trabajo los gastos en armamento. Ante esa locura mundial, que nos lleva casi irremediamente al desastre nuclear, sólo se me hace clara una postura: el desarme. Y el desarme empieza con uno mismo, y por eso me niego a colaborar en aquello que, por esencia, está encaminado a sembrar la muerte. Para mí la fuerza de las armas no es una fuerza espiritual, como dijo Ortega, sino una coacción material.

También aprovecho para expresarle que, en mi opinión, todo estado de derecho que se considere como tal, debe reconocer el derecho a la objeción de conciencia. Creo que lo mejor para la sociedad es dejarnos ayudarla a nuestra manera. Y esta manera sería cubriendo necesidades que la comunidad todavía no ha podido resolver satisfactoriamente. Considero innecesario recordar los casi siete millones de analfabetos de nuestro país, los quinientos mil subnormales y los doscientos cincuenta mil ancianos que viven solos, etc. Es por ello que creo, ya que mi actitud es irrevocable en cuanto para mí es un deber de conciencia no matar, sería más aprovechable en un Servicio Civil que no pudriéndome de tres a ocho años en la cárcel.

Por mi parte, he puesto en práctica con unos compañeros esto que le pido, porque creo que este es el mejor camino a tomar: ser uno fiel a sí mismo, a su pensamiento y dignidad, y demostrarlo con actos. Por ello, he trabajado gratuitamente en una guardería del barrio de Can Serra de L'Hospitalet, y seguiré en él si no me detienen, durante dos años.

Pero si ustedes consideran un delito negarme a utilizar armas, sepa que me declaro culpable. Acepto pues las responsabilidades y el castigo como un honor, con la paz y la alegría interna de no ceder ante la coacción de una ley que considero injusta.

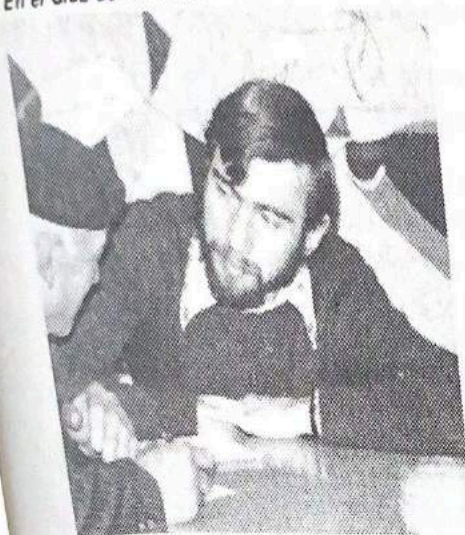
No espero que usted esté de acuerdo conmigo, ni deseo convencerle de mis ideas, sólo espero que sepa comprender y respetar mi actitud. Si queremos llegar a una sociedad mejor, debe ser a partir del respeto a la vida y a los otros.

Le deseo la paz dinámica de los justos.

JESUS VIÑAS CIRERA

23

En el Club de Ancianos

GUILLERMO LOUIS CERECEDA

Nace el 15 de mayo de 1952, en Madrid, trasladándose al poco tiempo con su familia a Alicante. Es el tercero de cinco hermanos de una familia católica de clase media. Acabado el bachillerato, durante el cual vive y se compromete en los esfuerzos de aquellos años para renovar las comunidades cristianas de jóvenes, va a Madrid a estudiar Filosofía y Letras en la Universidad Autónoma. Allí está, sin comprometerse en nada con decisión, participando con poco entusiasmo en las luchas universitarias, hasta que en cuarto curso de carrera descubre un grupo de no-violencia. Este descubrimiento, casi casual como él mismo dice, le hizo revivir la fe y renacer la esperanza en la acción. "Me mostró el camino a seguir: la lucha por la justicia sin odio ni violencia, a base del autoperfeccionamiento y de la desobediencia de las leyes injustas".

A partir de entonces, a pesar de algunas crisis, sigue profundizando por este camino.

"Desde entonces vi claro el negarme a hacer el Servicio Militar como una más de las exigencias de seguir el camino de Cristo. Acabada la carrera, mi horizonte profesional y social se centraba en este negro túnel de 3 a 8 años que se ofrece a los que no quieren aprender a matar. Pero este sombrío panorama me ha ayudado a ir dejando de lado cualquier otra ambición que no sea la de ser fiel a mi conciencia".

Así pues, se une a otros amigos para dar una alternativa (el Servicio Civil) a un Servicio Militar, "que no podemos aceptar, aun cuando ello pueda llevarnos a la cárcel. Para mí el amor cristiano, del que somos y seremos unos aprendices, es incompatible con cualquier tipo de venganza, legal o ilegal, con cualquier tipo de violencia, subversiva o institucionalizada".

L'Hospitalet de Llobregat, Navidad de 1975

Sr. Capitán General de la I Región Militar:

Yo, Guillermo Louis Cereceda, habiéndome de incorporar el próximo mes de enero a mi unidad de Cáceres para realizar el Servicio Militar, quiero explicarle con estas breves líneas el porqué de mi negativa a empuñar las armas y el porqué del documento adjunto.

Ante todo, sepa que le respeto a usted como persona y que respeto profundamente su voluntad de servicio y el espíritu de sacrificio que, indudablemente, exige un trabajo que, en muchos momentos puede implicar un fuerte riesgo, como el suyo.

Porque quiero amar a todos los hombres, por encima de sus ideologías y de sus posibles defectos, renuncio a seguir el camino de las armas para resolver cualquier tipo de conflicto humano.

Sólo el amor, que quiero hacer crecer en mí cada día, puede doblegar la voluntad del más irreductible adversario. Cristo, cuyos pasos pretendo seguir, no venció al mundo por la fuerza de las armas, sino por el amor con que entregó su vida. En la biografía de muchos militares, admiro de igual manera el heroísmo con que entregan su vida a un ideal, aunque no comparta la forma concreta en que lo hacen.

JS VIÑAS CIRERA

Para ser eficaz, el amor no debe ni puede quedarse en la esfera individual, sino que debe manifestarse socialmente en actos concretos. Por ello, la objeción de conciencia al Servicio Militar es un medio de manifestar mi amor a todos los hombres.

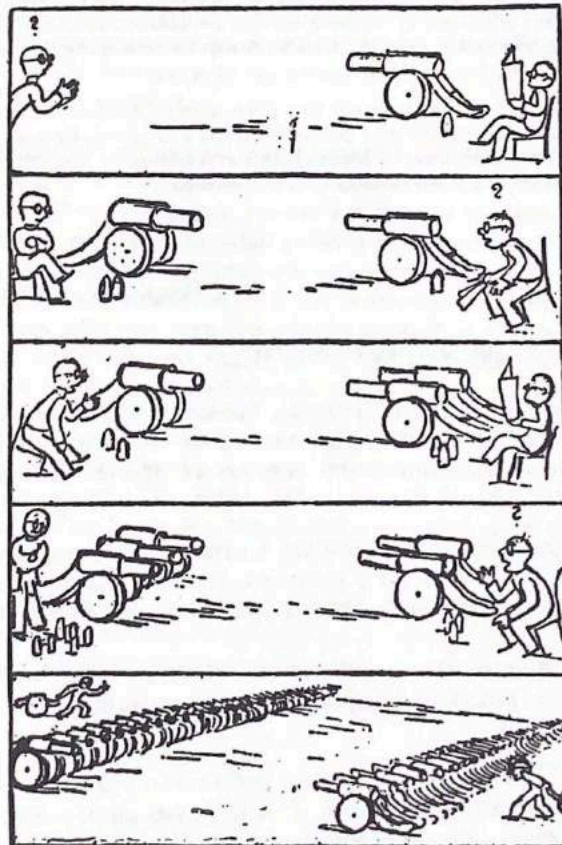
Por ello, me ofrezco a realizar un Servicio Civil de mayor duración que el Militar, que sea un verdadero servicio a los necesitados.

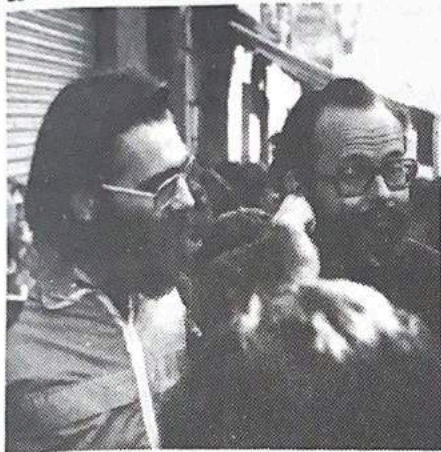
El desarme universal quizá sea una utopía. Pero no lo es el que empecemos a desarmarnos por nosotros mismos, aunque muchos acojan con incomprensión esta actitud. También en otros despertará nuevas ilusiones para caminar hacia la paz.

Fraternalmente,

GUILLERMO LOUIS CERECEDA

LA
CARRERA
DE
ARMA-
MENTOS

25
Saludando a Xirinacs

JOSE DIEZ FAIXAT

Nace en Gijón, el 6 de enero de 1952. Hasta los 17 años, su vida se desarrolla casi exclusivamente dentro del reducido núcleo familiar burgués, católico y de derechas de toda la vida. Realiza sus estudios de bachiller en su ciudad natal con bastante éxito, pasando posteriormente a Madrid a estudiar arquitectura, en parte influenciado por la tradición familiar (padre arquitecto y hermano mayor estudiando esta carrera).

Durante seis años reside en el Colegio Mayor Covarrubias. Por el contacto con otras formas de pensar y empujado por las inquietudes culturales de su lugar de residencia, comienza a ir analizando más críticamente la sociedad que le rodea, descubriendo que "el mundo no era tan de rosa como yo siempre lo había visto. Las injusticias y contradicciones se me iban haciendo cada vez más y más patentes y numerosas ...".

La lectura de un libro de Gandhi le resulta definitiva y le señala un camino con el que se siente absolutamente identificado. A partir de entonces comienza a profundizar en temas como la no-violencia y la teología de la liberación, siempre a nivel teórico. Luther King, Helder Cámara y otros muchos testigos de esta forma de actuar se le van presentando como claros ejemplos a seguir.

"Mi entusiasmo iba en aumento, veía posibilidades de lucha contra la injusticia con medios que no me resultaban contradictorios con el mandato del Amor, que desde siempre llevaba dentro, con el principio de respeto a todo ser humano, pues tanto el oprimido como el opresor los veía necesitados de liberación. Comencé a dudar del concepto de patria, de la bondad de la obediencia ciega a la autoridad y de tantas otras cosas que siempre me habían enseñado como santas. Cada vez veía más claramente la locura de las guerras y se me iba apareciendo como una necesidad la objeción al servicio militar. El conocimiento del caso Pepe Beúnza me renovó la ilusión por esta necesidad y me ayudó a no sentirme solo en aquellas ideas que, dentro del ambiente en que me movía, resultaban ser meras locuras".

En 1975 termina la carrera de arquitectura, pero sin la menor intención de ejercer su profesión por no querer apoyar con su trabajo la corrupción existente en el mundo de la construcción.

El conocimiento de la campaña del "Voluntariado por el Desarrollo" le hace ponerse en contacto con un pequeño equipo de gente con el que se siente absolutamente identificado y con el que está "dispuesto a luchar hasta el final por el reconocimiento del derecho a la Objeción de Conciencia y por la aceptación oficial de un Servicio Civil como alternativa al militar existente".

L'Hospitalet de Llobregat. Navidad 1975

Sr. Capitán General de Canarias:

Le escribo esta carta para hacerle saber que dentro de unos días pienso declararme objetor de conciencia al servicio militar, que debería comenzar el próximo mes de enero. Trataré de explicarle los motivos que me han llevado a tomar esta decisión. Espero no molestarle y deseo comprenda que tan sólo trato de luchar por un mundo más justo e intento ser fiel al mandamiento del Amor, que llevo dentro.

Desde hace años me he ido dando cuenta de las grandes contradicciones e injusticias del mundo en que vivimos. Hasta hoy las he aceptado por inercia, pero creo que ha llegado el momento de romper con las comodidades y de tratar de ser consecuente con mi forma de pensar. El no hacerlo sería la más grande de las cobardías.

Vivimos en una sociedad donde la violencia tiene más aceptación que la fuerza del amor, donde la obediencia aplasta la responsabilidad personal, donde sufrimos una diferencia de clases realmente escandalosa..., y creo que es muy triste que algunos de los grandes culpables de esta situación se digan cristianos. Como católico me avergüenzo de ello y me hago el firme propósito de dedicar mi vida a la lucha por una sociedad más justa.

Personalmente creo que el ejército es un reflejo de todo esto: busca la justicia a través de las armas, despersonaliza a los hombres que lo componen, clasifica a los individuos en estratos ... Acepto que otras personas no vean esto del mismo modo, pero no puedo admitir que me fuercen a actuar según sus puntos de vista realizando el servicio militar, pues entiendo que no sería un servicio a nadie sino al contrario, y que quien no se enfrenta a la injusticia colabora con ella. En muchas ocasiones se pone como excusa para la existencia del ejército la defensa de la patria, pero yo no entiendo esto de la separación de hombres por fronteras, pues me considero hermano de todos los débiles y oprimidos que pueblan la tierra.

No creo en la violencia como medio de lucha por la justicia, pues con ella la victoria es para el más fuerte y no para el más justo, y la espiral de la violencia nos lleva inexorablemente al caos.

Veo claramente que las armas facilitan opresiones e injusticias y provocan odios y resentimientos, y que la violencia armada no puede conducir a la paz y a la concordia entre los pueblos.

Estoy convencido de que las guerras hoy día son el gran negocio de los fabricantes de armamentos y de que estamos abocados al suicidio de la humanidad si no nos enfrentamos decididamente a este estado de cosas.

Por todo esto, me niego rotundamente a participar en ninguna institución que facilite las guerras, aunque estoy dispuesto a realizar un servicio civil de ayuda real al necesitado —de hecho he comenzado a hacerlo ya voluntariamente y estoy dispuesto a continuarlo— durante un tiempo incluso superior al que se emplea actualmente en el servicio militar, siempre en el caso de no quitar un puesto de trabajo que pudiera ser ocupado por un obrero en paro.

Creo firmemente en la fuerza no-violenta del Amor y de la Verdad para la creación de un mundo mejor, y en el caso de no luchar con todas mis fuerzas en este empeño, entonces sí que debería ser considerado culpable.

Porque creo en las grandes posibilidades del ser humano, porque considero que tanto oprimidos como opresores son merecedores de liberación, ruego por usted y por todos los hombres para que sepamos luchar decididamente por la victoria de la paz.

Afectuosamente,

JOSE DIEZ FAIXAT

Trabajando en el Asilo

ESTEBAN ZABALETA CESTAU

Nace el 12 de julio de 1948 en Leiza (Navarra) en el seno de una familia vasca (de caserío) de once hermanos.

A los 13 años, interno en un colegio apostólico, estudia el Bachillerato.

Más tarde profesa en la Congregación de los Misioneros de la Sagrada Familia y hace estudios de Teología en la Universidad Pontificia de Comillas.

En 1974, junto con un grupo, entre los que está Ovidio Bustillo, abandona la Congregación y vive con el grupo, en una comuna en el barrio madrileño de Peña Grande.

Ultimamente cursaba 2.º de Sociología en el Instituto León XIII.

Llamado a filas el 21 de enero de 1976, se une al grupo de objetores de conciencia.

Barcelona, 27 de enero de 1976.

Estimado Sr. Coloma Gallegos
Capitán General de la I Región Militar

Soy ESTEBAN ZABALETA CESTAU, nacido en Leiza (Navarra), el 12.VII-48, con D.N.I. 72.659.727. Caja de Reclutas núm. 631, que fui citado para incorporarme a filas en el CIR 3, el día 21-I-76.

Me dirijo a Vd. con el respeto que le debo como hombre a quien sus convicciones le han llevado a desempeñar el alto cargo que ocupa dentro del Ejército, para comunicarle que:

- Dado que estoy convencido de que mediante las armas (la violencia crea más violencia) no se llegará nunca a construir una sociedad de paz, sino, a lo sumo, una sociedad basada en el temor y, por lo tanto, una sociedad de contrarios, ya que el temor crea en el débil la tendencia a imponerse a su vez sobre el sujeto temible y temido mediante la máxima acumulación de fuerza destructiva, llegando así a una carrera de armamentos de tal avance (o retroceso) que alcanza ya el grave extremo de poner en peligro la misma existencia biológica en nuestro planeta.
- Estoy convencido de que no puede llegarse a una sociedad de paz sin que puedan existir condiciones de convivencia. Y no existirán condiciones de convivir si no existe un profundo respeto de cada persona a cada persona, reconociendo en cada uno sus propias convicciones e ideas, que en realidad son las que configuran su personalidad. (Ya que "nadie pegue a nadie" o "¿quién de vosotros es el mayor?" o "todos los hombres son hermanos, hijos del mismo Padre" o "no matarás" o "lo que hiciereis con unos de éstos más pequeños de los hombres, conmigo lo hacéis" o, simplemente, "amaos" ...).

- Dado que existen tantas necesidades por satisfacer en cualquier ciudad de nuestra nación,
- sea creando centros de asistencia a un número elevadísimo de ancianos que andan solos y perdidos, sobre todo en barrios de emigrantes, o a un gran número de analfabetos. o a un gran número de niños que necesitan ser atendidos mientras sus madres se ven obligadas a trabajar, etc. etc.
  - sea enrolándose en algunas de las instituciones ya existentes y que cuentan con deficientísimo personal asistencial. (Sé que existen, por ejemplo, asilos de ancianos en los que un empleado, trabajando jornada completa, no cobra más que 1.350 o 2.000 pesetas al mes. Es evidente que hay un mínimo de personal que esté dispuesto a someterse a tales condiciones en un trabajo ya improbable de por sí).
- Y dado que estoy convencido de que sirvo mejor a la Patria atendiendo durante estos dos años (tal como solicitó la Comisión Nacional Justicia y Paz el 15.V.75 en un escrito dirigido al Sr. Presidente del Gobierno en el que, repito, se pedía la creación de un Servicio Civil de dos años de duración, que sirviera de alternativa al Servicio Militar para aquellos que, por sus convicciones, no lo pudieran realizar), a unos abuelos que me necesitan incluso para llevar la cuchara a la boca, que no estando quince meses en uno o varios cuarteles instruyéndome en técnicas para aniquilar personas.

Por estas razones que podría ampliar muchísimo más, he tomado la decisión de incorporarme a los cinco objetores de conciencia que ya están desarrollando un Servicio Civil que durará dos años, en un barrio de Barcelona, y he comenzado ya a trabajar en un asilo de ancianos el día 22 de enero pasado, día en que, según la citación debía haber comenzado el Servicio Militar.

Le saluda atentamente,

ESTEBAN ZABALETA CESTAU

Ante el Juzgado Militar

JOSE ANTONIO MONTESERIN FERNANDEZ

Nace en Pobladura de Somoza (León) el 1 de diciembre de 1951.

Huérfano de padre y con la madre enferma desde hace mucho tiempo, ingresa en el orfanato a los 9 años.

A los 13 va al Seminario, donde permanece hasta los 17, pero los períodos de vacaciones los pasa en el orfanato, donde está otro hermano suyo mayor que él.

Más tarde, con beca, estudia Filosofía y Letras y es al acabar cuando se le plantea su incorporación al servicio militar.

En el orfanato se ha sensibilizado mucho respecto al dolor humano y piensa que ya hay suficiente en el mundo como para provocar más. Se niega a cooperar con la guerra o cualquier institución que se dedique a su preparación y se declara objetor de conciencia.

30 de enero de 1976

XXVIII aniversario de la muerte de MAHATMA GANDHI,
hombre de la Paz y de la No-violencia

Estimado Sr. Capitán General:

Soy JOSE ANTONIO MONTESERIN FERNANDEZ, joven de 24 años de edad nacido en Pobladura de Somoza (León) el 1 de diciembre de 1951, licenciado en Filosofía y Letras y con D.N.I. núm. 9687133, que por haber disfrutado prórroga a causa de los estudios, debía incorporarme a filas en el primer llamamiento de 1976, y presentarme el 17 de enero de 1976 en la Caja de Reclutas núm. 761 para ingresar en el CIR núm. 9 de Gerona.

Le comunico que no he acudido a dicho llamamiento y no podré hacerlo en el futuro, ya que una gran deber de conciencia me impide realizar el Servicio Militar. Los motivos fundamentales de mi objeción de conciencia al citado servicio son:

1.— Que como cristiano y creyente fundamentado en el mensaje evangélico de Jesucristo, veo en todo acto violento ejercido contra cualquier ser humano, máxime si es atentando contra su vida, una negación radical de aquel mensaje, basado únicamente en el amor y en la fraternidad universal, y que excluye todo recurso a la violencia.

2.— Que también mi propia conciencia de hombre individual integrado en una comunidad de semejantes formada por toda la humanidad, me hace sentir hermano de los demás, portadores de la misma dignidad y riqueza de alma, y por consiguiente me creo obligado a rechazar toda violencia, directa o indirecta, contra cualquiera de ellos, por considerarla un atentado contra su dignidad humana y un crimen contra la propia humanidad.

3.— Que dicha violencia que vehementemente rechazo, tanto por motivos religiosos como humanos, incluye asimismo la participación en cualquier órgano o institución que tenga como base la utilización de medios violentos para el logro de sus fines, sean éstos los que fueren.

4.— Considero que la institución del ejército nacional pretende el empleo de esta violencia para lograr sus objetivos, y con el fin de defender el país realiza el reclutamiento masivo y forzoso de miles de jóvenes que así se preparan para matar.

5.— Viendo claramente que el fin primordial del servicio militar en el ejército es el aprendizaje para la guerra y, consecuentemente, para dar muerte a otros hombres, yo, plenamente consciente de mi decisión, me veo obligado a rechazar en conciencia la incorporación a dicho servicio por cuanto creo que la simple cooperación con un órgano institucional violento, aun sin llegar al extremo de participar en una acción directamente bélica o violenta, es de hecho colaborar a que esa acción se lleve a cabo algún día.

6.— Pienso, asimismo, que la guerra como tal es un hecho criminal cometido por los hombres, mucho más agravado actualmente gracias al desarrollo de sus técnicas, que han alcanzado, con las armas atómicas, el grado de destrucción total del planeta. Para que esto no se haga realidad jamás, así como realizo mi aportación personal al cese de la carrera de armamentos (que alcanza lógicamente también a nuestro ejército) y al desarme general, me creo en la obligación moral, como hombre, miembro de la comunidad humana universal, y como cristiano, a no prestar, bajo ningún concepto, mi colaboración a la guerra ni a institución alguna que, como el Ejército, tenga como fin su preparación.

Sin embargo, soy consciente de mis deberes respecto a la comunidad nacional a la que pertenezco y a la que en ningún caso renuncio, y por ello estoy plenamente dispuesto a prestar en la misma un Servicio Civil en las áreas más necesitadas del país, por un periodo de dos años (nueve meses más de duración que el Servicio Militar) y en las mismas condiciones del proyecto "Voluntariado para el Desarrollo", presentado al Gobierno por la Comisión Nacional Justicia y Paz, el 5 de mayo de 1975, firmado por 1.250 jóvenes de ambos sexos dispuestos a realizarlo y, aunque yo no lo firmé por ignorarlo, me adhiero totalmente a él.

Ya que no se ha dado respuesta oficial alguna a este proyecto que, entre otras cosas, ofrece la alternativa de un Servicio Civil para los jóvenes que rehúsen por motivos de conciencia la incorporación al Servicio Militar, he decidido unirme al grupo de cinco objetores de conciencia no-violentos (estos días se ha incorporado uno más, y ahora son seis) que ya están realizando dicho servicio en el barrio de Can Serra de L'Hospitalet de Llobregat (Barcelona), trabajando en los campos de mayor necesidad: guarderías de niños, alfabetización de adultos, locales de animación para ancianos, etc., en vez de estar instruyéndose en técnicas de violencia.

Soy consciente de las muchas necesidades que hay en nuestra patria y que requieren urgente atención. Son muchos aún los adultos analfabetos, demasiada carencia de puestos escolares para niños, falta de guarderías infantiles, insuficiente atención a nuestros minusválidos, disminuídos mentales, enfermos, huérfanos, etc., y es ostensible el abandono en que se encuentran las zonas rurales (particularmente en el aspecto cultural) y nuestros ancianos, que después de haber contribuído con su sudor y trabajo al bienestar de todos, se ven solos y abandonados o vagando por tristes asilos, en los que apenas logran retener su identidad de seres humanos.

Creo que es en estas cosas donde realmente puedo ser útil y servir de verdad a mi patria: ayudando a vivir a mis hermanos y no adiestrándome en el manejo de las armas para cooperar al desastre nuclear.

Por todo ello, porque amo la vida para mí y para mis semejantes por encima de todo, porque creo que el camino de la paz se halla edificando vida y no construyendo muerte, me he unido al grupo de objetores antes citados y al manifiesto por ellos publicado el 25 de diciembre pasado y que aquí le adjunto, añadiendo mi nombre a los que en él se hallan.

Desde hace varios días me he puesto a realizar dicho servicio civil en un asilo de ancianos de Barcelona, intentando aliviar en mis posibilidades el dolor y la soledad de estos ancianos, cuyo único pecado ha sido el de dejar de ser útiles para la producción a nuestra egoísta sociedad, o haber nacido sin las posibilidades físicas de serlo.

Al dirigirme a Vd. con esta carta, pretendo si no una total comprensión por su parte, si al menos que vea la sinceridad con que ha sido tomada mi decisión, y que esta actitud no es mera rebeldía, sino que, ante todo, quiere significar el intento de construir una paz verdadera para todos.

Le saluda con sincero afecto,

JOSE ANTONIO MONTESERIN

BIBLIOGRAFIA DE LA OBJECCION DE CONCIENCIA.

* "LA OBJECCION DE CONCIENCIA" J. P. Cattelain Ed. Oikos-Tau, Barcelona, 1973.	* "FUNDAMENTACION DE UNA PEDAGOGIA DE LA NO VIOLENCIA Y LA PAZ" Lorenzo Vidal Ed. Marfil, Alcoy, 1971.
"EL LIBRO ROJO DEL REARME" E. Ruiz García Seminarios y Ediciones S.A., Madrid, 1970.	* "OTRA REVOLUCION. LA VIOLENCIA DE LOS NO VIOLENTOS" J. y H. Goss-Mayr Ed. Fontanella, Barcelona, 1970.
"LA GUERRA Y EL DESARME" Salvat Editores S.A., Barcelona, 1973.	
* "DE LA NO VIOLENCIA A L'OBJECCIO DE CONSCIENCIA" Qüestions de vida cristiana, N.º 64 Publicacions de l'Abadía de Montserrat, 1973.	"LA OBJECCION DE CONCIENCIA EN ESPAÑA" Jesús Jiménez Ed. "Cuadernos para el diálogo", Madrid, 1973.
"NO VIOLENCIA Y OBJECCION DE CONCIENCIA" H. Fronsac, M. Clément, P. Régamey Ed. Fontanella, Barcelona, 1964	"LA OBJECCION DE CONCIENCIA EN ESPAÑA" Luciano Pereña Ed. PPC (Col. "Justicia y Paz" N.º 1) Madrid, 1972.

* Libros recomendados.

Altres documents en relació amb l'Objecció de Consciència

UN CAMINO HACIA LA PAZ MANIFIESTO DE LOS OBJETORES DE CONCIENCIA

A TODOS VOSOTROS, en esta noche de Navidad, os queremos enviar nuestro mensaje de paz, aunque al hacerlo corramos el riesgo de ser detenidos.

Somos unos jóvenes en edad militar que, desde el mes de agosto, estamos trabajando en el barrio de CAN SERRA de L'HOSPITALET, uno de tantos que carecen de los servicios más necesarios. Estamos llevando a la práctica esa idea que tantas personas e instituciones han reclamado: que se cree un Servicio Civil que pueda hacerse en lugar del Servicio Militar.

En estos meses, a pesar de poner todo nuestro entusiasmo y trabajo, las dificultades (falta de apoyo oficial, poco tiempo de adaptación entre la gente, dificultades económicas, falta de medios, etc.) han impedido un trabajo más efectivo. Dentro de estas limitaciones, nuestras aportaciones concretas al barrio han sido: 20 días de colonias infantiles en el barrio, con asistencia de más de un centenar de niños; arreglo de un local para los ancianos y animación del mismo durante cuatro meses; colaboración con la escuela de adultos, dando clases de artesanía y alfabetización y organizando la biblioteca; creación de un jardín de infancia con asistencia de 25 niños; arreglo de locales comunitarios al servicio del barrio.

El mes de mayo pasado solicitamos del Gobierno, por medio de la Comisión Nacional "Justicia y Paz", y junto a otros 1.200 jóvenes, que nos diese la oportunidad de organizar este servicio civil durante dos años. El Gobierno nos dio largas.

Pero, ante la obligación que se nos impone de incorporarnos al servicio militar, no podemos esperar a que el Gobierno se pronuncie para dar el paso: ir a la guerra, sí, pero a la guerra contra el analfabetismo, contra la falta de guarderías y hogares de ancianos. Hemos sido llamados a servir a la Patria y hemos acudido a nuestro modo.

Queremos decir que, a menos que seamos encarcelados, continuaremos trabajando en este barrio durante dos años, llevando adelante los servicios en los que estamos y aceptando una inspección del Gobierno.

Somos conscientes de que al hacer esto desobedecemos la ley constituida actualmente y no rehuimos la posibilidad, que a partir de hoy será inminente, de ser encarcelados. Esperamos que nuestro testimonio hará avanzar a la legislación hacia el reconocimiento de la Objeción de Conciencia.

Confiamos en que nuestra acción despertará y animará a muchos a defender el derecho de la objeción de conciencia. Confiamos sobre todo en aquellos que por encontrarse solos, desanimados, sufren las consecuencias de no poder ser fieles a su conciencia.

Confiamos en que la imaginación fecunda del pueblo descubrirá otras formas de lucha por la justicia diferentes a las que ahora nos llevan al desastre nuclear.

Confiamos en que la colaboración y el respeto entre todos conducirá a una sociedad sin clases y sin guerras, a una sociedad de HERMANOS.

Y, aunque no negamos la buena voluntad de quienes creen que la mejor defensa es la de las armas, con nuestra acción lanzamos un grito de esperanza en un mundo nuevo, cuyas bases debemos ir preparando desde ahora. Por ello nos negamos a participar en el Servicio Militar, preparación de la guerra, empezando por nosotros mismos el desarme universal.

SI QUEREMOS LA PAZ, NO PREPAREMOS LA GUERRA, CONSTRUYAMOS LA PAZ

A todos, en esta noche, nuestro abrazo de paz.

Año de Reconciliación, 1.975

Vicente Amurgo Galán, de Linares (Jaen) de 25 años de edad. Carpintero. Debía incorporarse a filas el 17 de Octubre de 1975.

Ovidio Bustillo García, de Palencia, de 23 años de edad. Estudiante de Teología. Debía incorporarse a filas el 17 de Octubre de 1975.

Guillermo Louis Cereceda, de Alicante. 23 años. Debe incorporarse en Enero de 1976.

Jesús Viñas i Cirera, de Terrassa (Barcelona). 22 años. Psicólogo. Debe incorporarse en Enero de 1976.

José Díez Faixat, de Gijón (Asturias) de 23 años de edad. Arquitecto. Debe incorporarse en Enero de 1976.

C/ Cervantes, 20, 2º 1ª. L'HOSPITALET DE LLOBREGAT. (BARCELONA).

PROPUESTA PARA LA CREACION DE UN "VOLUNTARIADO PARA EL DESARROLLO" DEPENDIENTE DEL MINISTERIO DE TRABAJO

BASES DIRECTRICES:

- 1) El "Voluntariado para el desarrollo" tendrá por objeto encauzar el impulso de los jóvenes que deseen consagrar una parte de su vida al servicio de sus semejantes en tareas para las que, por su naturaleza, sea difícil reclutar personal en el mercado de trabajo y remunerarlo debidamente, y en las que, a la inversa, no se cree una competencia laboral que disminuya el número de puestos de trabajo remunerables normalmente.
- 2) El V.D. se realizará en organismos y entidades civiles, ya sean oficiales o privadas.
- 3) El Ministerio de Trabajo cuidará de la coordinación con otros Ministerios (Gobernación, Educación y Ciencia, Obras Públicas, Asuntos Exteriores y los propios ministerios militares) en los trabajos del Voluntariado cuya competencia incida en la organización de los citados departamentos.
- 4) Los organismos y entidades interesadas en recibir los servicios del Voluntariado se dirigirán al Ministerio de Trabajo, quien cuidará de la gestión de la solicitud.
- 5) El Ministerio de Trabajo, sin dejar de controlar y estimular las actividades del nuevo servicio, dejará a los voluntarios y a los organismos que lo encuadren un cierto grado de autonomía y de posibilidad de iniciativa. En este sentido, tendrán preferencia en un organismo determinado quienes hubieran trabajado en dicha entidad antes de ingresar en el Voluntariado.
- 6) Los voluntarios podrán consagrarse a tareas como las siguientes:
  - Trabajos sociales (alfabetización, animación rural, escuelas o bibliotecas de barrios o aldeas, ayuda familiar, guarderías...).
  - Socorrismo (socorro en carreteras, hospitales, ayuda en casos de catástrofe...).
  - Faenas agrícolas (trabajos estacionales, repoblación forestal...).
  - Construcción de viviendas, alcantarillado, recogida de basura..., para las poblaciones más pobres.
  - Servicios para la Paz (ayuda a refugiados, misiones en zonas de tensión, a través de organismos internacionales...).
  - Asistencia a ancianos.
  - Trabajos para asistencia psiquiátrica (drogas, alcoholismo...).
  - Asistencia a subnormales y minusválidos.
  - Ayuda al tercer mundo (cualquiera de las tareas anteriores en países subdesarrollados).
- 7) Para todas aquellas actividades de los voluntarios que tengan lugar fuera de las fronteras nacionales, el "Voluntariado para el desarrollo" pedirá el asesoramiento del "Programa de voluntarios de las Naciones Unidas", creado por la Asamblea General el 1º de Enero de 1971, y colaborará estrechamente con este programa.
- 8) Podrán solicitar el ingreso en el Voluntariado todos los españoles de uno y otro sexo desde la edad de 18 años, siempre que se reúnan las condiciones de salud y otras que se señalen al efecto.
- 9) El tiempo mínimo de permanencia en el Voluntariado será de un año.
- 10) Los voluntarios que trabajen en España recibirán comida, cama y dinero de bolsillo de la organización, estatal o privada, en la que presten sus servicios. A estos efectos, las organizaciones privadas que hayan sido aceptadas como colaboradoras por el Ministerio de Trabajo, recibirán del mismo las prescripciones prescritas para cada puesto del Voluntariado.
- 11) El servicio de "Voluntariado para el desarrollo" del Ministerio de Trabajo coordinará las demandas de los diferentes organismos, asignando a cada voluntario la tarea para la que esté mejor dotado.
- 12) Se excluye en todo caso el ánimo de lucro.
- 13) La admisión en el Voluntariado permitirá solicitar prórroga de incorporación a filas de segunda clase por un plazo de dos años sucesivos, conforme a la legislación. Quienes estén realizando el Servicio Militar podrán acogerse al Voluntariado, aunque no se les computará el tiempo de permanencia a filas realizado.
- 14) Los Voluntarios para el Desarrollo quedarán sujetos a la legislación penal ordinaria.
- 15) Los voluntarios o voluntarias que permanezcan en servicio más de dos años quedarán exentos, respectivamente, del Servicio Militar y del Servicio Social Femenino, caso de no haberlo realizado anteriormente.

